

B.A. – IInd Year

SEM – III & IV

Previous Year

Question Papers

Academic Year

(2024-25)

B.A. – IInd Year

SEM – III

Previous Year

Question Papers

Academic Year

(2024-25)

SG-246

Total No. of Pages : 02

Seat No.	
----------	--

B.A. (Part-II) (Semester-III) (NEP)

Examination, January 2025

AECC-III: ENGLISH

English for Communication (Paper-C)

Sub. Code : 90800

Day and Date: Monday, 13-01-2025

Total Marks: 40

Time: 10.30 a.m. to 12.00 p.m.

- Instructions:**
- 1) All questions are compulsory.
  - 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative and rewrite the following sentences. (05)

- i) In the poem '*There is a Garden in Her Face*', the poet compares her .....
to pearls.
(A) eyes (B) ears
(C) teeth (D) cheeks
- ii) In the poem '*Mending Wall*', the wall is damaged by .....
(A) summer (B) spring
(C) rain (D) winter
- iii) In the story '*Real Good Smile*', Billy's father always blamed him for .....
(A) leaving school (B) pushing boys in the class
(C) putting hands in pockets (D) not combing his hair properly
- iv) In the story '*The Highway*', the big black cars were heading north towards .....
(A) United States (B) Russia
(C) United Kingdom (D) Japan
- v) Tom creates a team of ..... to whitewash the fence for him.
(A) men (B) women
(C) workers (D) willing painters

- b) Do as directed. (02)
- i) Give synonym of the word - Mend
  - ii) Form adjective by adding suitable suffix to the word - Energy

Q.2 Answer the following questions in 3 to 4 sentences each. (Any Three) (06)

- i) How does Tom manage to whitewash the fence in one day?
- ii) What is the end of the story 'A Real Good Smile'?
- iii) How do the hunters damage the wall?
- iv) Comment on generation gap as expressed in the poem 'Father Returning Home'.
- v) Where was Hernando's field located? Describe it.

b) Write short notes on the following in about 5-6 sentences each. (Any two) (06)

- i) Central idea of the poem 'There is a Garden in Her Face' or the poem 'There is a Garden in Her Face'.
- ii) Symbolism in 'Mending Wall'.
- iii) Character of Tom Sawyer in 'Whitewashing the Fence' of Tom Sawyer in 'Whitewashing the Fence'.

Q.3 a) Imagine that you are going to take an interview of a teacher who has received the Best Teacher's award. Write four suitable questions which can be asked to him/her. (04)

b) Write a piece of spoken text on 'My Mother'. (03)

Q.4 a) Suppose you are in the college library. Write any four sentences of request for book, borrowing a magazine or periodical, demand slip etc. including all the details. (04)

b) Write sentences of agreement in favour of 'Use of Electronic Vehicle' in (03)

Q.5 a) Write a review of any Marathi, Hindi or English book read by you. Marathi, Hindi or English (04)

b) Write a well-organized paragraph on the topic 'The Impact of Social Media on our Lives'. (03)

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part - II) (Semester -III) (CBCS) (NEP)

Examination, May-2025

ENGLISH FOR COMMUNICATION

Ability Enhancement Compulsory Course (AECC - III)

Sub. Code : 90800/51018/61900/73323/77623

Day and Date : Saturday, 31/05/2025

Total Marks : 40

Time : 10:30 a.m. to 12:00 p.m.

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
  - 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) A) Choose the correct alternative and rewrite the following sentences. [5]

- 1) Billy had _____ jobs in hand in that day.

A) One	B) Two
C) Three	D) Four
- 2) _____ gives a kite to Tom.

A) Jim	B) Ben
C) Billy Fisher	D) Johnny Miller
- 3) The speaker in the poem, 'There is a Garden in her Face' compares the young lady's face to _____.

A) garden	B) roses
C) lilies	D) pearls
- 4) The age of Billy is _____.

A) fifteen	B) fourteen
C) ten	D) nine

- Q4) A)** Suppose you have invited your friends to your home to attend your sister's marriage party. Write five sentences of offering something to your friends. **[4]**
- B)** Complete the following sentences by filling the gaps with appropriate expressions given in the bracket. (I'm sorry, please. Do you mind) **[3]**
- 1) ----- listen me.
  - 2) ----- I can't attend the function.
  - 3) ----- if I keep your bag in that corner?
- Q5) A)** Write a film review of any Marathi or Hindi movie you have seen. **[4]**
- B)** Write a news report about the water shortage in your residential area. Imagine the details. Supply suitable headlines also. **[3]**
-

Seat	
No.	

SG- 250

Total No. of Pages : 2

B.A. (Part-II) (Semester – III) (NEP)
Examination, January - 2025

(DSC-C1) मराठी MARATHI (Paper- III)

देवबाभळी नाटक

Sub. Code - 90823

Day and Date : Thursday, 09/01/2025

Total Marks : 40

Time : 10.30 a.m. to 12:00 p.m.

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) योग्य पर्याय निवडा.

08

- 1) तुकाराम महाराजांनी सावकारीचे खातेवाटप कोणासोबत केले?
अ) पांडुरंग   ब) कान्हा   क) आवलाई   ड) लखुबाई
- 2) आवलाईच्या थोरल्या दिराचे नाव काय होते?
अ) सावजी   ब) रावजी   क) खंडू   ड) पांडू
- 3) तुकोबांनी कर्जाच्या वह्या कोणत्या नदीत बुडविल्या?
अ) मुळा   ब) मुठा   क) इंद्रायणी   ड) कोयना
- 4) आवलाई विठ्ठलाला कोणत्या नावाने हाक मारते?
अ) विठ्ठला   ब) पांडुरंगा   क) भगवंता   ड) काळ्या
- 5) कृष्णाच्या गोष्टीमध्ये कोण आलीच पाहिजे अशी खंत लखुबाई आवलाईकडे व्यक्त करते?
अ) रुक्मिणी   ब) सत्यभामा   क) राधा   ड) द्रौपदी
- 6) लखुबाई कोणत्या वनात एकट्याने भटकत होती?
अ) दिंडीरवन   ब) दंडकारण्य   क) पंचवटी   ड) नागवन

SG- 250

- 7) आवलाई लखुबाईला प्रथम पाहताच तिला कोणती उपमा देते?
अ) चंद्रिका   ब) मंगळागौर   क) दुर्गा   ड) जगदंबा
- 8) नाटक ही कोणत्या प्रकारची कला आहे?
अ) आभासी   ब) श्राव्य   क) प्रयोगरूप   ड) आभासी

प्र.2) देवबाभळी नाटकातील आशयसूत्रे स्पष्ट करा. 08

किंवा

नाटक : संकल्पना व स्वरूप स्पष्ट करा.

प्र.3) देवबाभळी नाटकातील प्रमुख पात्रांची स्वभाववैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. 08

किंवा

देवबाभळी नाटकातील संघर्षाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

प्र.4) थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणत्याही 2) 08

- 1) 'देवबाभळी' या नाटकाचे भाषाविशेष स्पष्ट करा.
- 2) 'देवबाभळी' नाटकाचे नाट्यविशेष स्पष्ट करा.
- 3) 'देवबाभळी' नाटकातील गीते ही भावस्थिती उलगडणारी संवादरूप गीते आहेत. या विषयाची सत्यता पटवा.

प्र.5) थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणत्याही 2) 08

- 1) प्रभावी अभिवाचनासाठी कोणत्या गोष्टींची आवश्यकता असते?
- 2) अभिवाचनाचे प्रकार स्पष्ट करा.
- 3) अभिवाचनाद्वारे साधावयाची कार्ये विशद करा.
- 4) अभिवाचनाद्वारे कोणत्या व्यावसायिक संधी उपलब्ध आहेत?

- B. लखुबाई
- C. विठ्ठल
- D. तुकाराम

- vii. तुकाराम महाराजांनी सावकारीचे खातेवाटप कोणासोबत केले ?
- A. पांडुरंग
  - B. आवलाई
  - C. कान्हा
  - D. लखुबाई
- viii. कृष्णाच्यागोष्टी मध्ये कोण आलीच पाहिजे अशी खंत लखुबाई आवलाई कडे व्यक्त करते ?
- A. सत्यभामा
  - B. राधा
  - C. द्रौपदी
  - D. रुक्मिणी

- Q2) देवबाभळी नाटकातील आशय सूत्रे स्पष्ट करा. [8]
किंवा
नाटक एक वाङ्मय प्रकार संकल्पना व स्वरूप स्पष्ट करा .
- Q3) देव बाभळीनाटकातील संवादाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. [8]
किंवा
देवबाभळी नाटकातील प्रमुख पात्रांची स्वभाव वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- Q4) थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) [8]
- a. देवबाभळी नाटकातील गीताचे स्वरूप स्पष्ट करा. [4]
  - b. देवबाभळी नाटकातील भाषा शैलीची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. [4]
  - c. देवबाभळी नाटकाचे नाट्य विशेष विशद करा . [4]
- Q5) लघुउत्तरी प्रश्न (कोणतेही दोन) [8]
- a. अभिवाचनाचा उद्देश स्पष्ट करा [4]
  - b. अभिवाचनाचे प्रकार सांगा [4]
  - c. अभिवाचनाची पूर्वतयारी कशी करावी [4]
  - d. अभिवाचनाद्वारे कोणत्या व्यावसायिक संधी उपलब्ध आहेत [4]

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -
This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.

सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

- 1] (388) B. A.(Semester) (61931) MARATHI PAPER III Part 2 SEM 3
- 2] (388) B. A.(Semester) (77646) Marathi III DSC-C1 Part 2 SEM 3
- 3] (3129) B.A. (C.B.C.S) (73346) Marathi III DSC-C1 Part 2 SEM 3
- 4] (388) B. A.(Semester) (49231) MARATHI PAPER III Part 2 SEM 3
- 5] (3140) B.A. (C.B.C.S) (NEP-2020) (90823) Marathi III DSC-C1 Part 2 SEM 3

Seat	
No.	

SG- 251

Total No. of Pages : 2

B.A. (Part-II) (Semester – III) (NEP)

Examination, January - 2025

(DSC-C2) मराठी MARATHI (Paper-IV)

साहित्यकृती : पक्ष्यांचे लक्ष थवे : ना. धों. महानोर

Sub. Code - 90824

Day and Date : Friday, 10/01/2025

Total Marks : 40

Time : 10.30 a.m. to 12:00 p.m.

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) योग्य पर्याय निवडा.

08

- 1) नभाने कोणाला दान द्यावे असे कवी म्हणतो?
अ) दगडाला ब) भुईला क) डोंगराला ड) माणसाला
- 2) जांभळ्या मेघांची ओळ कशाच्या पाण्यात वाहते?
अ) ओढ्याच्या ब) नदीच्या क) समुद्राच्या ड) ओहळाच्या
- 3) 'पक्ष्यांचे लक्ष थवे' या कवितेत कवीला झाडातून लदबदललेले बहर कशाचे वाटतात?
अ) हिऱ्यांचे ब) मोत्यांचे क) कवड्याचे ड) कांचनाचे
- 4) न्हात्याधुत्या पोरी कोठे धुणे धुताना दिसतात?
अ) नदीकाठी ब) ओढ्याकाठी क) तळ्याकाठी ड) नळाखाली
- 5) 'डोळे थकून थकून गेले' कवितेत ती त्याला कुणासारखा येऊन जाण्यास सांगते?
अ) पाहुण्यासारखा ब) पावसासारखा
क) पाखरासारखा ड) उन्हासारखा

SG- 251

- 6) 'विस्तीर्ण नदीचा काठ' मधील पक्षी कसा झाला आहे?
अ) वेडा   ब) सैराट   क) खुळा   ड) नशीला
- 7) 'चिंब पावसाने रान कसे झाले आहे' असे कवी म्हणतो?
अ) आबादानी   ब) निळे   क) पिवळे   ड) लाल
- 8) केळीच्या वनात कोणते ऊन पसरले आहे?
अ) तांबूस   ब) लाल   क) गडद   ड) हळदिवे

प्र.2) ना. धों. महानोर यांच्या निसर्ग कवितांची वैशिष्ट्ये सोदाहरण स्पष्ट करा. 08

किंवा

'नांगरून पडलेली जमीन' या कवितेतील दुष्काळाचे वर्णन तुमच्या शब्दात लिहा.

प्र.3) ना. धों. महानोर यांच्या कवितेतील प्रेमभाव स्पष्ट करा. 08

किंवा

निसर्ग आणि स्त्री-पुरुष यांच्यातील प्रणयाचे चित्रण ना. धों. महानोर यांच्या कवितेत कसे घडते?

प्र.4) थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतीही दोन) 08

- 1) 'नभ उतरू आलं' कवितेतील प्रेम जाणीव स्पष्ट करा.
- 2) 'राजसा जवळी जरा बसा' कवितेतील शृंगारभावाचे विवेचन करा.
- 3) 'मोडलेल्या माणसांचे दुःख' या कवितेत कवीने कोणता संदेश दिला आहे?

प्र.5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 08

- 1) गीतलेखन ही संकल्पना स्पष्ट करा.
- 2) 'भावगीत' व 'जाहिरातीसाठीचे गीत' या गीतलेखनाची माहिती लिहा.
- 3) जिंगल्स म्हणजे काय? उदाहरणासह स्पष्ट करा.
- 4) नाचणाऱ्या मोराचे वर्णन करणारे बालगीत लिहा.

QP-6111

Total No. of Pages : 3

Seat No. _____

BA-II Sem. III

MAR-APR 2025 SUMMER EXAMINATION

11669 Bachelor of Arts NEP 2.0

Sub. Name: Marathi -IV DSC-C2

Sub. Code: 49232/61932/73347/77647/90824

Total Marks: 40

Day and Date: MAY ,29-05-2025

Time: 10:30 AM To 12:00 PM

Instructions: 1. All questions are compulsory
2. Figures to the right indicate full marks

[8]

Q1) Solve following MCQ.

- i. कवी ना.धों.महानोर 'कोणी लळा लावल्यामुळे आपण हिरव्या बोलीचा शब्द झाल्याचे सांगतात' ?
  - A. शेताने
  - B. पाण्याने
  - C. आकाशाने
  - D. चांदण्यांनी
- ii. कवी महानोर यांनी नदी काठावर कशाचे बन पाण्यात निथळत असल्याचे सांगितले आहे ?
  - A. केळीचे बन
  - B. कर्दळीचे बन
  - C. आंब्याचे बन
  - D. बाभळीचे बन
- iii. 'डोळे थकून थकून गेले' या कवितेतील ती त्याला कोठे धुडगूस घालून जाण्यास सांगते ?
  - A. पिकात
  - B. पाण्यात
  - C. अंगणात
  - D. बऱ्यात
- iv. 'विस्तीर्ण नदीचा काठ' या कवितेतील प्रारंभी सैराट बनलेला बावरा पक्षी शेवटी कोणते रूप धारण करतो ?
  - A. सुस्त
  - B. शांत
  - C. सैराट
  - D. स्वैर
- v. महानोरांनी प्रेमविषयक कवितेत कोणत्या प्रतिमेचा वापर केला आहे ?
  - A. पर्वत
  - B. नद्या
  - C. सूर्य
  - D. चंद्र
- vi. 'हिरव्या पानांत पानांत काही चावळ चालते, भर ज्वानीतली ज्वार' काय मोडीत बोलते ?

QP-6111

- A. अंग
- B. पाय
- C. हात
- D. डोळे

vii. 'शेत गव्हाचे पिवळे जरा नशेत झुलते' या कवितेत कोणाचे अंग शहारून येते ?

- A. केळीचे
- B. ज्वारीचे
- C. साळीचे
- D. आंब्याचे

viii. ना.धों. महानोर यांचा पहिला कवितासंग्रह कोणता आहे ?

- A. रानातल्या कविता
- B. वही
- C. पावसाळी कविता
- D. रा अजिंठा

Q2) दीर्घोत्तरी प्रश्न सोडवा .

[8]

a. ना.धों. महानोर यांच्या ' ह्या शेताने लळा लाविला असा असा की..' आणि 'ह्या नभाने या भुईला दान द्यावे' या निसर्ग कवितांचा आशय तुमच्या भाषेत लिहा.

[8]

किंवा

'पक्ष्यांचे लक्ष थवे' या कवितासंग्रहामध्ये 'निसर्ग आणि माणूस' यांच्यातील अतूट संबंधाचे दर्शन कसे घडते सोदाहरण स्पष्ट करा.

Q3) दीर्घोत्तरी प्रश्न सोडवा

[8]

a. ना.धों. महानोर यांच्या प्रेमविषयक कवितांचे स्वरूप स्पष्ट करा.

[8]

किंवा

'नभ उतरू आलं डोळे थकून थकून गेले' आणि 'न्हात्या धुत्या पोरी' या कवितेचा आशय सविस्तर लिहा.

Q4) थोडक्यात उत्तरे लिहा (तीन पैकी दोन)

[8]

a. अ) कवी ना.धों. महानोर यांच्या 'घन ओथंबून येती' या कवितेतील भावावस्था स्पष्ट करा.

ब) ना. धो. महानोर यांच्या चित्रपट गीतांचा आढावा घ्या.

क) ना.धो. महानोर यांच्या गीतातून आलेले स्त्रीचित्रण सोदाहरण लिहा . .

Q5) टीपा लिहा (चार पैकी दोन)

[8]

a. १) गीतलेखनाचे स्वरूप स्पष्ट करा .

२) 'कविता आणि गीत' यातील साम्यभेद स्पष्ट करा .

३) जाहिरातीसाठी गीतलेखन करताना कोणती काळजी घ्यावी ?

४) आई विषयीच्या भावना व्यक्त करणारी गीतरचना तयार करा.

Seat No. **OCT_NOV_2024 WINTER EXAMINATION**11669 Bachelor of Arts NEP 2.0 **BA-II sem. III**

Sub. Name: Psychology- III DSC-D11

Sub. Code: 61983/73380/77680/90857

Day and Date: JANUARY ,21-01-2025

Total Marks: 40

Time: 02.30 PM To 04:00 PM

Instructions: 1. All questions are compulsory
2. Figures to the right indicate full marks

Special Inst.: 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

Q1) Answer the following sentences by choosing correct alternatives. योग्य पर्याय निवडून [5]
खालील विधाने पूर्ण करा.

i. 5th revised edition of D.S.M. was prepared in .....
डी.एस.एम. ची पाचवी सुधारित आवृत्ती ----- साली तयार झाली.

- A. 2010 २०१०
- B. 2012 २०१२
- C. 2015 २०१५
- D. 2009 २००९

ii. A statement like 'Sound mind in sound -----' shows the relationship between physical and mental health.

'Sound mind in sound .....' यासारख्या विधानातून शारीरिक व मानसिक आरोग्याचा संबंध लक्षात येतो.

- A. Body शरीर
- B. Brain मेंदू
- C. Muscle स्नायू
- D. Spinal cord पाठीचा कणा

iii. .... is effective and helpful in reducing stress.

ताणतणाव कमी करण्यासाठी ..... हा परिणामकारक व उपयुक्त ठरतो

- A. Anger राग
- B. Humor विनोद
- C. Mockery टिंगल
- D. Ridicule उपहास

iv. .... developed a person-centered therapy.

..... यांनी व्यक्ति केंद्रित उपचार पद्धती विकसित केली.

- A. Sigmund Freud सिग्मंड फ्रॉईड
- B. Albert Ellis अल्बर्ट एलिस
- C. Carl Rogers कार्ल राजर्स

QP-3004

D. Dr. Moreno डॉ. मोरेनो

- v. What a person feels about himself, about his own body creates .....
- व्यक्तीला स्वतःबद्दल, स्वतःच्या शरीराबद्दल काय वाटते यावरून ..... तयार होते.
- A. Self-image स्वप्रतिमा
B. Impression छाप
C. Opinion of others इतरांचे मत
D. Discrepancy विसंगती

Q2) Write short notes (Any Three) टीपा लिहा. (कोणत्याही तीन)

[15]

- a. A balanced diet
समतोल आहार
- b. Defense Mechanisms and Stress
संरक्षण यंत्रणा व ताण
- c. Phobias
दुर्भिती
- d. Environmental Problem
वातावरणातील समस्या
- e. Techniques of Psychoanalysis
मनोविश्लेषणाची तंत्रे

Q3) Answer the following question

[10]

दिर्घोत्तरी प्रश्न (कोणताही एक)

1. Explain the major causes of stress by explaining the definition of stress.
ताणाची व्याख्या स्पष्ट करून ताणाची प्रमुख कारणे स्पष्ट करा.

Or किंवा

1. Explain the relationship between mass media and body image.
प्रसार माध्यम व शरीर प्रतिमा यामधील संबंध स्पष्ट करा.

Q4) Answer the following question

[10]

दिर्घोत्तरी प्रश्न (कोणताही एक)

1. Give information about causes of suicide and preventive treatment.
आत्महत्येची कारणे व प्रतिबंधात्मक उपचार याविषयी माहिती द्या.

Or किंवा

1. Explain cognitive therapy in detail.
बोधात्मक उपचार पद्धती सविस्तर स्पष्ट करा.

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -
This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.

सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

- 1] (388) B. A.(Semester) (61983) PSYCHOLOGY PAPER III Part 2 SEM 3
- 2] (388) B. A.(Semester) (77680) Psychology- III DSC-D11 Part 2 SEM 3
- 3] (3129) B.A. (C.B.C.S) (73380) Psychology- III DSC-D11 Part 2 SEM 3
- 4] (3140) B.A. (C.B.C.S) (NEP-2020) (90857) Psychology- III DSC-D11 Part 2 SEM 3

Seat No.

BA-II Sem-III

MAR-APR 2025 SUMMER EXAMINATION

11669 Bachelor of Arts NEP 2.0

Sub. Name: Psychology- III DSC-D11

Sub. Code: 61983/73380/77680/90857

Day and Date: JUNE ,10-06-2025

Total Marks: 40

Time: 02.30 PM To 04:00 PM

Instructions: 1. All questions are compulsory
2. Figures to the right indicate full marks

Q1) Complete the following sentences by choosing correct alternatives. योग्य पर्याय निवडून [5]
खालील विधाने पूर्ण करा.

- i. A statement like 'Sound mind in sound ----' shows the relationship between physical and mental health.
'Sound mind in sound-----' यासारख्या विधानातून शारीरिक व मानसिक आरोग्याचा संबंध लक्षात येतो.
A. Body शरीर
B. Brain मेंदू
C. Muscle स्नायू
D. Spinal cord पाठीचा कणा
- ii. ----- is effective and helpful in reducing stress.
ताण तणाव कमी करण्यासाठी ..... हा परिणामकारक व उपयुक्त ठरतो.
A. Mockery टिंगल
B. Anger राग
C. Humor विनोद
D. Ridicule उपहास
- iii. Insanity is not a psychological concept but a ..... concept.
'वेडा' ही मानसशास्त्रीय संकल्पना नसून ..... संकल्पना आहे.
A. Social समाजविषयी
B. Personal व्यक्तिगत
C. Legal कायदेविषयक
D. Intellectual बौद्धिक
- iv. Dr.Sigmund Freud is considered to be the father of ----- therapy.
डॉ. सिगमंड फ्रॉइड यांना ----- उपचारपद्धतीचे जनक मानले जाते.
A. Psychoanalysis मनोविश्लेषण
B. Cognitive बोधनिक
C. Person centred व्यक्तिकेंद्रित
D. Behavioural वर्तन
- v. Stress above the minimum level is called ..... Stress. न्यूनतम पातळीवरील ताणास --

----- ताण असे म्हणतात.

- A. Distress क्लेशकारक
- B. Hyperstress अतिरिक्त
- C. Eustress उपयुक्त
- D. Hypostress अपुरा

Q2) Write short notes (Any Three) टीपा लिहा. (कोणत्याही तीन) [15]

- a.
1. Environmental Problem वातावरणीय समस्या
  2. Classification Of Stress ताणाचे वर्गीकरण
  3. Phobias दुर्भ्रंती
  4. Techniques of Psychoanalysis मनोविश्लेषणाची तंत्रे
  5. A Balanced Diet समतोल आहार

Q3) Answer the following Question (Any One) दिर्घोत्तरी प्रश्न (कोणताही एक) [10]

1. Explain the relationship between mass media and body image.
प्रसार माध्यम व शरीर प्रतिमा यामधील संबंध स्पष्ट करा.

Or किंवा

1. Briefly explain how to manage stress.
ताण व्यवस्थापन कसे करावे ते थोडक्यात स्पष्ट करा

Q4) Answer the following Question (Any One) दिर्घोत्तरीप्रश्न (कोणताही एक) [10]

1. Briefly describe the types of anxiety disorders. चिंता विकृतीचे प्रकार थोडक्यात वर्णन करा.

Or किंवा

1. Explain cognitive therapy methods in detail.
बोधात्मक उपचार पद्धती सविस्तर स्पष्ट करा.

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -

This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.

सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

- 1] (388) B. A.(Semester) (61983) PSYCHOLOGY PAPER III Part 2 SEM 3
- 2] (388) B. A.(Semester) (77680) Psychology- III DSC-D11 Part 2 SEM 3
- 3] (3129) B.A. (C.B.C.S) (73380) Psychology- III DSC-D11 Part 2 SEM 3
- 4] (3140) B.A. (C.B.C.S) (NEP-2020) (90857) Psychology- III DSC-D11 Part 2 SEM 3

QP-3007

Total No. of Pages : 3

Seat No.

OCT_NOV_2024 WINTER EXAMINATION

11669 Bachelor of Arts NEP 2.0 **BA-II Sem-III**

Sub. Name: Psychology- IV DSC-D12

Sub. Code: 61984/73381/77681/90858

Day and Date: JANUARY ,22-01-2025

Total Marks: 40

Time: 02.30 PM To 04:00 PM

Instructions: 1. All questions are compulsory
2. Figures to the right indicate full marks

Q1) Complete the following sentences by choosing correct alternatives. योग्य पर्याय निवडून [5]
वाक्य पूर्ण करा

- i. ----- is one of the founder of modern social psychology.
----- हे आधुनिक सामाजिक मानसशास्त्राचे एक जनक आहेत.
A. Kert Levin कर्ट लेविन
B. Albert Bandura अल्बर्ट बंडूरा
C. Soloman Asch सोलोमन ऍश
D. Sigmund Freud सिग्मंड फ्रॉइड
- ii. ----- refers to our efforts to increase our appeal to others.
इतरांना आपले आकर्षण वाढावे यासाठी प्रयत्न करणे म्हणजे----- होय.
A. Self-promotion स्व- समर्थन
B. Other-enhancement इतर- संवर्धन
C. Self-enhancement स्व- संवर्धन
D. Self-reference स्व- संदर्भ
- iii. ----- is an unpleasant state occurred due to the inconsistency between our attitudes and behavior.
आपल्या अभिवृत्ती आणि वर्तनातील तफावत लक्षात आल्याने निर्माण झालेली असुखकारक अवस्था म्हणजे, ----- होय.
A. Attribution आरोपण
B. Persuasion अनुकूलन
C. Attitude अभिसंधान
D. Cognitive dissonance बोधनिक विसंवाद
- iv. ----- psychology is the study of interactive processes of individuals.
व्यक्तींच्या आंतरक्रियात्मक प्रक्रियांचा अभ्यास म्हणजे ----- मानसशास्त्र होय.
A. Personal व्यक्तिगत
B. Social सामाजिक
C. Economical आर्थिक
D. Physical शारीरिक
- v. ----- observation is the careful observation of behavior as it occurs.

वर्तन जसे घडते तसे त्याचे लक्षपूर्वक निरीक्षण करणे म्हणजे ----- निरीक्षण होय.

- Controlled नियंत्रित
- Uncontrolled अनियंत्रित
- General सर्वसाधारण
- Systematic पद्धतशीर

Q2) Write short notes (any three) टिपा लिहा. (कोणतेही तीन)

[15]

- Scientific Nature of Social Psychology सामाजिक मानसशास्त्राचे शास्त्रीय स्वरूप
- Social Relationships सामाजिक नातेसंबंध
- Attribution and Terrorism आरोपण आणि दहशतवाद
- The Measurement of Self-esteem स्व-आदर मापन
- Attitude and Classical Conditioning अभिवृत्ति आणि अभिजात अभिसंधान

Q3) Answer the following questions in detail.

[10]

खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा.

- Explain systematic observation and correlational method in social psychology.

सामाजिक मानसशास्त्रातील पद्धतशीर निरीक्षण आणि सहसंबंध पद्धत स्पष्ट करा.

OR

- What is social perception? Explain the basic channels of non- verbal communication.

सामाजिक संवेदन म्हणजे काय ? अशाब्दिक संप्रेषणाची मूलभूत माध्यमे स्पष्ट करा.

Q4) Answer the following questions in detail

[10]

खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा

- Discuss personal identity versus social identity.
वैयक्तिक ओळख विरुद्ध सामाजिक ओळख याविषयी चर्चा करा.

OR

- What is persuasion? Explain the cognitive processes underlying persuasion.

अनुकूलनाची व्याख्या सांगून अनुकूलनामागील बोधात्मक प्रक्रिया स्पष्ट करा.

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -

This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.

सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

QP-3007

- 1] (388) B. A.(Semester) (61984) PSYCHOLOGY PAPER IV Part 2 SEM 3
- 2] (388) B. A.(Semester) (77681) Psychology- IV DSC-D12 Part 2 SEM 3
- 3] (3129) B.A. (C.B.C.S) (73381) Psychology- IV DSC-D12 Part 2 SEM 3
- 4] (3140) B.A. (C.B.C.S) (NEP-2020) (90858) Psychology- IV DSC-D12 Part 2 SEM 3

245212

QP-2989

2. Character of Antipholus adapted as Ashok (M).
3. Character of Dromio adapted as Bahadur.
4. The Gold Chain/ Necklace Episode.
5. The songs in *Angoor*.
6. The character of Luciana adapted as Tanu.

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -

This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.

सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

- 1] (388) B. A.(Semester) (51016) ENGLISH PAPER III Part 2 SEM 3
- 2] (3140) B.A. (C.B.C.S) (NEP-2020) (90827) English- III DSC-C5 Part 2 SEM 3
- 3] (388) B. A.(Semester) (77650) English- III DSC-C5 Part 2 SEM 3
- 4] (388) B. A.(Semester) (61941) ENGLISH PAPER III Part 2 SEM 3
- 5] (3129) B.A. (C.B.C.S) (73350) English- III DSC-C5 Part 2 SEM 3

Seat No.

BA-II sem. III

MAR-APR 2025 SUMMER EXAMINATION

11669 Bachelor of Arts NEP 2.0

Sub. Name: English- III DSC-C5

Sub. Code: 51016/61941/73350/77650/90827

Day and Date: JUNE ,06-06-2025

Total Marks: 40

Time: 10:30 AM To 12:00 PM

Instructions: 1. All questions are compulsory
2. Figures to the right indicate full marks

Q1) A. Fill in the blanks in the following sentences by choosing the correct alternative. [4]

i. Egon lost his family in .....

- A. road accident
- B. a war
- C. a flood
- D. a shipwreck.

ii. .... is the name of the inn where Antipholus and Dromio of Syracuse were staying.

- A. Centaur
- B. An abbey
- C. Mentor
- D. Medusa

iii. The film 'Angoor' is directed by .....

- A. Ram Gopal Verma
- B. Rajkumar Hirani
- C. Subhash Ghai
- D. Gulzar

iv. The film 'Angoor' opens with _____ between Ashok, his wife and sister-in-law.

- A. a cricket playing scene
- B. a card-playing scene
- C. mentor
- D. an abbey

B. Answer the following questions in one word/ phrase/sentence [4] each.

1. Who is Sudha in the film "Angoor"?
2. What is Ashok (D)'s hobby?
3. Who is Emilia in *The Comedy of Errors*?
4. Why did Egeon arrive in Ephesus without permission?

Q2) Answer the following questions in about 250-300 words

[8]

A. What is adaptation? Describe in short the various theories of adaptation.

or

B. Write a detailed note on Adaptation as Interpretation.

Q3) Answer the following questions in about 250-300 words

[8]

A. Write a critical appreciation of the play *The Comedy of Errors*.

or

B. What are the similarities and differences between the play *The Comedy of Errors* and its adaptation -film "Angoor"

Q4) Write short note

[16]

- a.
1. Fidelity in adaptation
  2. Role of Culture, Time and Audience in Adaptation
  3. Antipholus of Ephesus
  4. Dromio of Ephesus
  5. Luciana
  6. Humour in *Comedy of Errors*

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -

This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.

सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

- 1] (388) B. A.(Semester) (51016) ENGLISH PAPER III Part 2 SEM 3
- 2] (3140) B.A. (C.B.C.S) (NEP-2020) (90827) English- III DSC-C5 Part 2 SEM 3
- 3] (388) B. A.(Semester) (77650) English- III DSC-C5 Part 2 SEM 3
- 4] (388) B. A.(Semester) (61941) ENGLISH PAPER III Part 2 SEM 3
- 5] (3129) B.A. (C.B.C.S) (73350) English- III DSC-C5 Part 2 SEM 3

QP-3016

Total No. of Pages : 2

Seat No.

OCT_NOV_2024 WINTER EXAMINATION

11669 Bachelor of Arts NEP 2.0

Sub. Name: English- IV DSC-C6 BA-II Sem-III

Sub. Code: 49242/51017/61942/73351/77651 /90828

Day and Date: JANUARY ,20-01-2025

Total Marks: 40

Time: 10:30 AM To 12:00 PM

**Instructions: 1. All questions are compulsory
2. Figures to the right indicate full marks**

Q1)

**a. Complete the following sentences by choosing the most correct alternative [4]
given below:**

I) ----- was the priest of the Gurudwara.

a) Juggat Singh

b) Iqbal Singh

c) Meet Singh

d) Banta Singh

II) ----- works for a communist organisation.

a) Hukum Chand

b) Juggat Singh

c) Imam Baksh

d) Iqbal Singh

III) Mano Majra is situated on the bank of the river ----- .

a) Ganga

b) Sutlej

c) Jhelam

d) Kaveri

IV) The name of the young singer cum prostitute is ----- .

a) Haseena Begum

b) Nooran

c) Sundari

d) Bano Begum

b. Answer the following questions in one word/ phrase/ sentence each. [4]

I) Who is the money lender of Mano Majra?

II) Who is Hukum Chand?

III) What is the name of Jugga's beloved?

IV) What is the ghost train loaded with?

Q2) Answer the following questions in about 250 to 300 words. (Any one) [8]

A) What are the chief causes of Partition?

QP-3016

B) Describe the Post-Independence scenario of communal conflicts and violence.

Q3) Answer the following questions in about 250 to 300 words. (Any one) **[8]**

A) Write a detailed note on the themes in the novel 'Train to Pakistan'.

B) Draw the character sketch of Hukum Chand

Q4) Write short notes in about 100 to 150 words each. (Any four) **[16]**

i) Mass violence after partition

ii) Juggut Singh

iii) The Two Nation Theory

iv) The Ghost Train

v) Communal conflicts

vi) Mano Majra

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -

This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.

सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

1] (3140) B.A. (C.B.C.S) (NEP-2020) (90828) English- IV DSC-C6 Part 2 SEM 3

2] (388) B. A.(Semester) (49242) ENGLISH PAPER IV Part 2 SEM 3

3] (388) B. A.(Semester) (61942) ENGLISH PAPER IV Part 2 SEM 3

4] (388) B. A.(Semester) (51017) ENGLISH PAPER IV Part 2 SEM 3

5] (388) B. A.(Semester) (77651) English- IV DSC-C6 Part 2 SEM 3

6] (3129) B.A. (C.B.C.S) (73351) English- IV DSC-C6 Part 2 SEM 3

Seat No.

BA-II sem. III

MAR-APR 2025 SUMMER EXAMINATION

11669 Bachelor of Arts NEP 2.0

Sub. Name: English- IV DSC-C6

Sub. Code: 49242/51017/61942/73351/77651 /90828

Day and Date: JUNE ,09-06-2025

Total Marks: 40

Time: 10:30 AM To 12:00 PM

Instructions: 1. All questions are compulsory
2. Figures to the right indicate full marks

Q1)

a. Choose the most correct alternative given below: [4]

1. Hukum Chand is called as .....

a) Nar- Admi

b) Man-Admi

c) Khan-Admi

d) Sur-Admi

2. The theme, ..., dominates *Train to Pakistan*.

a. Sports

b. Sex, violence and horrors

c. Trade

d. Friendship

3. The title of the second part of the novel, *Train to Pakistan* is .....

a. Dacoity

b. Kalyug

c. Karma

d. Mano Majra

4. Iqbal was .....class prisoner.

a. 'A'

b. 'B'

c. 'C'

d. 'D'

b. Answer the following questions in one word/phrase/sentence each [4]

1. When was the novel *Train to Pakistan* published?

2. Who was the money-lender of Mano Majra?

3. Give the name of Jugga's father.

4. What was the original title of the novel *Train to Pakistan*?

Q2) Answer the following question in about 250 to 300 words (Any One) [8]

a. Describe the communal conflicts and violence in India before and during partition.

b. Explain in detail the various effects of partition.

Q3) Answer the following questions in about 250 to 300 words (Any One) [8]

a. Compare and contrast the characters of Juggat and Iqbal.

b. Write a detailed note on theme of love and sacrifice as reflected in Khushwant Singh's *Train to Pakistan*.

Q4) Write short notes on any four of the following in about 100 to 150 words. [16]

- a) Communal violence after partition
- b) Causes of partition
- c) Title of the novel *Train To Pakistan*
- d) Meet Singh
- e) Partition Literature
- f) Haseena

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -

This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.

सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

- 1] (3140) B.A. (C.B.C.S) (NEP-2020) (90828) English- IV DSC-C6 Part 2 SEM 3
- 2] (388) B. A.(Semester) (49242) ENGLISH PAPER IV Part 2 SEM 3
- 3] (388) B. A.(Semester) (61942) ENGLISH PAPER IV Part 2 SEM 3
- 4] (388) B. A.(Semester) (51017) ENGLISH PAPER IV Part 2 SEM 3
- 5] (388) B. A.(Semester) (77651) English- IV DSC-C6 Part 2 SEM 3
- 6] (3129) B.A. (C.B.C.S) (73351) English- IV DSC-C6 Part 2 SEM 3

Seat No.

BA-II Sem-III

MAR-APR 2025 SUMMER EXAMINATION

11669 Bachelor of Arts NEP 2.0

Sub. Name: Hindi- III DSC-C3

Sub. Code: 49237/51064/61937/73348/77648 /90825

Day and Date: JUNE ,04-06-2025

Total Marks: 40

Time: 10:30 AM To 12:00 PM

Instructions:

Special Inst.:

- सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।
2) दाईं ओर लिखे हुए अंक प्रश्न के गुण दर्शाते हैं।

Q1) निम्नलिखित प्रश्नों के सही विकल्प चुनकर लिखिए।

[10]

- i. एक टोकरी भर मिट्टी से विधवा ----- बनाना चाहती थी।
A. घर
B. कमरा
C. चूल्हा
D. खेत
- ii. भूंगी ----- काँटने से मर गई थी।
A. साँप
B. बिच्छू
C. कुत्ता
D. शेर
- iii. दयाराम ----- है।
A. पोस्टमास्टर
B. पोस्टमैन
C. किसान
D. क्लर्क
- iv. डॉ. गर्ग को बेंचू बाबा को ----- होने का संदेह है।
A. कैंसर
B. प्लेग
C. चेचक
D. तपेदिक
- v. 'दास्ताने कबूतर' कहानी में ----- घटनाओं का चित्रण है।
A. दो
B. तीन
C. चार
D. पाँच

- vi. बेंचू बाबा के बेटे का नाम ----- था ।
 A. सूरज
 B. सुयश
 C. सुजय
 D. सुदामा
- vii. 'बहानेबाजी' यह व्यंग्य रचना ----- की है ।
 A. शरद जोशी
 B. कृष्णा सोबती
 C. भदंत आनंद कौसल्यायन
 D. प्रेमचंद
- viii. सज्जन को ----- का प्रतीक बताया गया है ।
 A. आम जनता
 B. प्राध्यापक
 C. नेता
 D. डॉक्टर
- ix. 'जैसे उनके दिन फिरे' यह ----- विधा है ।
 A. रेखाचित्र
 B. कहानी
 C. नाटक
 D. व्यंग्य
- x. छोटे राजकुमार ने ----- खोल दिया ।
 A. सेवा सदन
 B. राजमहल
 C. मानव सेवा संघ
 D. आश्रम

Q2) निम्नलिखित में से किन्हीं दो अवतरणों की ससंदर्भ व्याख्या कीजिए ।

[10]

- a. "अगर अबकी बेटा न हो तो मुँह न दिखाऊँ, हाँ-हाँ मुँह न दिखाऊँ, सारे लक्षण बेटे के है ।"
- b. "दयाराम चीखने-चीखने को हो गया । उसे लगा जसौत प्रधान की विधवा बहू तार हाथ में लिए, सिर के बाल फैलाए, उल्टी हथेलियों से माथा ठोंकती और छाती कूटती, सीधे उसके घर आ रही है, गाँव उसकी माँ के पास ।"
- c. "ओह क्या बच्चे ऐसे पैदा हो सकते हैं सड़क पर ?"

Q3) निम्नलिखित में से किन्हीं दो प्रश्नों के उत्तर लिखिए ।

[10]

- a. 'लल्लू कब लौटेगो' रेखाचित्र के मजबूर पिता की पीड़ा का वर्णन कीजिए ।
- b. 'बाज़ार' निबंध का संक्षिप्त आशय लिखिए ।
- c. 'बहानेबाजी' व्यंग्य का आशय स्पष्ट कीजिए ।

Q4) निम्नलिखित में से किसी एक का उत्तर लिखिए।

[10]

- a. 'दूध का दाम' कहानी का आशय स्पष्ट कीजिए।
अथवा
'जिसके हम मामा हैं' व्यंग्य का आशय स्पष्ट कीजिए।

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -

This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.

सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

- 1] (388) B. A.(Semester) (51064) HINDI PAPER III Part 2 SEM 3
- 2] (3129) B.A. (C.B.C.S) (73348) Hindi- III DSC-C3 Part 2 SEM 3
- 3] (388) B. A.(Semester) (49237) HINDI PAPER III Part 2 SEM 3
- 4] (388) B. A.(Semester) (61937) HINDI PAPER III Part 2 SEM 3
- 5] (388) B. A.(Semester) (77648) Hindi- III DSC-C3 Part 2 SEM 3
- 6] (3140) B.A. (C.B.C.S) (NEP-2020) (90825) Hindi- III DSC-C3 Part 2 SEM 3

SG - 253

Total No. of Pages : 3

Seat No.	
----------	--

B. A. (Part - II) (Semester-III) (NEP)

Examination, January 2025

Hindi (Paper IV)

मध्यकालीन एवं आधुनिक हिन्दी काव्य

Sub. Code : 90826

Day and Date : Sunday, 19-01-2025

Total Marks : 40

Time : 10.30 a.m. to 12.00 p.m.

- सूचनाएँ :
- 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं ।
  - 2) सभी प्रश्नों के अंक दाई ओर दिए गए हैं ।

Q1) निम्नलिखित प्रश्नों के सही पर्याय चुनकर वाक्य फिर से लिखिए ।

[10]

i) मीराबाई ----- की भक्ति करती थी ।

अ) राम	ब) कृष्ण
क) राधा	ड) शिवजी

ii) कवि भूषण ----- राजा के दरबारी कवि थे ।

अ) शिवाजी महाराज	ब) महाराणा प्रताप
क) अकबर	ड) जहाँगीर

iii) कवि बिहारी ----- रस के कवि है ।

अ) वीर	ब) क्रोध
क) शृंगार	ड) हास्य

iv) अकबर ने रहीम को ----- की उपाधि से विभूषित किया ।

अ) अलिखाँ	ब) अल्लाखाँ
क) मिर्जाखाँ	ड) नूरखाँ

- v) कस्तुरी कुंडल बसै ----- ढूँढै बन माँहि ।
अ) कुला
ब) जेवडी
क) मृग
ड) रमैनी
- vi) नामदेव का जन्म ----- गाँव में हुआ ।
अ) मथुरा
ब) काशी
क) औंढा नागनाथ
ड) नरसी बामणी
- vii) पंतजी ने विगत युग को ----- कहा है ।
अ) आधुनिक
ब) निष्प्राण
क) पारंपरिक
ड) प्राचीन
- viii) 'औरत' कविता के कवि ----- है ।
अ) नागार्जुन
ब) चंद्रकांत देवताले
क) नीरज
ड) निराला
- ix) 'सूरज पाना है' कविता का मूल उद्देश ----- है ।
अ) नैतिक शिक्षा
ब) मनोरंजन
क) आनंद प्राप्ति
ड) खेल सिखाना
- x) ----- के हित साध रहे है, तीनों बंदर बापू के ।
अ) डॉक्टर
ब) फकीर
क) सेठ
ड) बच्चों

Q2) निम्नलिखित प्रश्नों में से किन्हीं दो ससंदर्भों का स्पष्टीकरण कीजिए।

[10]

- अ) "रहिमन धागा प्रेम का, मत तोरो चटकाय ।
टूटे पे फिर ना जुरे, जुरे गाँठ परि जाय ॥"
- ब) "कनक - कनक ते सौ गुनी; मादकता अधिकाय ।
दूही खाए बौराय नर, दूहि पाय बौराय ॥"

- क) “सत गुरू की महिमा अनंत, अनंत किया उपगार ।
लोचन अनंत उघाडिया, अनंत दिखावणहार ॥”

Q3) निम्नलिखित प्रश्नों में से किन्हीं दो प्रश्नों के संक्षिप्त उत्तर लिखिए ।

[10]

- अ) ‘द्रुत झरो’ कविता का आशय स्पष्ट कीजिए ।
ब) ‘उतनी दूर मत ब्याहना बाबा’ कविता का भावार्थ स्पष्ट कीजिए ।
क) ‘तीन बंदर बापू के’ कविता में चित्रित राजनीतिक व्यंग्य स्पष्ट कीजिए ।

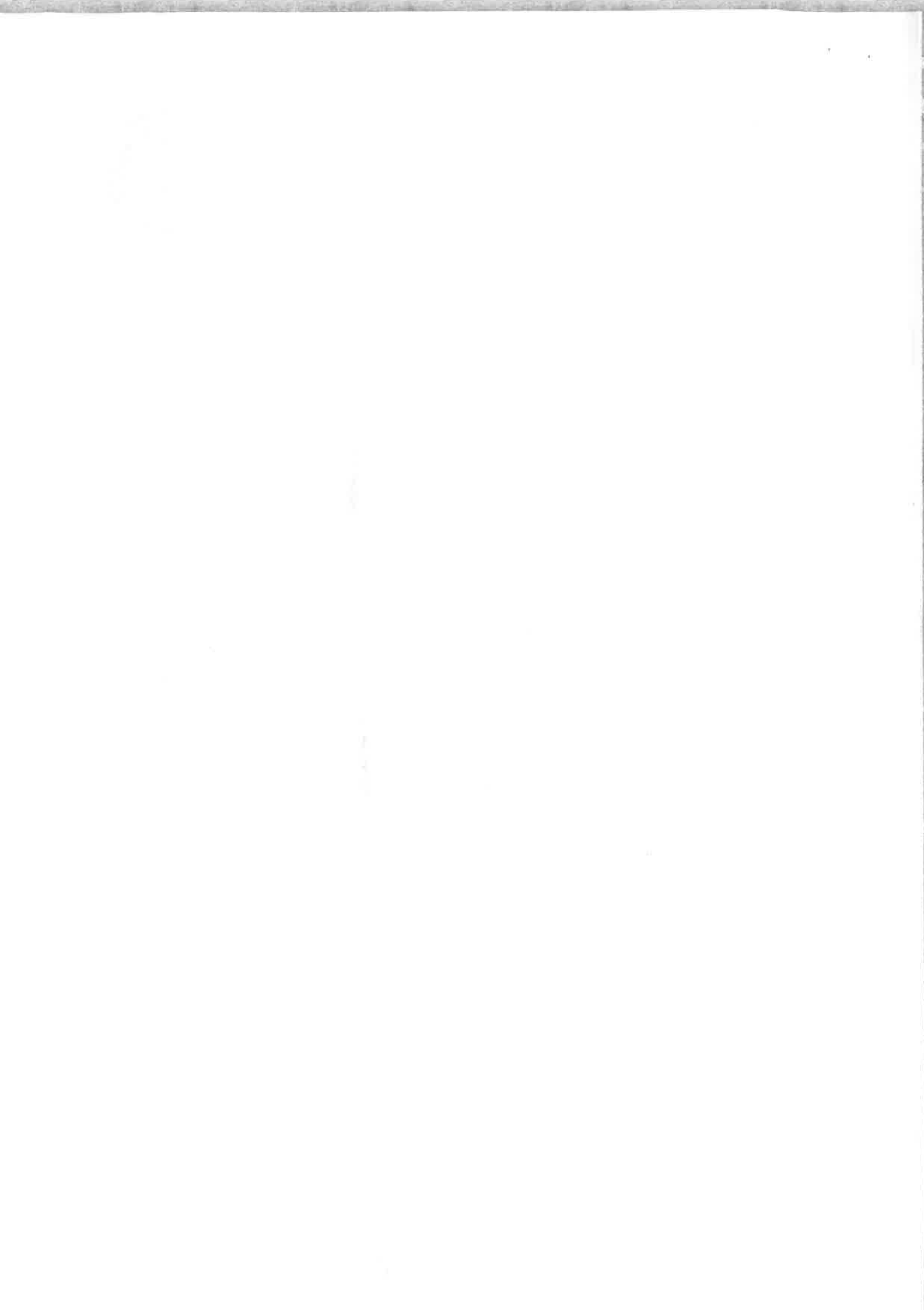
Q4) नामदेव के पदों की विस्तार से चर्चा कीजिए ।

[10]

अथवा

‘औरत’ कविता में चित्रित नारी की त्रासदी का विवेचन कीजिए ।

Seat No.

BA-II Sem. III

MAR-APR 2025 SUMMER EXAMINATION

11669 Bachelor of Arts NEP 2.0

Sub. Name: Hindi- IV DSC-C4

Sub. Code: 49238/51065/61938/73349/77649 /90826

Day and Date: JUNE ,05-06-2025

Total Marks: 40

Time: 10:30 AM To 12:00 PM

Instructions: 1. All questions are compulsory
2. Figures to the right indicate full marks

Q1) निम्नलिखित विकल्पों में से सही विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए।

[10]

i. गुरुग्रंथसाहब में नामदेव के ----- पद संग्रहित है।

- A. 61
- B. 50
- C. 40
- D. 30

ii. कबीर की प्रामाणिक रचना ----- है।

- A. गीतावली
- B. बीजक
- C. सूरसागर
- D. पद्मावत

iii. मीरा ----- को अपना आराध्य मानती थी।

- A. राम
- B. भीम
- C. कृष्ण
- D. अर्जुन

iv. रहीम मूलतः ----- कवि हैं।

- A. नीति
- B. हास्य
- C. व्यंग्य
- D. शृंगार

v. शिवराजभूषण ग्रंथ----- ने लिखा है।

- A. रहीम
- B. भूषण
- C. बिहारी
- D. कबीर

vi. 'दूत झरो' कविता के कवि ----- हैं।

- A. निराला

- B. नागार्जुन
C. सुमित्रानंदन पंत
D. मुक्तिबोध
- vii. बापू के भी ----- निकले तीनों बंदर बापू के ।
A. ताऊ
B. मामा
C. चाचा
D. बाबा
- viii. 'औरत' कविता के कवि ----- हैं ।
A. नागार्जुन
B. चंद्रकांत देवताले
C. निराला
D. मुक्तिबोध
- ix. 'सूरज पाना है' कविता का उद्देश्य----- है ।
A. नैतिक शिक्षा
B. मनोरंजन
C. आनंद प्राप्ति
D. खेल सीखना
- x. 'उतनी दूर मत ब्याहना बाबा' यह----- की कविता है ।
A. निर्मला पुतुल
B. चंद्रकांत देवताले
C. मुक्तिबोध
D. नागार्जुन

Q2) निम्नलिखित में से किन्हीं दो अवतरणों पर ससंदर्भ स्पष्टीकरण लिखिए ।

[10]

- a. "सतगुरु की महिमा अनंत, अनंत किया उपकार ।
लोचन अनंत उघाडिया, अनंत दिखावण हार । ।"
- b. " पायो जी मैंने राम रतन धन पायो !
वस्तु अमोलिक दी मेरे सतगुरु किरपा करि अपनायो । पायो जी मैंने -----
जनम जनम की पूंजी पाई जग में सभी खोवायो । पायो जी मैंने -----
खरचे न खूटै चोर न लूटै दिन दिन बढ़त सवायो । पायो जी मैंने-----"
- c. "रहिमन देखि बड़ेन को, लघु न दीजिए डारि,
जहां काम आवे सुई, कहा करे तरवारि । ।"

Q3) निम्नलिखित में से किन्हीं दो प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिए ।

[10]

- a. 'औरत' कविता का आशय स्पष्ट कीजिए ।
- b. 'वह अनजान आदमी' कविता का उद्देश्य स्पष्ट कीजिए ।

c. 'उत्तनी दूर मत ब्याहना बाबा' कविता की मूल संवेदना को समझाइए।

Q4) पठित दोहों के आधार पर कबीर की विचारधारा को समझाइए।

[10]

अथवा

'तीनों बंदर बापू के 'कविता के माध्यम से कवि ने वर्तमान राजनीति पर प्रहार किया है, स्पष्ट कीजिए।

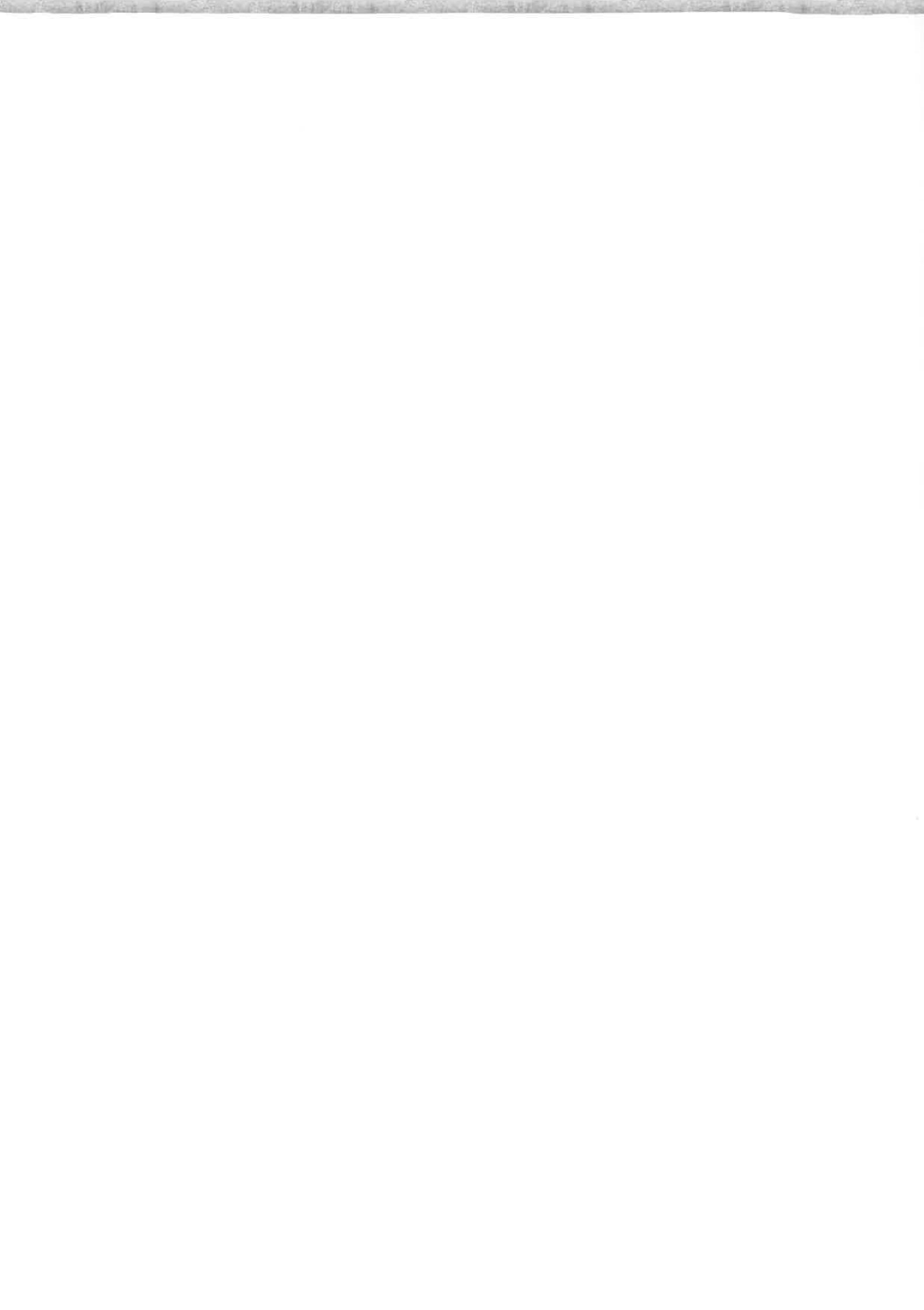
End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -

This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.

सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

- 1] (388) B. A.(Semester) (49238) HINDI PAPER IV Part 2 SEM 3
- 2] (388) B. A.(Semester) (77649) Hindi- IV DSC-C4 Part 2 SEM 3
- 3] (3140) B.A. (C.B.C.S) (NEP-2020) (90826) Hindi- IV DSC-C4 Part 2 SEM 3
- 4] (388) B. A.(Semester) (51065) HINDI PAPER IV Part 2 SEM 3
- 5] (388) B. A.(Semester) (61938) HINDI PAPER IV Part 2 SEM 3
- 6] (3129) B.A. (C.B.C.S) (73349) Hindi- IV DSC-C4 Part 2 SEM 3

- v) Maharashtra State was created on -----.
- i) 4 May, 1960   ii) 1 May, 1960
iii) 5 May, 1960   iv) 10 May, 1960

Q2) Write short notes (any three).

[15]

- a) The theory of financial easing.
b) Hindu code bill.
c) Hostel work of Shahu Maharaj.
d) Tufan Sena.
e) Samyukt Maharashtra Samiti.

Q3) Answer the following questions in detail (any two).

[20]

- a) Briefly state the reasons for the rise of Jahal doctrine.
b) Discuss in detail the work of Satara Pratisarkar.
c) Briefly overview of farmers' movement in Maharashtra.
d) Briefly review the languagewise regional structure.

(मराठी रूपांतर)

- सूचना :   1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
                         2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

Q1) खालील दिलेल्या पर्यायांमधून योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा.

[5]

- i) भारतात पहिली रेल्वे ----- साली धावू लागली.
अ) 1753   ब) 1853
क) 1854   ड) 1855
- ii) बाळशास्त्री जांभेकर यांनी ----- हे वृत्तपत्र सुरू केले.
अ) दर्पण   ब) मराठा
क) केसरी   ड) निबंधमाला

- iii) 'वनिता विश्राम' ही संस्था ----- यांनी काढली.
- अ) डॉ. रखमाबाई राऊत   ब) रमाबाई रानडे
क) ताराबाई शिंदे   ड) जनाका शिंदे
- iv) ----- यांनी तुरुंगात असताना 'गीताई' रचली.
- अ) मधुकर भावे   ब) विनोबा भावे
क) टिळक   ड) अरविंद घोष
- v) ----- रोजी महाराष्ट्र राज्याची निर्मिती केली.
- अ) 4 मे, 1960   ब) 1 मे, 1960
क) 5 मे, 1960   ड) 10 मे, 1960

Q2) टिपा लिहा (कोणत्याही तीन).

[15]

- अ) आर्थिक निस्सारणाचा सिद्धांत.
ब) हिंदू कोड बिल.
क) शाहू महाराजांचे वसतीगृहाचे कार्य.
ड) तुफान सेना.
इ) संयुक्त महाराष्ट्र समिती.

Q3) खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतीही दोन).

[20]

- अ) जहालमतवादाच्या उदयाची कारणे थोडक्यात सांगा.
ब) सातारा प्रतिसरकारच्या कार्याची सविस्तर चर्चा करा.
क) महाराष्ट्रातील शेतकरी चळवळीचा थोडक्यात आढावा घ्या.
ड) भाषावार प्रांतरचनेचा थोडक्यात आढावा घ्या.

Seat No.

BA-II sem-III

MAR-APR 2025 SUMMER EXAMINATION**11669 Bachelor of Arts NEP 2.0****Sub. Name: History -III DSC-D1****Sub. Code: 49259/61959/73370/77670/90847****Day and Date: MAY ,30-05-2025****Total Marks: 40****Time: 10:30 AM To 12:00 PM****Instructions: 1. All questions are compulsory
2. Figures to the right indicate full marks****Q1) Solve following MCQ.****[5]****i. The first Railway in Indian started Running in.....**

भारतात पहिली रेल्वे ..... साली धावू लागली

A. 1753

१७५३

B. 1853

१८५३

C. 1854

१८५४

D. 1855

१८५५

ii. Gopal Krishna Gokhale was born at_____

गोपाळ कृष्ण गोखले यांचा जन्म ..... येथे झाला

A. Pune

पुणे

B. Satara

सातारा

C. Kolasekar

कोल्हापूर

D. Mumbai

मुंबई

iii. Dr. Babasaheb Ambedkar Started_____ newspaper in 1927

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी १९२७ रोजी ..... हे वृत्तपत्र सुरू केले.

A. Muknayak

मुकनायक

B. Prabuddha Bharat

प्रबुद्ध भारत

C. Bahishkrut Bharat

बहिष्कृत भारत

D. Dinbabdhu

दिनबंधु

- iv. Tufan Sena's training center was at.....
तुफान सेनेच्या प्रशिक्षणाचे केंद्र ..... येथे होते.
- A. Bilashi
बिळाशी
- B. Babavade
बांबवडे
- C. Visapur
विसापूर
- D. Kundal
कुंडल
- v. The state of Maharashtra was formed on the day.....
.....रोजी महाराष्ट्र राज्याची निर्मिती झाली .
- A. 4 May, 1960
४ मे, १९६०
- B. 1 May, 19 60
१ मे, १ ९ ६०
- C. 10 May, 19 60
१० मे, १ ९ ६०
- D. 5 May, 19 60
५ मे, १ ९ ६०

Q2) Write short notes on any Three out of five. टिपा लिहा (पाचपैकी कोणत्याही तीन)

[15]

- a. Lokmanya Tilak
लो. टिळक
- b. Tufan sena
तुफान सेना
- c. Hostel Work of Rajarshi Chhatrapati Shahu Maharaj
राजर्षी छत्रपती शाहू महाराजांचे वस्तीगृहाचे कार्य (१८७४ ते १९२२)
- d. Hindu Code Bill
हिंदू कोड बिल
- e. 1946 literary Conference in Belgaum
१९४६ चे बेळगाव येथील साहित्य संमेलन

Q3) Write detailed answers to the following questions (Any two) खालील प्रश्नांची [20]
सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

- a. Explain the factors that contributed to the rise of Indian nationalism. [10]
राष्ट्रवादाच्या उदयाची कारणे स्पष्ट करा.

- b. Explain the Contribution of Maharashtra in the 1942 Movement. [10]
१९४२ च्या चळवळीतील महाराष्ट्राचे योगदान स्पष्ट करा.
- c. Describe the women's rights movement in Maharashtra. [10]
महाराष्ट्रातील स्त्री हक्काच्या चळवळीची माहिती सांगा .
- d. Explain the contribution of the Samyukta Maharashtra movement. [10]
संयुक्त महाराष्ट्र चळवळीचे योगदान विशद करा.

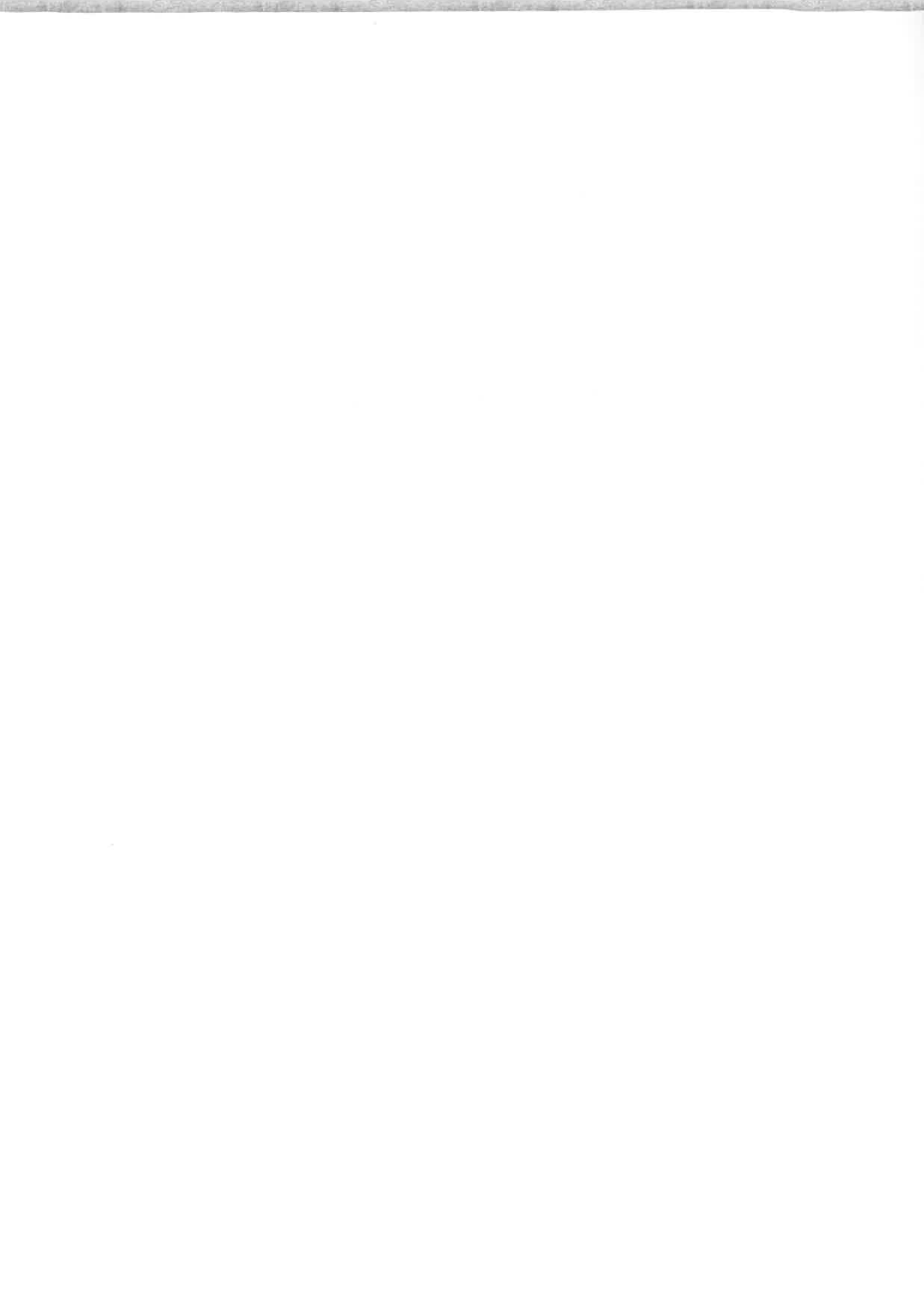
End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -

This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.

सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

- 1] (388) B. A.(Semester) (61959) HISTORY PAPER III Part 2 SEM 3
- 2] (388) B. A.(Semester) (77670) History -III DSC-D1 Part 2 SEM 3
- 3] (388) B. A.(Semester) (49259) HISTORY PAPER III Part 2 SEM 3
- 4] (3129) B.A. (C.B.C.S) (73370) History -III DSC-D1 Part 2 SEM 3
- 5] (3140) B.A. (C.B.C.S) (NEP-2020) (90847) History -III DSC-D1 Part 2 SEM 3

Seat No.

BA-II Sem. III

MAR-APR 2025 SUMMER EXAMINATION**11669 Bachelor of Arts NEP 2.0****Sub. Name: History- IV DSC-D2****Sub. Code: 49260/61960/73371/77671/90848****Day and Date: JUNE ,03-06-2025****Total Marks: 40****Time: 10:30 AM To 12:00 PM****Instructions: 1. All questions are compulsory
2. Figures to the right indicate full marks****Q1) Q. 1. Complete the following sentences by choosing correct alternatives. प्रश्न.1. खाली [5]
दिलेल्या पर्यायांमधून योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा.**

- i. The creator of modern India is called .....
- १) आधुनिक भारताचा निर्माता असे ..... यास म्हटले जाते.
- A. Lord Bentinck
(अ) लॉर्ड बेंटिंक
- B. Lord Cornwallis
(ब) लॉर्ड कॉर्नवॉलिस
- C. Lord Dalhousie
(क) लॉर्ड डलहौसी
- D. Lord Wellesley
(ड) लॉर्ड वेलस्ली
- ii. Dual government in India was implemented by .....
- २) भारतात दुहेरी राज्यव्यवस्था ..... याने राबविली.
- A. Robert Clive
(अ) रॉबर्ट क्लाइव्ह
- B. Warren Hastings
(ब) वॉरन हेस्टिंग
- C. Lord Cummins
(क) लॉर्ड कमिन्स
- D. Lord Canning
(ड) लॉर्ड कॅनिंग
- iii. Treaty of Vasai was concluded by the British with.....
- ३) वसईचा तह इंग्रजांनी..... यांच्याशी केला.
- A. Madhavrao Peshwa
(अ) माधवराव पेशवे
- B. Peshwa Bajirao II
(ब) पेशवे बाजीराव दुसरा
- C. Raghunathrao Peshwa
(क) रघुनाथराव पेशवे

D. Nanasaheb Peshwa
(ड) नानासाहेब पेशवे

iv. The major importer of England's cotton cloth was .....

४) इंग्लंडच्या सुती कापडाचा प्रमुखआयातदार देश ..... होता.

- A. China
(अ) चीन
- B. Japan
(ब) जपान
- C. Afghanistan
(क) अफगाणिस्तान
- D. India
(ड) भारत

v. The Declaration of Independence of 1858 was issued by ..... Queen.

५) १८५८ चा जाहीरनामा ..... या राणीने काढला.

- A. Elizabeth
(अ) एलिझाबेथ
- B. Catherine
(ब) कॅथेराइन
- C. Victoria
(क) व्हिक्टोरिया
- D. Mountbatten
(ड) माऊंटबॅटन

Q2) Q. 2. Write short notes. प्रश्न.2. टिपा लिहा. (कोणत्याही तीन)

[15]

- a. Importance of the Battle of Plassey.
अ) प्लासीच्या लढाईचे महत्त्व.
- b. Dual polity.
ब) दुहेरी राज्यव्यवस्था.
- c. Lord Dalhousie.
क) लॉर्ड डलहौसी.
- d. Ryotwari System.
ड) रयतवारी पद्धत.
- e. Consequences of industrial decline.
इ) औद्योगिक न्हासाचे परिणाम.

Q3) Q. 3. Write detail answers on any two (out of four) of the following.

[20]

प्रश्न.3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे सविस्तर लिहा.

- a. Explain in detail about the first Anglo-Maratha war
अ) पहिल्या इंग्रज - मराठा युद्धाविषयी सविस्तर माहिती सांगा. [10]
- b. Explain in detail about the deployment method.
ब) तैनाती फौज पद्धतीविषयी सविस्तर माहिती स्पष्ट करा. [10]
- c. Discuss the factors of economic relief by British.
क) ब्रिटिशांनी केलेल्या आर्थिक निसारणाच्या घटकांची चर्चा करा. [10]
- d. State the reasons for the uprising of 1857.
ड) १८५७ च्या उठावाची कारणे सांगा. [10]

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -

This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.

सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

- 1] (388) B. A.(Semester) (61960) HISTORY PAPER IV Part 2 SEM 3
- 2] (3129) B.A. (C.B.C.S) (73371) History- IV DSC-D2 Part 2 SEM 3
- 3] (388) B. A.(Semester) (77671) History- IV DSC-D2 Part 2 SEM 3
- 4] (388) B. A.(Semester) (49260) HISTORY PAPER IV Part 2 SEM 3
- 5] (3140) B.A. (C.B.C.S) (NEP-2020) (90848) History- IV DSC-D2 Part 2 SEM 3

Seat No.

BA-II sem. III

MAR-APR 2025 SUMMER EXAMINATION

11669 Bachelor of Arts NEP 2.0

Sub. Name: A.I.H.C 1

Sub. Code: 61901/73324/77624/90801

Day and Date: JUNE ,02-06-2025

Total Marks: 40

Time: 10:30 AM To 12:00 PM

Instructions: 1. All questions are compulsory
2. Figures to the right indicate full marks

Q1) Solve following MCQ.

[5]

- i. ----gained a lot importance in new stone age
नव्या अश्मयुगात---- चे महत्त्व वाटले होते
- A. Men
पुरुष
- B. Women
स्त्रिया
- C. Priest
धर्मगुरू
- D. Goldsmith
सोनार
- ii. ----is the oldest Veda of Aryan
----हा आर्यांचा सर्वात प्राचीन ग्रंथ आहे
- A. Samved
सामवेद
- B. Yajurved
यजुर्वेद
- C. Atharved
अथर्ववेद
- D. Rigved
ऋग्वेद
- iii. The residents of Indus valley civilization worshiped ----
सिंधू संस्कृतीतील लोक ---चे उपासक होते
- A. Indra
इंद्र
- B. Shiv
शिव
- C. Varun
वरुण
- D. Vishnu
विष्णु

- iv. The name of Goutam Budhas Aunt was----
गौतम बुद्धाच्या मावशीचे नाव----- होते
- A. Mayadevi
मायादेवी
- B. Yashodhara
यशोधरा
- C. Yashoda
यशोदा
- D. Gautamii
गौतमी
- v. The ancient literature of jainism is in the ----language
जैन धर्माचे प्राचीन वाङ्मय ----भाषेत आहे
- A. Sanskrit
संस्कृत
- B. Pali
पाली
- C. Kannad.
कन्नड
- D. Prakrut
प्राकृत

- Q2) Write short notes(any 3) टिपा लिहा (कोणत्याही तीन) [15]
- a. Characteristics of the old stone age [5]
जुन्या अश्मयुगाची वैशिष्ट्ये
- b. City structure in the Indus valley civilization [5]
सिंधू संस्कृतीतील नगर रचना
- c. Sects in Buddhism [5]
बौद्ध धर्मातील पंथ
- d. Ajivak sect [5]
आजीवक पंथ
- e. Vardhman Mahavir [5]
वर्धमान महावीर
- Q3) Write detail answer of following questions [20]
खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे द्या
- a. Explain the characteristics of new stone age [10]
नव्या अश्मयुगातील संस्कृतीची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा

- b. Describe the economical conditions of the Indus valley civilization
सिंधू संस्कृतीतील आर्थिक परिस्थितीचे वर्णन करा [10]
- c. Review the political life of the Vedic period
वैदिक कालखंडातील राजकीय जीवनाचा आढावा घ्या [10]
- d. Explain the philosophy of Jainism
जैन धर्माचे तत्वज्ञान स्पष्ट करा [10]

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -

This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.

सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

- 1] (3140) B.A. (C.B.C.S) (NEP-2020) (90801) A.I.H.C 1 Part 2 SEM 3
- 2] (3129) B.A. (C.B.C.S) (73324) A.I.H.C 1 Part 2 SEM 3
- 3] (388) B. A.(Semester) (61901) ANCIENT INDIAN HISTORY AND CULTURE-PAPER-I Part 2 SEM 3
- 4] (388) B. A.(Semester) (77624) A.I.H.C 1 Part 2 SEM 3

QP-2932

Total No. of Pages : 2

Seat No. _____

OCT_NOV_2024 WINTER EXAMINATION

11669 Bachelor of Arts NEP 2.0 BA-II sem-III

Sub. Name: Home Science- III DSC-D21

Sub. Code: 61993/73390/77690/90867

Day and Date: JANUARY ,11-01-2025

Total Marks: 40

Time: 02.30 PM To 04:00 PM

- Instructions: 1. All questions are compulsory
2. Draw neat labelled diagrams wherever necessary
3. Figures to the right indicate full marks

Q1) complete the sentence choosing correct alternatives. / योग्य पर्याय निवडून वाक्य पूर्ण करा. [5]

- i. The perceptual awareness of the surface of an object is called ..... / वस्तूच्या पृष्ठभागाची जी अनुभूतीजन्य जाणीव प्राप्त होते त्याला ..... म्हणतात.
A. Shape / आकार
B. Texture / पोत
C. Harmony / संगती
D. Idea / कल्पना
- ii. .... Scissors shall be used a while cutting flowers / फुले तोडताना ..... कात्रीचा वापर करावा.
A. Blunt / बोथट
B. नागमोडी / Serpentine
C. Non sharp / धार नसलेली
D. Sharp / धार धार
- iii. .... shape flower pots are used in Japan. / जपानमध्ये ..... आकाराचे पुष्पात्र वापरले जाते.
A. Round / गोल
B. Vertical / उभट
C. Square / चौकोनी
D. Boat / होडी
- iv. .... is the visible reflection of any surface by absorbing the race of the light spectrum. / कोणत्याही पृष्ठभागाने प्रकाशवर्णपटलातील किरणे शोषण करून परावर्तित केलेली दृश्य किरणे म्हणजे ..... होय.
A. Line / रेषा
B. Light / प्रकाश
C. Texture / पोत
D. Colour / रंग
- v. .... are used to remove colour stains on wooden furniture. / लाकडी फर्निचर वरील रंगाचे डाग काढण्यासाठी ..... चा वापर करतात.

- A. polish / पॉलिश
 B. spirit / स्फिरिट
 C. oil / तेल
 D. colour / रंग

- Q2)** Solve the following question (Any Two) / खालील प्रश्न सोडवा. (कोणतेही दोन) [20]
- a. Write in details on the element of arts as line ,texture and light. / रेखा, पोत व प्रकाश [10]
 या कलेचा घटकावर सविस्तर लिहा.
- b. Define colour and write in details on colour scheme . / [10]
 रंगांची व्याख्या सांगून रंग योजनेवर सविस्तर लिहा.
- c. Write in detail the type of flower arrangement. /पुष्परचनेचे प्रकार सविस्तर लिहा. [10]
- Q3)** Write short notes (Any Three) / टिपा कोणतेही तीन) [15]
- a. Selection of furniture / फर्निचर ची निवड [5]
- b. Rhythm and balance / लय व संतुलन [5]
- c. Dimension of colour / रंगांचे परिणाम [5]
- d. Care of furniture / फर्निचर ची काळजी [5]
- e. Importance of flower arrangement / पुष्परचनेचे महत्त्व [5]

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -
 This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.
 सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

- 1] (388) B. A.(Semester) (77690) Home Science- III DSC-D21 Part 2 SEM 3
- 2] (388) B. A.(Semester) (61993) HOME SCIENCE PAPER III Part 2 SEM 3
- 3] (3140) B.A. (C.B.C.S) (NEP-2020) (90867) Home Science- III DSC-D21 Part 2 SEM 3
- 4] (3129) B.A. (C.B.C.S) (73390) Home Science- III DSC-D21 Part 2 SEM 3

Seat No.

BA-II sem-III

MAR-APR 2025 SUMMER EXAMINATION

11669 Bachelor of Arts NEP 2.0

Sub. Name: Home Science- III DSC-D21

Sub. Code: 61993/73390/77690/90867

Day and Date: MAY ,30-05-2025

Total Marks: 40

Time: 02.30 PM To 04:00 PM

- Instructions:**
1. All questions are compulsory
  2. Draw neat labelled diagrams wherever necessary
  3. Figures to the right indicate full marks

Q1) Complete the sentence choosing correct alternatives / योग्य पर्याय निवडून वाक्य पूर्ण करा. [5]

- i. .... Line curtains make a low height window appear taller. / कमी उंचीच्या खिडकीला ..... रेषांचे पडदे लावल्यास खिडकी उंच भासते.
  - A. Vertical / उभ्या
  - B. Horizontal / आडव्या
  - C. Diagonal / तिरप्या
  - D. Curve / वक्राकार
- ii. Secondary colours include..... total colours. / माध्यमिक रंगांमध्ये एकूण ..... रंग येतात .
  - A. Five / पाच
  - B. Six / सहा
  - C. Seven / सात
  - D. Eight / आठ
- iii. In order to relax the body to reduce the tension ..... are used. / शरीराचा ताण कमी करण्याकरिता विश्रांती घेण्याच्या दृष्टीने.....वापर करतात.
  - A. Bed / पलंग
  - B. Chair / खुर्ची
  - C. Sofa / सोफा
  - D. Table / टेबल
- iv. There is no restriction of rules in .....flower arrangement. / ..... पुष्परचनेमध्ये नियमांचे बंधन नसते.
  - A. Abbreviations / अल्पाकृती
  - B. Modern / आधुनिक
  - C. Japanese / जपानी
  - D. Dry / शुष्क
- v. By using the opposite colour to the object ..... is given. / विरोधी रंगाचा वापर करून वस्तूला..... दिले जाते.
  - A. Harmony / संगती

- B. Balance / समतोल
- C. Proportion / प्रमाण
- D. Priority / प्राधान्य

- Q2) Solve the following questions (Any Two) / खालील प्रश्न सोडवा (कोणतेही दोन) [20]**
- a. Write in details on types of flower arrangement. / पुष्परचनेचे प्रकार सविस्तर लिहा. [10]
  - b. Define colour and classification of colour. / रंगाची व्याख्या सांगून रंगाचे वर्गीकरण सविस्तर लिहा. [10]
  - c. Write Importance and types of furniture. / फर्निचरचे महत्त्व व प्रकार यावर लिहा. [10]
- Q3) Write short notes (Any Three) / टिपा लिहा (कोणतेही तीन) [15]**
- a. Harmony / संगती [5]
  - b. Colour scheme / रंगयोजना [5]
  - c. Selection of furniture / फर्निचरची निवड [5]
  - d. Material used in flower arrangement / पुष्परचनेमध्ये वापरण्यात येणारे साहित्य [5]
  - e. Texture / पोत [5]

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -

This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.

सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

- 1] (388) B. A.(Semester) (77690) Home Science- III DSC-D21 Part 2 SEM 3
- 2] (388) B. A.(Semester) (61993) HOME SCIENCE PAPER III Part 2 SEM 3
- 3] (3140) B.A. (C.B.C.S) (NEP-2020) (90867) Home Science- III DSC-D21 Part 2 SEM 3
- 4] (3129) B.A. (C.B.C.S) (73390) Home Science- III DSC-D21 Part 2 SEM 3

Seat No. **OCT_NOV_2024 WINTER EXAMINATION**

11669 Bachelor of Arts NEP 2.0

BA - II Sem - III

Sub. Name: Geography- III DSC-D19

Sub. Code: 51030/61987/73388/77688/90865

Day and Date: JANUARY ,11-01-2025

Total Marks: 40

Time: 02.30 PM To 04:00 PM

- Instructions:**
1. All questions are compulsory
  2. Draw neat labelled diagrams wherever necessary
  3. Figures to the right indicate full marks

Special Inst.: Use of map stencils is allowed.

Q1) Choose the correct alternative for the following question. खालील प्रश्नांसाठी योग्य पर्याय [5] निवडा.

- i. Which of the following scholars promoted the study of soil geography खालीलपैकी कोणत्या अभ्यासकाने मृदा भूगोलशास्त्राच्या अभ्यासाला चालना दिली ?
  - A. Davis (डेविस)
  - B. Dokchav (डोकचॉव्ह)
  - C. Wegnar (वेगनर)
  - D. Weber (वेबर)
- ii. Nitrogen, phosphorus, and potassium are which of the following properties of soil? नत्र, स्फुरद व पालाश हे मातीचे खालीलपैकी कोणते गुणधर्म आहेत ?
  - A. Physical (भौतिक)
  - B. Chemical (रासायनिक)
  - C. Social (सामाजिक)
  - D. Economic (आर्थिक)
- iii. Which of the following types of soil degradation problem is mainly experienced in mountainous regions? पर्वतीय प्रदेशांमध्ये खालीलपैकी कोणत्या प्रकारची मृदा अवनतीची समस्या प्रामुख्याने जाणवते ?
  - A. Soil erosion (मृदा धूप)
  - B. Saline soil (क्षारपड मृदा)
  - C. Waterlogged Soil (पाणथळ मृदा)
  - D. Alkali soil (अल्कली मृदा)
- iv. Which of the following soil particles has the smallest size? खालीलपैकी कोणत्या मृदा कणाचा आकार सर्वात कमी असतो ?
  - A. Fine sand (बारीक वाळू)
  - B. Silt (गाळ/पोयटा)
  - C. Clay (चिकण माती)
  - D. Coarse sand (जाड वाळू)

- v. Which of the following types of soil pH is suitable for healthy growth of crops?
खालीलपैकी कोणता मृदेचा सामू पिकांच्या निकोप वाढीसाठी योग्य असतो.
- A. 1 to 5 (1 ते 5)
B. 6 to 7.5 (6 ते 7.5)
C. 9 to 12 (9 ते 12)
D. 12 to 14 (12 ते 14)

Q2) Write Short Notes. (any three) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही तीन) [15]

- A. Importance of Soil Geography (मृदा भूगोलशास्त्राचे महत्त्व) [5]
B. Chemical properties of soil (मृदेचे रासायनिक गुणधर्म) [5]
C. Concept of soil classification (मृदा वर्गीकरण संकल्पना) [5]
D. Soil sample collection tools (मृदा नमूना संकलन साधने) [5]
E. Soil Profile (मृदा क्षेत्र) [5]

Q3) Write in details answers of the following questions. (Any one) [10]
खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही एक)

- A. Explain the nature of Soil Geography by giving definitions.
मृदा भूगोल शास्त्राच्या व्याख्या देऊन स्वरूप विशद करा. [10]
B. Explain the Physical Properties of soils.
मृदेच्या प्राकृतिक गुणधर्मांची माहिती द्या. [10]

Q4) Write in details answers of the following questions. (Any one) [10]
खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही एक)

- A. Give detailed information about the major soil types of Maharashtra
महाराष्ट्रातील प्रमुख मृदा प्रकारांची सविस्तर माहिती द्या. [10]
B. Explain the process of vermicomposting.
गांडूळ खत निर्मितीची प्रक्रिया स्पष्ट करा. [10]

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -

This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.

सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

- 1] (388) B. A.(Semester) (77688) Geography- III DSC-D19 Part 2 SEM 3
2] (388) B. A.(Semester) (51030) GEOGRAPHY PAPER III Part 2 SEM 3
3] (388) B. A.(Semester) (61987) GEOGRAPHY PAPER III Part 2 SEM 3

QP-2931

- 4] (3140) B.A. (C.B.C.S) (NEP-2020) (90865) Geography- III DSC-D19 Part 2 SEM 3
5] (3129) B.A. (C.B.C.S) (73388) Geography- III DSC-D19 Part 2 SEM 3

858282

Handwritten notes or a stamp in the top left corner, possibly including a date or reference number.

Seat No.

BA-II Sem. III

MAR-APR 2025 SUMMER EXAMINATION**11669 Bachelor of Arts NEP 2.0****Sub. Name: Geography- III DSC-D19****Sub. Code: 51030/61987/73388/77688/90865****Day and Date: MAY ,30-05-2025****Total Marks: 40****Time: 02.30 PM To 04:00 PM**

- Instructions:**
1. All questions are compulsory
  2. Draw neat labelled diagrams wherever necessary
  3. Figures to the right indicate full marks

Special Inst.: Use of map stencils is allowed.

Q1) Choose the correct alternative for the following questions. खालील प्रश्नांसाठी दिलेल्या [5] पर्यायातून योग्य पर्याय निवडा.

i. Soil geography is a sub-branch of which type of Geography?

मृदा भूगोल ही कोणत्या भूगोलाची उपशाखा आहे ?

- A. Physical Geography प्राकृतिक भूगोल
- B. Human Geography मानवी भूगोल
- C. Bio Geography जैविक भूगोल
- D. Agricultural Geography कृषी भूगोल

ii. Which of the following components is less than 5% in soil?

मृदेमध्ये खालीलपैकी कोणता घटक ५ % पेक्षा कमी असतो ?

- A. Mineral खनिजे
- B. Organic Matter सेंद्रिय द्रव्य
- C. Air हवा
- D. Water पाणी

iii. Which of the following causes a decrease in soil fertility?

मृदेची सुपीकता खालीलपैकी कोणत्या कारणाने घटते ?

- A. Continuous monocropping एकच पिक वारंवार घेणे.
- B. Crop rotation पिक फेरपालट
- C. Leaving the land fallow जमीन पडीक पडणे
- D. Drip Irrigation ठीबक सिंचन

iv. What is the main benefit of vermicompost over regular compost?

सामान्य खताच्या तुलनेत गांडूळ खताचा मुख्य फायदा कोणता आहे ?

- A. Higher nutrient content जास्त प्रमाणात पोषक घटक असणे.
- B. Faster decomposition जलद विघटन प्रक्रिया
- C. Less odor कमी दुर्गंधी
- D. All of the above वरील सर्व

- v. Which local environmental factor can significantly influence soil properties?
 मृदाचे गुणधर्म लक्षणीयरीत्या प्रभावित करणारा प्रमुख स्थानिक पर्यावरणीय घटक कोणता आहे ?
- Climate हवामान
  - Vegetation वनस्पती आच्छादन
  - Land use भूमी उपयोग
  - All of the above वरील सर्व

Q2) Write short notes. (Any Three) टिपा लिहा. (कोणत्याही तीन) [15]

- History of Soil Geography and Pedagogy मृदा भूगोल आणि मृदा शास्त्राचा इतिहास
- Biological components of soil मृदेतील जैविक घटक
- Characteristics of soil मृदेची वैशिष्ट्ये
- Soil sample collection tools मृदा नमूना संकलन साधने
- Soil pH मृदेचा सामू

Q3) Write in detail answers of following questions. (Any one) [10]
 खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणताही एक)

- Define soil geography and explain its scope. [10]
 मृदा भूगोलाची व्याख्या करा आणि त्याची व्याप्ती स्पष्ट करा.
- Describe the physical and biological processes of soil formation. [10]
 मृदा निर्मितीच्या भौतिक आणि जैविक प्रक्रियेचे वर्णन करा.

Q4) Write in detail answers of following questions. (Any one) [10]
 खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणताही एक)

- Explain the causes of soil degradation and suggest remedial measures. [10]
 मृदा अवनतीची कारणे व ती टाळण्यासाठीच्या उपाययोजना सांगा.
- Describe the soil profile with a diagram. [10]
 मृदा छेदाचे आकृतीसह सविस्तर वर्णन करा.

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -

This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.

सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

- 2] (388) B. A.(Semester) (51030) GEOGRAPHY PAPER III Part 2 SEM 3
- 3] (388) B. A.(Semester) (61987) GEOGRAPHY PAPER III Part 2 SEM 3
- 4] (3140) B.A. (C.B.C.S) (NEP-2020) (90865) Geography- III DSC-D19 Part 2 SEM 3
- 5] (3129) B.A. (C.B.C.S) (73388) Geography- III DSC-D19 Part 2 SEM 3

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part - II) (Semester -III) (NEP)**Examination, May-2025****GEOGRAPHY****DSC-D 20 Resource Geography (Paper - IV)****Sub. Code : 90866/61988/73389/77689****Day and Date : Tuesday, 27/05/2025****Total Marks : 40****Time : 02:30 p.m. to 04:00 p.m.**

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
  - 2) Figures to the right indicate full marks.
  - 3) Neat diagrams and maps must be drawn wherever necessary.
  - 4) Use of map stencils is allowed.

Q1) Choose the correct alternative from the following question. [5]

- 1) Which of the following Scholar defines the resources?

A) Humboldt	B) Blache
C) Zimmarman	D) Ritter
- 2) Which of the following is non-conventional source of energy?

A) Solar Energy	B) Tidal Energy
C) Wind Energy	D) All of these
- 3) For what purpose from the following water resources were used?

A) Agriculture	B) Industrialization
C) Domestic Need	D) All of these
- 4) Protection and conservation of natural resources is what kind of development?

A) Sustainable	B) Temporary
C) Political	D) Social

- 5) Which of the following methods is useful for population density distribution?
- A) Proportional Circle   B) Choropleth Maps
C) Cube Diagram   D) Divided Circle

Q2) Write short notes. (Any three) [15]

- 1) Solar Energy
- 2) Concept of Sustainable Resource Development
- 3) Management for Sustainable Human Resource Development
- 4) Proportional Circle
- 5) Isopleth Map

Q3) Write a detailed answer of a following question. [10]

Explain the concept and classification of resources.

OR

Explain the distribution, utilization and problems of water resources.

Q4) Write a detailed answer of a following question. [10]

Explain sustainable development of forest resources.

OR

Explain the need for sustainable resource development in India.

मराठी रूपांतर

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
 2) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या आणि नकाशा काढा.
 3) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
 4) नकाशा स्टेन्सील्स वापरण्यास परवानगी आहे.

Q1) खालील प्रश्नांसाठी दिलेल्या पर्यायातून योग्य पर्याय निवडा.

[5]

- 1) खालीलपैकी कोणत्या तज्ञाने साधनसंपत्तीची व्याख्या केलेली आहे?

अ) हंबोल्ट	ब) ब्लाश
क) झिम्मरमन	ड) रिटर
- 2) खालीलपैकी कोणते अपारंपारिक उर्जासाधन आहे?

अ) सौर उर्जा	ब) भरतीची उर्जा
क) पवन उर्जा	ड) वरील सर्व
- 3) जल साधनसंपत्तीचा उपयोग खालीलपैकी कोणत्या कारणासाठी होतो?

अ) शेती	ब) उद्योगधंदे
क) घरगुती गरज	ड) वरील सर्व
- 4) नैसर्गिक साधन संपत्तीचे संरक्षण व संवर्धन म्हणजेच कोणत्या प्रकारचा विकास आहे?

अ) शाश्वत	ब) तात्पुरता
क) राजकीय	ड) सामाजिक
- 5) खालीलपैकी कोणती पद्धती लोकसंख्या घनतेचे वितरण दर्शविण्यासाठी उपयुक्त आहे?

अ) प्रमाणबद्ध वर्तुळ	ब) छाया पद्धती
क) घन आकृती	ड) विभाजित वर्तुळ

Q2) टिपा लिहा. (कोणत्याही तीन)

[15]

- 1) सौरउर्जा
- 2) शाश्वत साधनसंपत्ती विकासाची संकल्पना
- 3) शाश्वत मानव संसाधन विकासासाठी व्यवस्थापन
- 4) प्रमाणबद्ध वर्तुळ
- 5) सममूल्य रेषा नकाशे

Q3) खालील प्रश्नाचे उत्तर विस्ताराने लिहा.

[10]

साधनसंपत्तीची संकल्पना व साधनसंपत्तीचे वर्गीकरण स्पष्ट करा.

किंवा

जल साधनसंपत्तीचे वितरण, उपयोजन व समस्या स्पष्ट करा.

Q4) खालील प्रश्नाचे उत्तर विस्ताराने लिहा.

[10]

वन संपत्तीचा शाश्वत विकास स्पष्ट करा.

किंवा

भारतातील शाश्वत संसाधन विकासाची गरज स्पष्ट करा.

SG - 256

Total No. of Pages : 3

Seat No.	
-------------	--

B. A. (Part - II) (Semester-III) (NEP)

Examination, January 2025

Macro Economics - 1 - DSC-D5

स्थूल अर्थशास्त्र-1 - (Paper - III)

Sub. Code : 90851

Day and Date : Thursday, 09-01-2025

Total Marks : 40

Time : 02.30 p.m. to 04.00 p.m.

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.**
  - 2) Figures to the right indicate full marks.**
  - 3) Draw a neat diagram wherever necessary.**

Q1) Complete the following sentences by choosing appropriate alternatives.

- 1) Multiplier is dependent upon ----- propensity of consume.
A) Average
B) Total
C) Marginal
D) Gross
[5]
- 2) A branch of economics which studies the whole economy is called ----- economics.
A) Micro
B) International
C) Macro
D) Industrial
- 3) ----- is not a Cambridge Economist.
A) Prof. Pigue
B) Prof. Keynes
C) Prof. Robertson
D) Prof. Fisher
- 4) All goods and services have equal importance in the ----- price Index.
A) Simple
B) Weighted
C) Retail
D) Wholesale

5) According to -----, total employment is depend upon effective demand.

- A) Prof. Fisher   B) Prof. Keynes
C) Prof. Seligman   D) Dr. Marshall

Q2) Write short notes (any three).

[15]

- a) Circular flow of National Income.
b) Prof. Fisher's equation of exchange
c) Macro economic variables.
d) Expenditure method of National income accounting.
e) Simple Price Index and Weighted Price Index

Q3) Write detailed answer on any two of the following.

[20]

- a) State the primary and secondary functions of money.
b) According to Prof. J.B. Say 'Every supply creates its own demand', how it is? Explain.
c) Explain the subjective and objective factors which impact which on consumption function.

(मराठी रुपांतर)

सूचना :

- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) आवश्यक तेथे सुबक आकृती काढा.

Q1) योग्य पर्याय निवडून खालील विधाने पूर्ण करा.

[5]

- 1) गुणक हे ----- उपभोग प्रवृत्तीवर अवलंबून असते.
A) सरासरी   B) एकूण
C) सीमांत   D) स्थूल
- 2) संपूर्ण अर्थव्यवस्थेचा अभ्यास करणाऱ्या अर्थशास्त्राच्या शाखेस ----- अर्थशास्त्र म्हणतात.
A) सूक्ष्म   B) आंतरराष्ट्रीय
C) समग्रलक्षी   D) औद्योगिक

Seat No.

BA-II sem III

MAR-APR 2025 SUMMER EXAMINATION

11669 Bachelor of Arts NEP 2.0

Sub. Name: Economics -III DSC-D5

Sub. Code: 49267/61967/73374/77674/90851

Day and Date: MAY ,28-05-2025

Total Marks: 40

Time: 02.30 PM To 04:00 PM

- Instructions:**
1. All questions are compulsory
  2. Draw neat labelled diagrams wherever necessary
  3. Drawings must be drawn to the given scale
  4. Figures to the right indicate full marks

Q1) Complete the following sentences by choosing correct alternatives. योग्य पर्याय निवडून [5]
खालील विधाने पूर्ण करा.

i. In Macroeconomics, the following ..... factors are studied.

समग्रलक्षी अर्थशास्त्रात खालील ..... या घटकाचा अभ्यास केला जातो.

- A. Individual income
व्यक्तिगत उत्पन्न
- B. National income
राष्ट्रीय उत्पन्न
- C. Family income
कुटुंबाचे उत्पन्न
- D. None of these
यापैकी नाही

ii. The income method of national income measurement includes ..... component.

राष्ट्रीय उत्पन्न मोजण्याच्या उत्पन्न पद्धतीमध्ये ..... या घटकाचा समावेश होतो.

- A. Rent
खंड
- B. Wages
वेतन
- C. Interest
व्याज
- D. All of above
वरील सर्व

iii. Profit motive investment is ..... investment.

नफ्याच्या प्रेरणेने होणारी गुंतवणूक म्हणजे ..... गुंतवणूक होय.

- A. a) Autonomous
स्वायत्त
- B. Public
सार्वजनिक

- C. Private
खाजगी
- D. Induced
प्रेरित

iv. According to the Cash balance approach money is demanded for the

.....

- a) Transactional   b) Precautionary   c) speculative
- d) All the above

रोख शिल्लक दृष्टिकोनानुसार पैशाची मागणी ..... साठी केली जाते.

- A. Transactional motive
व्यवहार हेतू
- B. b) Precautionary motive
दक्षता हेतू
- C. speculative motive
परीकल्पन हेतू
- D. All the above
वरील सर्व

v. .... is the primary function of money.

..... हे पैशाचे प्राथमिक कार्य आहे.

- A. Medium of exchange
विनिमयाचे माध्यम
- B. store of value
मूल्यसंग्रहाचे साधन
- C. standard for deferred payment
विलंबित देणी देण्याचे साधन
- D. Instrument of transfer of wealth
संपत्तीच्या स्थलांतराचे साधन

Q2) Write short notes (Any three out of five) टीपा लिहा (कोणत्याही तीन)

[15]

- A. Difference between Micro and Macro economics
अंशलक्षी व समग्रलक्षी अर्थशास्त्रातील फरक
- B. Income method of national income measurement
राष्ट्रीय उत्पन्न मोजण्याची उत्पन्न पद्धती
- C. Contingent functions of money
पैशाची अनुषंगिक कार्ये
- D. types of Investment
गुंतवणुकीचे प्रकार सांगा
- E. Speculative motive of Demand of money
पैशाच्या मागणीचा सदटेबाजीचा हेतू

[5]

[5]

[5]

[5]

[5]

- Q3) Write detail answers on any two of the following questions. [20]
खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा.
- A. What is national income? Explain various concepts of national income. [10]
राष्ट्रीय उत्पन्न म्हणजे काय ? राष्ट्रीय उत्पन्नाच्या विविध संकल्पना स्पष्ट करा.
- B. What is Index number? Write the types of index number in details. [10]
निर्देशांक म्हणजे काय ? निर्देशांकाचे प्रकार सांगा.
- C. Critically examine Keynes' theory of employment. [10]
केन्सच्या रोजगार सिद्धांताचे टीकात्मक परीक्षण करा.

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -

This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.

सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

- 1] (388) B. A.(Semester) (61967) ECONOMICS PAPER III Part 2 SEM 3
- 2] (3140) B.A. (C.B.C.S) (NEP-2020) (90851) Economics -III DSC-D5 Part 2 SEM 3
- 3] (388) B. A.(Semester) (49267) ECONOMICS PAPER III Part 2 SEM 3
- 4] (3129) B.A. (C.B.C.S) (73374) Economics -III DSC-D5 Part 2 SEM 3
- 5] (388) B. A.(Semester) (77674) Economics -III DSC-D5 Part 2 SEM 3

SG - 257

Total No. of Pages : 3

Seat No.	
-------------	--

B. A. (Part - II) (Semester-III) (NEP)

Examination, January 2025

Economics (Optional) (Paper - IV) DSC-D6

Money and Banking पैसा आणि बँकिंग

Sub. Code : 90852

Day and Date : Friday, 10-01-2025

Total Marks : 40

Time : 02.30 p.m. to 04.00 p.m.

- Instructions :
- 1) All questions are compulsory.
  - 2) Figures to the right indicate full marks.
  - 3) Draw a neat diagram wherever necessary.

Q1) Complete the following sentences by choosing correct alternatives . [5]

- 1) Loans and Advances is the ----- function of Merchant Banks.
  - a) Primary
  - b) Secondary
  - c) Financial
  - d) Services
- 2) Merchant Banks should not give loan for ----- transaction.
  - a) Commercial
  - b) Speculation
  - c) Industrial
  - d) Agriculture
- 3) Reserve Bank which is the bank of Banks works for ----- .
  - a) Licencing of commercial banks.
  - b) Controlling branch expansion.
  - c) Controlling the management of banks.
  - d) All of these.
- 4) For D-Mat account ----- is necessary.
  - a) Bank account
  - b) Adhar Card
  - c) Pan Card
  - d) All of these

- 5) At present there are ----- banking ombudsmen in India
a) 10	b) 12
c) 15	d) 21

Q2) Write shorts note (any three).

[15]

- Small finance Bank.
- The Process of Credit Creation
- The Process of opening an Account in Bank.
- Rights of Bank customers.
- Loan assessment

Q3) Write detailed answers of the following questions (any two).

[20]

- What is a Negotiable Documents? Explain the types of Negotiable Document.
- Explain the function of Reserve Bank of India in detail.
- Explain the components of the Balance sheet of a commercial bank.

(मराठी रूपांतर)

- सूचना :
- सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
  - उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
  - आवश्यक तेथे व्यवस्थित आकृती काढा.

Q1) खालीलपैकी योग्य पर्याय निवडून खालील विधाने पूर्ण करा.

[5]

- कर्ज व अग्रीमे हे व्यापारी बँकेचे ----- कार्य आहे.

अ) प्राथमिक	ब) दुय्यम
क) वित्तिय	ड) सेवा
- व्यापारी बँकांनी ----- व्यवहारासाठी कर्ज देऊ नये.

अ) व्यापारी	ब) सट्टेबाजी
क) औद्योगिक	ड) शेती

- 3) रिझर्व्ह बँक बँकांची बँक -----या भूमिकेतून कार्य करते.
- अ) व्यापारी बँकांना परवाना देणे   ब) शाखा विस्तारावर नियंत्रण
क) बँकांच्या कारभारावर नियंत्रण   ड) दिलेले सर्व पर्याय
- 4) डि - मॅट खात्यासाठी ----- आवश्यक असते.
- अ) बँक खाते   ब) आधार कार्ड
क) पॅन कार्ड   ड) दिलेले सर्व पर्याय
- 5) सध्या भारतात ----- बँकिंग लोकपाल आहेत.
- अ) 10   ब) 12
क) 15   ड) 21

Q2) टिपा लिहा (कोणत्याही तीन).

[15]

- अ) लघुवित्त बँका.
ब) पतनिर्मितीची प्रक्रिया.
क) बँकेत खाते उघडण्याची प्रक्रिया.
ड) बँक ग्राहकांचे अधिकार.
इ) कर्ज मूल्यांकन.

Q3) खालील दीर्घोत्तरी प्रश्न सोडवा (कोणतेही दोन).

[20]

- अ) चलनक्षम दस्तऐवज म्हणजे काय? चलनक्षम दस्तऐवजाचे प्रकार स्पष्ट करा.
ब) रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडियाची कार्ये सविस्तर स्पष्ट करा.
क) व्यापारी बँकांच्या ताळेबंदातील घटक स्पष्ट करा.

Seat No. _____

BA . II Sem III

QP-6112
Total No. of Pages : 3

MAR_APR 2025 SUMMER EXAMINATION

11669 Bachelor of Arts NEP 2.0

Sub. Name: Economics -IV DSC-D6

Sub. Code: 49268/61968/73375/77675/90852

Day and Date: MAY ,29-05-2025

Total Marks: 40

Time: 02.30 PM To 04:00 PM

**Instructions: 1. All questions are compulsory
2. Figures to the right indicate full marks**

**Q1) Complete the following sentences by choosing correct alternatives . योग्य पर्याय निवडून [5]
खालील विधाने पूर्ण करा.**

i. .... banks has been owned by Government.

..... बँकांची मालकी सरकारकडे असते.

- A. Public Sector
सार्वजनिक क्षेत्रातील
- B. Private Sector
खाजगी क्षेत्रातील
- C. Foreign
विदेशी
- D. Cooperative
सहकारी

ii. Reserve Bank of India has established in .....

रिझर्व्ह बँकेची स्थापना ..... मध्ये करण्यात आली.

- A. 1931
१९३१
- B. 1949
१९४९
- C. 1935
१९३५
- D. 1939
१९३९

iii. A person who draw the cheque is called .....

धनादेश काढणाऱ्यास ..... म्हणतात.

- A. Drawee
प्रदाता
- B. Drawer
आदेशाक
- C. Payee
अदाता
- D. None of the above

QP-6112

यापैकी नाही

iv. .... is most important in Credit (Loan) Appraisal.

कर्ज मुल्यांकनामध्ये ..... ला अधिक महत्त्व असते.

- A. Technical Feasibility
तांत्रिक सुसज्जता
- B. Economic Feasibility
आर्थिक सुसज्जता
- C. Financial Feasibility
वित्तीय सुसज्जता
- D. All of the Above
वरील सर्व

v. .... is most popular credit information company in India.

..... ही भारतातील सर्वात लोकप्रिय क्रेडिट माहिती कंपनी आहे.

- A. Experian
एक्सपेरियन
- B. CIBIL
सिबिल
- C. Equifax
इक्विफॅक्स
- D. Highmark
हायमार्क

Q2) Write short notes (any three) टीपा लिहा. (कोणत्याही तीन)

[15]

- a. Importance of Balance Sheet
ताळेबंदाचे महत्त्व
- b. Qualitative Measures of Credit Control
पतनियंत्रणाची गुणात्मक साधने
- c. Bank Customers Rights
बँक ग्राहकाचे अधिकार
- d. Causes of NPA
मालमत्ता अनुत्पादक होण्याची कारणे
- e. Importance of Credit (Loan) Appraisal
कर्ज मूल्यांकनाचे महत्त्व

Q3) Write detail answers on any two of the following.

[20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा.

- a. State the functions of Commercial Banks.

व्यापारी बँकांची कार्ये विशद करा.

- b. Discuss in detail objectives of Monetary Policy.
चलनविषयक धोरणाच्या उद्दिष्टांची सविस्तर चर्चा करा.
- c. Explain the types of bank accounts.
बँक खात्यांचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -

This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.

सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

- 1] (388) B. A.(Semester) (77675) Economics -IV DSC-D6 Part 2 SEM 3
- 2] (3129) B.A. (C.B.C.S) (73375) Economics -IV DSC-D6 Part 2 SEM 3
- 3] (3140) B.A. (C.B.C.S) (NEP-2020) (90852) Economics -IV DSC-D6 Part 2 SEM 3
- 4] (388) B. A.(Semester) (49268) ECONOMICS PAPER IV Part 2 SEM 3
- 5] (388) B. A.(Semester) (61968) ECONOMICS PAPER IV Part 2 SEM 3

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part - II) (Semester -III) (NEP)**Examination, June-2025****LOGIC (T) IDS****Traditional Logic (Paper - I)****Sub. Code : 90813/51048/61913/73336/77636****Day and Date : Monday, 02/06/2025****Total Marks : 40****Time : 10:30 a.m. to 12:00 p.m.**

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
  - 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Complete the following sentences by choosing correct alternative. [5]

- 1) _____ is the main subject of logic.

A) Thinking	B) Inference
C) Knowledge	D) Superstition
- 2) A particular negative proposition is represented by the symbol _____.

A) A	B) E
C) I	D) O
- 3) A categorical proposition is classified into _____ parts.

A) four	B) five
C) six	D) seven
- 4) Observation is a kind of _____.

A) Inference	B) Education
C) Opposition of preposition	D) None of these

- 5) There must be only _____ prepositions in a syllogism.
- A) three   B) four
C) five   D) six

Q2) Write short notes. (any three)**[15]**

- 1) Nature of logic
- 2) Computer logic
- 3) Kinds of Opposition of proposition
- 4) Observation
- 5) Kinds of conditional proposition

OR**Q2) A) What inference opposition of propositions can be drawn from the following propositions? (any two)****[8]**

- 1) All girls are clever.
- 2) Some medicines are costly.
- 3) No government servant is happy.

B) Test the validity of following inferences. (any two)**[7]**

- 1) All farmers are hard workers.
Therefore, all hard workers are farmers.
- 2) No child is brave.
Therefore, all childrens are non brave.
- 3) Some students are honest.
Therefore, some honest persons are student.

Q3) A) Test the validity of the following arguments. (any two)**[10]**

- 1) i) All womens are happy.
ii) No teachers are happy.
Therefore, no teachers are women.

- 2) i) Some boys are players.
 ii) Some happy persons are boys.
 Therefore, some happy persons are players.

- 3) i) No women are perfect.
 ii) No women are ambitious.
 Therefore, no ambitious persons are perfect.

B) Test the validity of the following arguments. (any two) [10]

- 1) i) If it rains then farmers are happy.
 ii) The farmers are happy.
 Therefore, there is sufficient raining.

- 2) i) If man is healthy then he enjoys life.
 ii) A man is healthy.
 Therefore, he enjoys life.

- 3) i) if he works hard then he will be successful.
 ii) He does not work hard.
 Therefore, he will not be successful.

OR

Q3) Answer the following questions. (any two) [20]

- 1) Explain the four fold scheme of proposition.
 2) Explain the Nyaya's concept of inference.
 3) Explain the structure of categorical syllogism.

मराठी रूपांतर

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील बाजूचे अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

Q1) योग्य पर्याय निवडून खालील विधाने पूर्ण करा.

[5]

- 1) तर्कशास्त्राचा मुख्य अभ्यासविषय ----- आहे.
  - अ) विचार
  - ब) अनुमान
  - क) ज्ञान
  - ड) अंधश्रद्धा
- 2) सर्व अंश नास्तीवाची विधान ----- या चिन्हाने दर्शवितात.

अ) A	ब) E
क) I	ड) O
- 3) केवळ विधानाचे वर्गीकरण ----- प्रकारात केले जाते.
  - अ) चार
  - ब) पाच
  - क) सहा
  - ड) सात
- 4) प्रतिवर्तन हा ----- प्रकार आहे.
  - अ) अनुमानाचा
  - ब) उत्कर्षणाचा
  - क) विधानप्रतियोगाचा
  - ड) यापैकी एकही नाही
- 5) संविधानात फक्त ----- विधाने असतात.

अ) तीन	ब) चार
क) पाच	ड) सहा

Q2) टिपा लिहा. (कोणत्याही तीन)

[15]

- 1) तर्कशास्त्राचे स्वरूप
- 2) संगणकीय तर्कशास्त्र
- 3) विधान प्रतियोगाचे प्रकार
- 4) प्रतिवर्तन
- 5) सोपाधिक विधानाचे प्रकार

किंवा

Q2) अ) खालील विधानावरून कोणती प्रतियोग अनुमाने काढता येतील? (कोणतीही दोन)

[8]

- 1) सर्व मुली हुशार आहेत.
- 2) काही औषधे महाग आहेत.
- 3) एकही सरकारी नोकर सुखी नाही.

ब) खालील अनुमानाची युक्तता तपासा. (कोणतीही दोन)

[7]

- 1) सर्व शेतकरी कष्टाळू असतात.
म्हणून, सर्व कष्टाळू शेतकरी असतात.
- 2) एकही बालक धाडसी नसते.
म्हणून, सर्व बालके धाडसी नसतात.
- 3) काही विद्यार्थी प्रामाणिक असतात.
म्हणून, काही प्रामाणिक माणसे विद्यार्थी असतात.

Q3) अ) खालील युक्तिवादाची युक्तता तपासा. (कोणतेही दोन)

[10]

- 1) i) सर्व स्त्रिया सुखी असतात.
ii) एकही शिक्षक सुखी नाही.
म्हणून, एकही शिक्षक स्त्री नाही.
- 2) i) काही मुले खेळाडू असतात.
ii) काही सुखी माणसे मुले आहेत.
म्हणून, काही सुखी माणसे खेळाडू आहेत.
- 3) i) एकही स्त्री परिपूर्ण नसते.
ii) एकही स्त्री महत्वाकांक्षी नसते.
म्हणून, एकही महत्वाकांक्षी व्यक्ती परिपूर्ण नसते.

ब) खालील युक्तिवादाची युक्तता तपासा. (कोणतेही दोन)

[10]

- 1) i) जर पाऊस पडला तर शेतकरी सुखी होतील.
ii) शेतकरी सुखी आहेत.
म्हणून, तिथे पुरेसा पाऊस पडला आहे.
- 2) i) जर मनुष्य निरोगी असेल तर तो जीवनाचा आनंद घेईल.
ii) मनुष्य निरोगी आहे.
म्हणून, तो जीवनाचा आनंद घेईल.
- 3) i) जर त्याने कष्ट केले तर तो यशस्वी होईल.
ii) तो कष्ट करित नाही.
म्हणून तो यशस्वी होणार नाही.

किंवा

Q3) खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतीही दोन)

[20]

- 1) विधानाची चतुर्वर्ग व्यवस्था स्पष्ट करा.
  - 2) न्यायाची अनुमानाची संकल्पना स्पष्ट करा.
  - 3) केवल संविधानाची रचना स्पष्ट करा.
-

Seat No. **OCT_NOV_2024 WINTER EXAMINATION**

11669 Bachelor of Arts NEP 2.0 BA-II sem. III

Sub. Name: SEC-3 Historical Tourism in Maharashtra

Sub. Code: 96165

Day and Date: DECEMBER ,15-12-2024

Total Marks: 50

Time: 10:30 AM To 11:30 AM

Instructions: 1. All questions are compulsory
2. Figures to the right indicate full marks

Special Inst.: Every question two marks

Q1) Solve following MCQ. योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा

- i. Ajanta and Ellora caves are located in which Indian state?
अजिंठा आणि एलोरा लेणी भारतातील कोणत्या राज्यात आहेत ?
- A. Madhya Pradesh मध्यप्रदेश
B. Mizoram मिझोरम
C. Maharashtra महाराष्ट्र
D. Bihar बिहार
- ii. There are how many caves at Ajanta?
अजिंठा येथे किती लेणी आहेत ?
- A. Twelve बारा
B. Twenty five पंचवीस
C. Thirty तीस
D. Thirty Five पस्तीस
- iii. How long did it approximately take to create the sculptures and paintings in Ajanta Caves?
अजिंठा लेणीतील शिल्पे आणि चित्रे तयार करण्यासाठी अंदाजे किती काळ लागला ?
- A. Five hundred years पाचशे वर्ष
B. Seven hundred years सातशे वर्ष
C. Nine hundred years नऊशे वर्ष
D. Four hundred years चारशे वर्ष
- iv. What is the main subject of Ajanta paintings?
अजिंठा चित्रांचा मुख्य विषय कोणता ?
- A. Jatakas Katha जातक कथा
B. Mahabharata महाभारत
C. Ramayana रामायण
D. Panchatantra पंचतंत्र
- v. Which of the following rock-cut caves at Ajanta is Chaitya Griha?

अजिंठा येथील खालीलपैकी कोणती खडक कापलेली लेणी चैत्य गृह आहे ?

- A. Cave number 9 गुहा क्रमांक ९
- B. Cave number 12 गुहा क्रमांक १२
- C. Cave number 22 गुहा क्रमांक २२
- D. Cave number 1 गुहा क्रमांक १

vi. What is the original ancient name of Ellora?

एलोराचे मूळ प्राचीन नाव काय आहे ?

- A. Ellura एलुरा
- B. Vempula वेम्पुला
- C. Vengurla वेंगुर्ला
- D. Elpura एलापुरा

vii. What is the name of the world famous, unique monument in Ellora Cave?

एलोरा गुहेतील जगप्रसिद्ध, अद्वितीय स्मारकाचे नाव काय आहे ?

- A. Ganesha Temple गणेश मंदिर
- B. Durga Temple दुर्गा मंदिर
- C. Kailasa Temple कैलास मंदिर
- D. Buddha Temple बुद्ध मंदिर

viii. Caves of this number in Verul Caves are known as 'Jains Caves'?

वेरुळ लेणीतील या क्रमांकाच्या लेणी 'जैन लेणी' म्हणून ओळखल्या जातात ?

- A. Cave No.30 to 34 गुहा क्र.30 ते 34
- B. Cave No.1 to 12 गुहा क्रमांक 1 ते 12
- C. Cave No.13 to 29 गुहा क्र.13 ते 29
- D. None of the above यापैकी नाही

ix. Which name is the famous Buddhist cave No. 10 of the Verul Buddhist Caves group known?

वेरुळ बौद्ध लेणी समूहातील क्र.10 चे प्रसिद्ध बौद्ध लेणे कोणत्या नावाने ओळखले जाते ?

- A. Dontaal cave दोनताल लेणे
- B. Vishvakarma cave विश्वकर्मा लेणे
- C. Rajvihar Cave राजविहार लेणे
- D. None of the above यापैकी नाही

x. When were Ellora Caves declared a UNESCO World Heritage Site?

एलोरा लेणी युनेस्कोने जागतिक वारसा स्थळ केव्हा घोषित केली ?

- A. 1985 १९८५
- B. 1984 १९८४
- C. 1983 १९८३
- D. 1982 १९८२

xi. Daulatabad fort was built during which regime?

दौलताबाद किल्ल्याची उभारणी कोणत्या राजवटीत करण्यात आली ?

- A. Sultan सुलतान

- B. Yadav यादव
- C. Bahamani बहामनी
- D. Nijamshaha निजामशहा

- xii. Which of the following is the famous structure of Daulatabad Fort?
दौलताबाद किल्ल्यावरील खालीलपैकी प्रसिध्द वास्तू कोणती ?
- A. Kutubminar कुतुबमिनार
  - B. Bibi ka Makbara बीबी का मकबरा
  - C. Chandminar चांदमिनार
  - D. Lohstambh लोहस्तंभ
- xiii. What is the cannon in Daulatabad Fort?
दौलताबाद किल्ल्या मध्ये असणारी तोफ कोणती ?
- A. Kallal Bangdi Tof कलाल बांगडी तोफ
  - B. Jaybhan Tof जयभान तोफ
  - C. Malik-e- Maidan Tof मलिक-ए-मैदान तोफ
  - D. Mendha tof मेंढा तोफ
- xiv. What was the old name of Daulatabad Fort?
दौलताबाद किल्ल्याचे पूर्वीचे नाव काय होते ?
- A. Dev Mahal देव महाल
  - B. Devagiri देवगिरी
  - C. Rajgiri राजगिरी
  - D. Khadki खडकी
- xv. Who brought his capital from Delhi to Daulatabad?
आपली राजधानी दिल्लीहून दौलताबाद येथे कोणी आणली ?
- A. Allauddin Khilji अल्लाउद्दीन खिलजी
  - B. Hasan Gangu हसन गंगू
  - C. Nizam निजाम
  - D. Mohammed Bin Tughlaq मोहंमद बिन तुघलक
- xvi. Who built Chand Minar at Daulatabad?
दौलताबाद येथे चांदमिनार कोणी बांधला ?
- A. Allauddin Bahamani अल्लाउद्दीन बहामनी
  - B. Hasan Gangu हसन गंगू
  - C. Nizam निजाम
  - D. Mohammed Bin Tughlaq मोहंमद बिन तुघलक
- xvii. What type of business is tourism?
पर्यटन हा कोणत्या प्रकारचा व्यवसाय आहे ?
- A. Economic आर्थिक
  - B. Social सामाजिक
  - C. Political राजकीय
  - D. Cultural सांस्कृतिक

xviii. Which of the following benefits a country largely from tourism?

पर्यटनातून देशाला खालीलपैकी काय मोठया प्रमाणात प्राप्त होते ?

- A. Foreign exchange परकीय चलन
- B. Ammunition दारुगोळा
- C. Loan कर्ज
- D. Goods वस्तू

xix. Conservation and development of historical tourist places in India is done through which organization?

भारतातील ऐतिहासिक पर्यटन स्थळांचे संवर्धन आणि विकास कोणत्या संस्थेमार्फत केला जातो ?

- A. Department of Home Affairs गृह विभाग
- B. Department of Defence संरक्षण विभाग
- C. Archaeological Survey of India भारतीय पुरातत्व सर्वेक्षण विभाग
- D. Department of Foreign Affairs परराष्ट्र विभाग

xx. How people move in tourism?

पर्यटनात लोकांच्या हालचाली कशा होत असतात ?

- A. For long period दीर्घ कालावधीसाठी
- B. For short period अल्प कालावधीसाठी
- C. Permanently कायमस्वरूपी
- D. For year वर्षासाठी

xxi. When is World Tourism Day celebrated?

जागतिक पर्यटन दिवस कधी साजरा केला जातो ?

- A. 27 September २७ सप्टेंबर
- B. 10 August १० ऑगस्ट
- C. 16 May १६ मे
- D. 3 July ३ जुलै

xxii. Which important document has to be fulfilled in foreign tourism?

परदेशी पर्यटनात कोणत्या महत्त्वपूर्ण कागदपत्राची पूर्तता करावी लागते.

- A. Ration card रेशनकार्ड
- B. Aadhaar card आधारकार्ड
- C. Visa व्हीसा
- D. Abha card आभा कार्ड

xxiii. Tourists find travel in which tourism easy.

पर्यटकांना कोणत्या पर्यटनातील प्रवास सहज सोपा वाटतो.

- A. Foreign tourism विदेशी पर्यटन
- B. Domestic tourism देशी पर्यटन
- C. Foreign island विदेशी बेटावर
- D. International port आंतरराष्ट्रीय बंदर

xxiv. Which transport facilities increased international tourism?

कोणत्या वाहतूक सुविधांमुळे आंतरराष्ट्रीय पर्यटनात वाढ झाली

- A. Railways रेल्वे

- B. Air हवाई
- C. Roads रस्ते
- D. Water transport जलवाहतूक

xxv. In which area the tourism center is more developed?

कोणत्या भागात पर्यटन केंद्राचा विकास जास्त होतो ?

- A. Hilly डोंगराळ
- B. Plateau पठारी
- C. Sub continental खंडांतर्गत
- D. Coastal किनारी

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -

This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.

सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

1] (3140) B.A. (C.B.C.S) (NEP-2020) (96165) SEC-3 Historical Tourism in Maharashtra Part 2 SEM 3

B.A. – IInd Year

SEM – IV

Previous Year

Question Papers

Academic Year

(2024-25)

QP-5593

Total No. of Pages : 3

Seat No. _____

BA-II sem. IV

MAR-APR 2025 SUMMER EXAMINATION

11669 Bachelor of Arts NEP 2.0

Sub. Name: English Compulsory (AECC-4)

Sub. Code: 78810/62310/73410/93451

Day and Date: MAY ,09-05-2025

Total Marks: 40

Time: 10:30 AM To 12:00 PM

- Instructions:** 1. All questions are compulsory
2. Figures to the right indicate full marks

Q1) Q1. (A) Complete the following statements by choosing the best alternative

[5]

- i. i) _____ was an old friend adviser of Gandhi family.
A. Mavji Dave
B. Karamchand
C. Mr. Lely
D. Kevalram
- ii. The little child takes the Giant to _____.
A. paradise
B. his home
C. hospital
D. giant's garden
- iii. The poem 'Auto Wreck' presents the scene of a _____ accident.
A. car
B. bike
C. truck
D. train
- iv. _____ began to tremble
A. Temple
B. House
C. Church
D. Hut
- v. There is a famous _____ in Orrisa state
A. Chila lake
B. Taj Mahal
C. Lotus Temple
D. Red Fort

QP-5593

- Q2) A. Write adverb form of 'sure' [1]
B. Write antonym of 'ugly' [1]
- Q3) Answer any **three** of the following questions in 3 to 4 sentences each. [6]
- a. Describe Gandhiji's meeting with Mr. Lely [2]
b. Why did winter continue in the garden? [2]
c. What is the reaction of the people about the accident? [2]
d. How is Kalahandi described by Sudha Murthy? [2]
e. What happened when the poet counted his years? [2]
- Q4) Write short note on any two of the following in 5 to 6 sentences each [6]
- a. Gandhiji's Mother [3]
b. Theme the death in the poem *Auto Wreck* [3]
c. Image of the 'voices' in the poem *The Journey* [3]
- Q5) [7]
- a. Write an email to the university office requesting to send you the prospectus of Vocational Courses offered by it. [4]
b. Create an email discussion group of your class. [3]
- Q6) [7]
- a. The following information is about the gulmohor and banyan trees. Transfer the information into a table diagram and suggest suitable title. [4]
The gulmohor tree is of medium size. It has a modest height. It has compound leaves that have a feathery appearance. They are bright green in colour. Its flowers are bright orange, red and yellow. However, it bears no fruits. It has leguminous roots that have nitrogen-fixing properties. The banyan tree, on the other hand, is large and tall. Its leaves are too large. They are glossy green in colour and elliptical in shape. The banyan tree has no flowers, but it does bear the fig fruit. The banyan tree is especially noticeable for its aerial roots.
- b. Prepare a tree diagram with the help of the information given below: [3]
There are three types of means of transport. They are transport on land, water and air. Roadways, railways and pipelines are the means of land transport.

The transport on water is carried through inland and overseas. Domestic airways are the international airways are the two means of air transport. Domestic airways are run by public undertaking and private airlines.

Q7)

- a. Write a notice of fifth general meeting of Maratha Sports Club, Nipani to be held at Vyam Shala Hall. Imagine the other details such as day, date, time and subject [4]
- b. Draft an advertisement for a cell-phone and describe its features using various adjectives [3]

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -

This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.

सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

- 1] (3129) B.A. (C.B.C.S) (73410) English Compulsory (AECC-4) Part 2 SEM 4
- 2] (388) B. A.(Semester) (62310) ENGLISH (COMPULSORY) Part 2 SEM 4
- 3] (388) B. A.(Semester) (78810) English Compulsory AECC-4 Part 2 SEM 4
- 4] (3140) B.A. (C.B.C.S) (NEP-2020) (93451) English Compulsory (AECC-4) Part 2 SEM 4

SG-261

Total No. of Pages : 03

Seat No.	
----------	--

**B.A. (Part-II) (Semester-IV) (NEP)
Examination, December 2024**

AECC-4: ENGLISH

English for Communication (Paper-D)

Sub. Code : 93451

Day and Date: Saturday, 28-12-2024

Total Marks: 40

Time: 10.30 a.m. to 12.00 p.m.

- Instructions:**
- 1) All questions are compulsory.
  - 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 a) Complete the following statements by choosing the best alternative. (05)

- i) ..... was the Administrator of Porbandar state.
(A) Mavji Dave (B) Becharji Swami
(C) Mr. Lely (D) Kevalram
- ii) There were ..... peach trees in the Giant's garden.
(A) 15 (B) 8
(C) 12 (D) 18
- iii) There is a famous ..... in Orissa state.
(A) Chila lake (B) Taj Mahal
(C) Lotus temple (D) Red Fort
- iv) According to the speaker, our 'richest horror' in the poem 'Auto Wreck' is .....
(A) death (B) cops
(C) ambulance (D) accident
- v) The poet says, "My goal is to reach the ..... satisfied."
(A) airport (B) station
(C) end (D) town

SG-261

b) **Do as directed.**

(02)

- i) Write adjective form of 'realize'.
- ii) Write synonym of 'pleasure'.

Q.2 Answer ANY THREE of the following questions in 3 to 4 sentences each. (06)

- i) How did Becharji Swami satisfy Gandhiji's mother's concerns?
- ii) Why is the Giant called selfish?
- iii) What is Sudha Murthy's reaction to the old man's thought?
- iv) What happened when the poet counted his years in the poem '*My Soul Has Hat*'?
- v) How are the injured people shifted into the ambulance?

b) Write short notes on ANY TWO of the following in 5 to 6 sentences each. (06)

- i) The concept of happiness
- ii) Description of a car accident in the poem '*Auto Wreck*'
- iii) Title of the poem '*The Journey*'

Q.3 a) Write an email congratulating your friend who has won State Level Elocution Competition. (04)

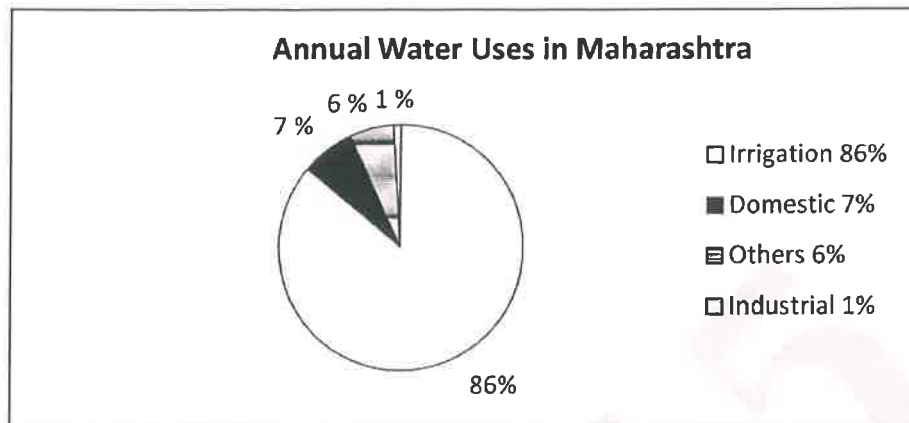
b) Suppose you participated in a N.S.S. residential camp for 10 days. Write a personal blog describing your experience there. (03)

Q.4 a) The following information is about the gulmohar and banyan trees. Transfer the information into a table diagram and suggest suitable title. (04)

The gulmohar tree is of medium size. It has a modest height. It has compound leaves that have a feathery appearance. They are bright green in colour. Its flowers are bright orange, red and yellow. However, it bears no fruits. It has leguminous roots that have nitrogen-fixing properties. The banyan tree, on the other hand, is large and tall. Its leaves are too large. They are glossy green in colour and elliptical in shape. The banyan tree has no flowers, but it does bear the fig fruit. The banyan tree is especially noticeable for its aerial roots.

b) Write a paragraph based on the following diagram.

(03)

Q.5 a) Write a notice of fifth general meeting of Sachin Sports Club, Nipani to be held at Conference Hall of the Club. Imagine the other details such as day, date, time and subject.

(04)

b) Draft an advertisement for a washing machine and describe its features using various adjectives.

(03)

Seat No. **OCT_NOV_2024 WINTER EXAMINATION**

11669 Bachelor of Arts NEP 2.0

BA-II sem IV

Sub. Name: English Compulsory (AECC-4)**Sub. Code: 49310/55038/62310/73410/78810****Day and Date: DECEMBER ,28-12-2024****Time: 10:30 AM To 12:00 PM****Instructions: 1. All questions are compulsory
2. Figures to the right indicate full marks****Total Marks: 50****Q1) A.** Complete the following statements by choosing the best alternative from given [4]
them.

- i. Gandhiji passed the matriculation examination in _____
 A. 1887
 B. 1787
 C. 1888
 D. 1788
- ii. The Giant put a wall around his castle to prevent the _____
 A. winter
 B. frost
 C. children
 D. autumn
- iii. _____ floats down at top speed and enters into the crowd.
 A. The ambulance
 B. The police
 C. The car
 D. The bike
- iv. The title 'The Journey' is a _____
 A. simile
 B. metaphor
 C. personification
 D. hyperbole

B. Answer the following questions in one word/ phrase/ sentence each [4]

- i) Which is the famous lake in Orissa?
 ii) What did the poet realize after counting the years?
 iii) Who was Mavji Dave ?
 iv) Where did the children play every afternoon?

Q2) A. Answer any three of the following questions in 3 to 4 sentences each. [6]

- i) How is Kalahandi described by Sudha Murty?

- ii) Why is the Giant called selfish?
- iii) Describe Gandhiji's meeting with Mr.Lely.
- iv) How are the injured shifted into the ambulance?
- v) What does the journey by Mary Oliver mean?

B. Write the short notes on any two of the following in which 7 to 8 [8] sentences each

- a. The old man's philosophy of life
- b. The realization of meaning of life.
- c. Gandhiji's Mother

C. Do as directed. [2]

- a) Make the verb of 'Examination'.
- b) Give synonym of 'Shout'

Q3)

- a. Write an email to a Municipal Corporation complaining about the irregular water supply in your town [5]
- b. Write an email to your friend living abroad regarding developing email pal. [4]

Q4)

- a. Write a descriptive paragraph with the help of the data given in the following table diagram: [4]

Change in Prices of Essential Commodities in % (Year 2009)

Items	Delhi	Mumbai	Kolkata	Chennai
Rice	5	13	14	27
Atta	7	7	7	9
Tur	46	59	24	41
Sugar	59	49	47	56
Tea (loose)	25	3	10	19
Potato	33	56	66	20
Onion	33	57	71	25

- b. Transfer the information from the passage given below into a tree diagram. [4]
Minerals are found mainly in three forms. They are metallic, non-metallic, and energy. The metallic minerals are further classified into ferrous (containing iron), non-ferrous, and precious. The ferrous metallic minerals are found in the

forms such as iron ore, Manganese, Nickel, Cobalt etc. Copper, Lead, Tin, and Bauxite are the non-ferrous forms of metallic minerals. The non-metallic minerals are mica, salt, potash, sulphur, granite, marble and sandstone. Coal, Petroleum and Natural gas are the forms of energy minerals.

Q5)

- a. Draft a notice calling a routine meeting of Board of Directors of which you are the secretary. [5]
- b. Draft an advertisement for new washing machine with using various language devices. [4]

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -

This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.

सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

- 1] (3129) B.A. (C.B.C.S) (73410) English Compulsory (AECC-4) Part 2 SEM 4
- 2] (388) B. A.(Semester) (49310) ENGLISH (COMPULSORY) Part 2 SEM 4
- 3] (388) B. A.(Semester) (55038) ENGLISH (COMPULSORY) Part 2 SEM 4
- 4] (388) B. A.(Semester) (62310) ENGLISH (COMPULSORY) Part 2 SEM 4
- 5] (388) B. A.(Semester) (78810) English Compulsory AECC-4 Part 2 SEM 4

Seat No. _____

BA-II sem IV

MAR-APR 2025 SUMMER EXAMINATION

11669 Bachelor of Arts NEP 2.0

Sub. Name: Social Reforms In Maharashtra-II

Sub. Code: 78820/73420/93461/62320

Total Marks: 40

Day and Date: MAY, 10-05-2025

Time: 10:30 AM To 12:00 PM

Instructions: 1. All questions are compulsory
2. Figures to the right indicate full marks

Q1) Solve following MCQ. योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा.

[5]

i. ----- passed the Sati Abolition Act.
----- ने सती बंदीचा कायदा केला.

- A. Lord Curzon
लॉर्ड कर्झन
- B. Lord Ripon
लॉर्ड रिफन
- C. Lord Behtick
लॉर्ड बेंटिक
- D. Lord Lytton
लॉर्ड लिटन

ii. In the ----- year Tarabai Shinde wrote 'Stree PurushTulna' eassy.
ताराबाई शिंदे यांनी सन ----- मध्ये 'स्त्री-पुरुष तुलना' हा ग्रंथ लिहिला.

- A. 1882
१८८२
- B. 1892
१८९२
- C. 1982
१९८२
- D. 1992
१९९२

iii. ----- was the Kuldaivat of Lahuji Salve family.
लहुजी साळवे घराण्याचे कुलदैवत ----- होय.

- A. Jejury Khandoba
जेजुरीचा खंडोबा
- B. Mandhargarh Kalubai
मांढरगडची काळुबाई
- C. Tujapur Bhavanimata
तुळजापुरची भवानी माता
- D. Verul Ghrushneshware
वेरुळचे घृष्णेश्वर

- iv. Annabhau Sathe is known as-----
 अण्णाभाऊ साठे ----- कार म्हणून सर्वपरिचित आहेत.
- Fakira
फकिरा
  - Bakhar
बखर
  - Baluta
बलुतं
  - Panipat
पानिपत

- v. Bharat Krushak Samaj established by -----
 'भारत कृषक समाज' या संस्थेची स्थापना ----- यांनी केली.
- Maharshi V. R. Shinde
महर्षी वि. रा. शिंदे
  - Dr. Bapuji Salunkhe
डॉ. बापुजी साळुंखे
  - Shrimant Bapusaheb Maharaj
श्रीमंत बापुसाहेब महाराज
  - Dr. Punjabrao Deshmukh
डॉ. पंजाबराव देशमुख

Q2) Write short notes (Any Three). टीपा लिहा (कोणत्याही तीन).

[15]

- a.
- Prarthana Samaj प्रार्थना समाज
  - Stri-Purush Tulana स्त्री-पुरुष तुलना
  - Sharada Sadan शारदा सदन
  - Gadage Maharaj गाडगे महाराज
  - Dr. Bapuji Salunkhe डॉ. बापुजी साळुंखे

Q3) Write detail answers on any two of the following.

[20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा.

- 1) Explain the conditions of Indian Society at the beginning of the 19th Century.
19 व्या शतकाची सुरुवातीची भारतातील सामाजिक परिस्थिती स्पष्ट करा.
- 2) Take the review of Savitribai Phule's work.
सावित्रीबाई फुले यांच्या कार्याचा आढावा घ्या.
- 3) Take the review of AnnaBhau Sathe's work.
अण्णा भाऊ साठे यांच्या कार्याचा आढावा घ्या.
- 4) Write about the spread of education work of Karmveer Bhaurao Patil.
डॉ. कर्मवीर भारूराव पाटील यांच्या शिक्षण प्रसार कार्याची माहिती लिहा.

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -

This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.

सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

- 1] (3140) B.A. (C.B.C.S) (NEP-2020) (93461) Social Reforms In Maharashtra-II Part 2 SEM 4
- 2] (388) B. A.(Semester) (78820) Social Reforms in Maharashtr- II Part 2 SEM 4
- 3] (388) B. A.(Semester) (62320) HISTORY OF SOCIAL REFORM IN MAHARASHTRA Part 2 SEM 4
PAPER-II
- 4] (3129) B.A. (C.B.C.S) (73420) Social Reforms In Maharashtra-II Part 2 SEM 4

Seat No. _____

BA - II Sem. # IV

QP-5804

Total No. of Pages : 5

MAR_APR 2025 SUMMER EXAMINATION

2354 Bachelor of Science

Sub. Name: ENVIRONMENTAL STUDIES

Sub. Code: 94282/93528/67042/73487/78887

**/91680/80344/91186/94746/67072 /98758/93704/110924/91697/97471
/92965/94950**

Day and Date: MAY ,11-05-2025

Total Marks: 70

Time: 10:30 AM To 01:30 PM

- Instructions:**
- 1. All questions are compulsory**
  - 2. Draw neat labelled diagrams wherever necessary**
  - 3. Figures to the right indicate full marks**

Q1) Solve following MCQ.

[10]

i. Ecotone means -----.

अतिव्याप्तस्थानं म्हणजे _____

- A. Zone of least density in a community**
समुदायामध्ये कमीतकमी घनतेचे क्षेत्र
- B. Zone of transition between two communities**
दोन समुदायामधील संक्रमणाचे क्षेत्र
- C. Zone of maximum diversity in a community**
समाजातील जास्तीत जास्त विविधतेचे क्षेत्र
- D. Zone of highest density in a community**
समाजातील सर्वाधिक घनतेचे क्षेत्र

ii. Dodo bird species is-----

डोडो पक्षी प्रजाती आहे -----

- A. Exotic**
परस्थ
- B. Extinct**
नामशेषत्व / विनाश झालेले
- C. Endangered**
अस्तित्व धोक्यात असलेले
- D. Rare**
दुर्मिळ

iii. Conservation within the natural habitat is-----

नैसर्गिक अधिवासात संवर्धन यांस म्हणतात -----

- A. Ex-situ conservation**
परस्थानी संवर्धन
- B. In-situ conservation**
मूलस्थानी संवर्धन
- C. Internal conservation**

आंतरिक संवर्धन

- D. In-vivo conservation
सजीवांमध्ये संवर्धन

- iv. The organisms which feed on dead organisms and excreta of living organisms are known-----

जे जीव मृत जीवांना खातात आणि मलमूत्र यांच्यावर जगतात -----

- A. Decomposers
विघटन करणारे
B. Renewable
अक्षय
C. Abundant
मुबलक
D. None of the above
वरीलपैकी काहीही नाही

- v. The Environment (Protection) Act, 1986 was enacted for the ----- of environment.

पर्यावरण (संरक्षण) कायदा, 1986 पर्यावरणाच्या -----साठी लागू करण्यात आला.

- A. Protection and improvement
संरक्षण आणि सुधारणा
B. Law and enforcement
कायदा आणि अंमलबजावणी
C. Management and economy
व्यवस्थापन आणि अर्थव्यवस्था
D. Health and regulation
आरोग्य आणि नियमन

- vi. The most important human activity, leading to the extinction of wildlife, is-----

सर्वात महत्वाची मानवी क्रिया, ज्यामुळे वन्यजीवांचा नाश होतो-----

- A. Pollution in wildlife
वन्यजीवांमधील प्रदूषण
B. Hunting for valuable wildlife products
मौल्यवान वन्यजीव उत्पादनांची शिकार
C. Alternation and destruction of the natural habitats
नैसर्गिक अधिवासांचे नाश
D. Introduction of alien species
परदेशी प्रजातींचा परिचय

- vii. Soil erosion removes surface soil which contains-----

मातीची धूप पृष्ठभागाची माती काढून टाकते ज्यामध्ये -----असते

- A. sand
वाळू
B. parental rock
मूळ खडक

- C. Plant microbes
वनस्पती सूक्ष्मजंतू
D. Organic matter
सैद्रिय पदार्थ

viii. Eutrophication is-----
पोषणतीरेक म्हणजे -----

- A. water treatment process
पाणी प्रक्रिया
B. Accumulation of plant nutrient in water leads algal boom
पाण्यात वनस्पती पोषक संचय, जैविक वनस्पती वाढ
C. process of mineral cycle
खनिज चक्राची प्रक्रिया
D. Introduction of alien species
परदेशी प्रजातींचा परिचय

ix. The objective of Environment studies is -----
पर्यावरण अभ्यासाचे उद्दिष्ट आहे-----

- A. Raise consciousness about environment problems
पर्यावरणाच्या समस्यांबद्दल जागरूकता वाढवा
B. To teach environmentally appropriate steps
पर्यावरणास अनुकूल पावले शिकवणे
C. Create an environmental problem awareness
पर्यावरणीय समस्येची जाणीव निर्माण करा
D. All of the above
वरील सर्व

x. The surface area from which rainwater that runs off rainwater is collected is called -----

ज्या पृष्ठभागावरून पावसाचे वाहत जाणारे पाणी एकत्र केले जाते त्याला ----- म्हणतात

- A. Rainwater Harvesting
पावसाच्या पाण्याचे संकलन
B. Catchment Area
पाणलोटक्षेत्र
C. Water establishment
पाणी स्थापना
D. None of the above
वरीलपैकी काहीही नाही

Q2) Answer any three from the following खालीलपैकी कोणतेही तीन उत्तर द्या

[15]

- a. Q1. Explain the single-channel layer model with a suitable diagram.
Q2. Explain the need for public awareness of the environment.
Q3. Discuss the threats to biodiversity.
Q4. Explain details about Mineral resources.

Q5. Briefly explain water harvesting and watershed management.

Q1. आकृतीसह एकरी मार्गाने होणाऱ्या ऊर्जा प्रवाहाची प्रतिकृतीची माहिती लिहा.

Q2. पर्यावरणाबाबत जनजागृतीची गरज स्पष्ट करा.

Q3. जैवविविधतेला असलेल्या धोक्यांची चर्चा करा.

Q4. खनिज संसाधनां बद्दल तपशील स्पष्ट करा.

Q5. पाणी संकलन आणि पाणलोट क्षेत्र व्यवस्थापन थोडक्यात सांगा

Q3) Write a Short note on any three कोणत्याही तीनवर लहान टीप लिहा

[15]

a. Q1. Mitigation of pollution due to mining

Q2. Man- wildlife conflicts

Q3. Deforestation

Q4. Noise pollution

Q5. Biomass energy

Q1. खाणकामामुळे होणारे प्रदूषण कसे कमी करणे

Q2. मानव वन्यजीव संघर्ष

Q3. जंगलतोड

Q4. ध्वनी प्रदूषण

Q5. जैववस्तुमानीय ऊर्जा

Q4) Explain in detail the Air (Prevention and Control of Pollution) Act

[10]

OR

Briefly discuss the various types of terrestrial and aquatic ecosystems.

हवा (प्रदूषण प्रतिबंध आणि नियंत्रण) कायद्याचे तपशीलवार वर्णन करा.

किंवा

विविध प्रकारच्या स्थलीय आणि जलीय परिसंस्थेची थोडक्यात चर्चा करा

Q5) What is urbanization? discuss problems related to energy in urban area? Add a [10] note on rainwater harvesting.

OR

What is disaster management? explain with floods and earthquake?

शहरीकरण म्हणजे काय? शहरी भागातील ऊर्जेशी संबंधित समस्यांवर चर्चा करा? पावसाच्या पाण्याच्या संकलन साठवणुकीवर एक टीप जोडा

किंवा

आपत्ती व्यवस्थापन म्हणजे काय? पूर आणि भूकंप सह स्पष्ट करा.

Q6) What is the desertification phenomenon? Add notes on the Desert ecosystem and [10] grassland ecosystem.

OR

Explain population explosion and its impact and control measures

वाळवंटीकरणाची प्रक्रिया काय आहे? वाळवंटातील परिसंस्था आणि गवताळ प्रदेशातील परिसंस्थेवर नोंदी जोडा.

किंवा

लोकसंख्या स्फोट आणि त्याचे परिणाम आणि नियंत्रण उपाय स्पष्ट करा.

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -

This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.

सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

- 1] (7823) Bachelor of Business Administration NEP (91680) Environmental Science Part 2 SEM 4
- 2] (388) B. A.(Semester) (78887) Environmental Studies Part 2 SEM 4
- 3] (7824) Bachelor of Computer Application (CBCS)NEP (91186) Environmental Studies Part 2 SEM 4
- 4] (7825) Bachelor of B. Com Information Technology (IT) (92965) Environment Studies Part 2 SEM 4
- 5] (7826) Bachelor of B.Com Bank Management(Entire) (110924) Environmental Studies Part 2 SEM 4
NEP 2020
- 6] (3140) B.A. (C.B.C.S) (NEP-2020) (93528) Environmental Studies Part 2 SEM 4
- 7] (7810) B.C.A. (CBCS) (94746) Environmental Studies Part 2 SEM 4
- 8] (7822) Bachelor of Commerce (NEP20) (91697) Environmental Studies Part 2 SEM 4
- 9] (2354) B.Sc. CBCS (NEP 2020) (94282) ENVIRONMENTAL STUDIES Part 2 SEM 4
- 10] (388) B. A.(Semester) (67042) Environmental Studies Part 2 SEM 4
- 11] (7801) Bachelor of Comm. (CBCS) (97471) Environmental Studies Part 2 SEM 4
- 12] (7804) Bachelor of Business Administration (CBCS) (80344) Environmental Science Part 2 SEM 4
- 13] (7826) Bachelor of B.Com Bank Management(Entire) NEP (94950) Environmental Studies Part 2 SEM 4
2020
- 14] (3145) Bachelor of Arts(Defence Study) NEP-2020 (93704) Environmental Studies Part 2 SEM 4
- 15] (717) Bachelor of Computer Application (67072) Environmental Studies Part 2 SEM 4
- 16] (3129) B.A. (C.B.C.S) (73487) Environmental Studies Part 2 SEM 4
- 17] (4477) B.A. SPORTS (NEP23) (98758) Environment Study Part 2 SEM 4

SE-123

Total No. of Pages : 8

Seat
No.

Oct.-Nov. 2024 Examination

Bachelor of Science, All B.Sc Entire Courses, B.Sc.M.Sc.Nano Science & Technology, Bachelor of Commerce, B.Com IT, Bachelor of Arts, Bachelor of Arts Defence Study, Bachelor of Bussiness Administration, B.A. in Dress Making and Fashion Coordination, BID, B.Tech., Bachelor of Bussiness Administration & All B.Voc_NEP 1.0_Part II_Sem IV

Environmental Studies (पर्यावरण अभ्यास)

**Subject Code: 94282/51077/55234/64275/67042/67043/67071/67083
/ 67178/ 67179/67183/73487/74058/74347/74439/78887/
78928/ 79089/79098/79118/79301/79406/80344/82078/83
229/84198/ 84775/85050/85185/90590/91147/91155/91166
/91186/91246/ 91270/91294/91308/91437/91457/91555/91
656/91680/91697/ 91966/92943/92965/93227/93448/9352
8/93546/93704/94220/ 94746/94787/94884/94950/96146/9
7440/97471/109236/83818**

Day and Date : Sunday, 22-12-2024

Total Marks : 70

Time : 10:30 am to 01:30 pm

Q.1 Multiple Choice Question

[1 x 10 mark]

1. The Environment (Protection) Act, 1986 has ..... sections and ..... apters
- 54 sections and 8 chapters
  - 28 sections and 5 chapters
  - 26 sections and 4 chapters
  - 32 sections and 6 chapters

2. The pyramid of biomass is inverted in the case of .....
  - a) Aquatic Ecosystem
  - b) Grassland ecosystem
  - c) Forest ecosystem
  - d) Desert ecosystem
3. PAN is a type of ..... pollutant.
  - a) Primary pollutant
  - b) Secondary pollutant
  - c) Tertiary pollutant
  - d) None of the above
4. Smog' is a mixture of .....
  - a) Dust and gas
  - b) Smoke and dust
  - c) Snow and fog
  - d) Smoke and fog
5. "Environmental studies discipline has ..... scope.
  - a) Multiple and multilevel
  - b) Unilateral
  - c) Important
  - d) Natural
6. Conservation outside the natural habitat is.....
  - a) Fix-situ conservation
  - b) In-situ conservation
  - c) Internal conservation
  - d) In-vivo conservation

7. The organisms which feed on dead organisms and excreta of living organisms are known .....
- a) Decomposers
  - b) Renewable
  - c) Abundant
  - d) None of the above
8. Mineral are ..... and finite resources.
- a) Location specific
  - b) Renewable
  - c) Abundant
  - d) None of the above
9. Which of the following is the non-renewable source of energy?
- a) solar
  - b) tidal
  - c) Wind
  - d) Coal
10. Which of the following consider as values of Biodiversity?
- a) Consumptive
  - b) Social
  - c) Productive
  - d) All of the above

Q.2 Answer any three from following

(3 x 5 marks)

- 1. Describe advantages and disadvantages of dams.
- 2. What are the roles of an individual in the prevention of pollution?
- 3. Discuss important of western Ghats as biodiversity hot spot.

SE-123

4. Explain genetic, species and ecosystem diversity with examples
5. Briefly explain water harvesting and watershed management.

Q.3 Write Short note on any three.

(3 x 5marks)

1. Acid rain
2. Deforestation
3. Forest resources
4. Population growth
5. Food Web

Q.4 Explain in detail Wildlife Protection Act.1972

(10 marks)

OR

Give an account of Ecological succession with regarding to causes and types.

Q.5 Explain World food problem and note on effect of modern agriculture practice on environment.

(10 marks)

OR

Explain in detail definition, Causes, effects and control measures of Air pollution.

Q.6 Define Environment and explain its scope and importance as multidisciplinary subject.

(10 marks)

OR

What is disaster management? Explain with floods and earthquake.

◆◆◆

मराठी रुपांतर

[1 x 10 mark]

Q.1 खालीलपैकी योग्य पर्याय निवडा

1. पर्यावरण (संरक्षण) कायदा, १९८६ मध्ये ..... विभाग आणि ..... प्रकरणे आहेत.
  - a) ५४ विभाग आणि ८ प्रकरणे
  - b) २८ विभाग आणि ५ प्रकरणे
  - c) २६ विभाग आणि ४ प्रकरणे
  - d) ३२ विभाग आणि ६ प्रकरणे
2. जैववस्तुमानाचा मनोरा ..... च्या बाबतीत उलटा असतो.
  - a) जलीय परिसंस्था
  - b) गवताळ प्रदेश परिसंस्था
  - c) वन परिसंस्था
  - d) वाळवंटी परिसंस्था
3. पॅन (PAN) हा एक प्रकारचा ..... प्रदूषक आहे.
  - a) मुख्य प्रदूषके
  - b) द्वितीय प्रदूषके
  - c) तृतीय प्रदूषके
  - d) वरीलपैकी काहीही नाही.
4. स्मॉग ('Smog') ..... चे मिश्रण आहे

a) धूळ आणि वायू	b) धूर आणि धूळ
c) बर्फ आणि धुके	d) धूर आणि धुके

SE-123

5. पर्यावरण अभ्यासाला ..... व्याप्ती आहे
- बहु आणि बहुस्तरीय
  - एकतर्फी
  - महत्वाचे
  - नैसर्गिक
6. नैसर्गिक अधिवासापासून वेगळ्या ठिकाणी संवर्धन यांस म्हणतात.....
- परस्थानी संवर्धन
  - मूलस्थानी संवर्धन
  - आंतरिक संवर्धन
  - सजीवांमध्ये संवर्धन
7. जे जीव मृत्त जीवांना खातात आणि मलमूत्र यांच्यावर जगतात.....
- विघटन करणारे
  - अक्षय
  - मुबलक
  - वरीलपैकी काहीही नाही
8. खनिज ..... आणि मर्यादित संसाधने आहेत
- स्थान विशिष्ट
  - अक्षय संसाधने
  - मुबलक
  - वरीलपैकी काहीही नाही

9. खालीलपैकी कोणता उर्जेचा अपारंपरिक स्रोत आहे?
- a) सौर
b) भरती-ओहोटी
c) वारा
d) कोळसा
10. खालीलपैकी कोणते जैवविविधतेचे मूल्य मानली जातात?
- a) उपभोग
b) सामाजिक
c) उत्पादक
d) वरील सर्व

प्र. 2 खालीलपैकी कोणतेही तीन उत्तर द्या.

(3 x 5 गुण)

1. धरणांचे फायदे व तोटे सांगा.
2. प्रदूषण रोखण्यासाठी व्यक्तीची भूमिका काय आहे?
3. जैवविविधतेचे संवेदनशील प्रदेश म्हणून पश्चिम घाटाच्या महत्त्वाची चर्चा करा.
4. उदाहरणांसह अनुकीय विविधता प्रजातीय विविधता व परिसंस्था विविधता स्पष्ट करा.
5. पाणी संकलन आणि पाणलोट क्षेत्र व्यवस्थापन थोडक्यात सांगा

प्र. 3 कोणत्याही तीनवर लहान टीप लिहा

(3 x 5 गुण)

1. आम्ल वर्षा
2. जंगलतोड
3. वन संसाधने
4. लोकसंख्येची वाढ
5. अन्नजाळे

प्र. 4 वन्यजीव संरक्षण कायद्या १९७२चे तपशीलवार वर्णन करा.

(10 गुण)

किंवा

कारणे आणि प्रकारांच्या संदर्भात परिस्थितीय बदलांचा लेखाजोखा द्या/ वर्णन करा.

SE-123

प्र. 5 जागतिक अन्न समस्या स्पष्ट करा आणि आधुनिक शेती पद्धतीचा पर्यावरणावर होणारा परिणाम स्पष्ट करा. (10 गुण)

किंवा

हवा प्रदूषणाची व्याख्या, कारणे, परिणाम आणि नियंत्रणाचे उपाय तपशीलवार सांगा.

प्र. 6 पर्यावरणाची व्याख्या करा आणि बहुविद्याशाखीय विषय म्हणून त्याचे महत्त्व व्याप्ती व स्पष्ट करा.

किंवा

आपत्ती व्यवस्थापन म्हणजे काय? पूर आणि भूकंप सह स्पष्ट करा.

(10 गुण)

◆◆◆

Seat No. _____

BA-II sem IV

QP-4645

Total No. of Pages : 5

MAR_APR 2025 SUMMER EXAMINATION

11669 Bachelor of Arts NEP 2.0

Sub. Name: SEC-4 Historical Tourism in India

Sub. Code: 96173

Day and Date: APRIL ,27-04-2025

Total Marks: 50

Time: 02.30 PM To 04:00 PM

**Instructions: 1. All questions are compulsory
2. Figures to the right indicate full marks**

Special Inst.: Every question two marks

Q1) Solve following MCQ. योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा

[50]

- i. Bijapur was the capital of .....
विजापूर .....ची राजधानी होती.
A. Qutub Shahi कुतुबशाही
B. Baridshahi बरीदशाही
C. Adilshahi आदिलशाही
D. Nizamshahi निजामशाही
- ii. Bara Kaman is located at.....
बारा कमान हि वास्तू .....येथे आहे.
A. Delhi दिल्ली
B. Mumbai मुंबई
C. Agra आग्रा
D. Bijapur विजापूर
- iii. Golghumt was built by .....
गोलघुमट हि वास्तू .....यांनी बांधली.
A. Muhammad Adil Shah मुहम्मद आदिलशाहा
B. Baridashah बरीदशाहा
C. Nizamshah निजामशाहा
D. Qutub Shah कुतुबशाहा
- iv. The fort of Bijapur is a .....fort.
विजापूरचा किल्ला .....किल्ला आहे.
A. Hills डोंगरी
B. Ground भुईकोट
C. Marine सागरी
D. Inaccessible दुर्गम
- v. Anand Mahal in Bijapur was built for .....
विजापुरमधील आनंदमहाल .....साठी बांधला होता.
A. Singing गायन

- B. Playing खेळणे
 C. Music and Dance संगीत आणि नृत्य
 D. Cinema सिनेमा

- vi. *Chand Bawdi* well was built by Ali Adilshah in memory of .....
 चांद बावडी हि विहीर अली आदिलशहा यांनी ..... यांच्या स्मरणार्थ बांधली.
 A. Chandbibi चांदबीबी
 B. Noorjaha नूरजहा
 C. Mumtaz Mahal मुमताज महाल
 D. Jahanara जहानआरा
- vii. Hampi is a historical place located in the state of .....
 हम्पी हे ऐतिहासिक ठिकाण ..... राज्यात आहे.
 A. Maharashtra महाराष्ट्र
 B. Karnataka कर्नाटक
 C. Madhya Pradesh मध्यप्रदेश
 D. Gujarat गुजरात
- viii. Virupaksha temple is located at.....
 विरुपाक्ष मंदिर ..... येथे आहे.
 A. Hampi हम्पी
 B. Bijapur विजापूर
 C. Agra आग्रा
 D. Badami बदामी
- ix. Lotus palace was built by .....
 कमळाचा राजवाडा ..... यांनी बांधला.
 A. Ramdevrai रामदेवराय
 B. Emperor Ashoka सम्राट अशोक
 C. Harshvardhan हर्षवर्धन
 D. Krishnadevaraya कृष्णदेवराय
- x. *Hazararam* temple was built by .....king.
 हजाराराम मंदिर ..... राजाने बांधले.
 A. Devaraya first देवराय पहिला
 B. Devrai second देवराय दुसरा
 C. Krishnadevaraya कृष्णदेवराय
 D. Achyutarai अच्युतराय
- xi. The *Achyutarai* temple in Hampi is dedicated to the deity .....
 हम्पी मधील अच्युतराय मंदिर ..... देवतेचे आहे.
 A. Vishnu विष्णू
 B. Krishna कृष्ण
 C. Ram राम
 D. Mahadev महादेव

- xii.** A World Heritage Site, Hampi has a total of ..... monuments.
जागतिक वारसा स्थळ असलेल्या हंपी मध्ये एकूण ..... स्मारके आहेत.
- A. 1600 १६००
B. 1500 १५००
C. 1400 १४००
D. 1300 १३००
- xiii.** Red fort is in .....city.
लाल किल्ला हि वास्तू .....शहरात आहे .
- A. Delhi दिल्ली
B. Calcutta कलकत्ता
C. Agra आग्रा
D. Mumbai मुंबई
- xiv.** Qutub Minar is a building with .....floors
कुतुबमिनार हि वास्तू .....मजली आहे.
- A. 4 ४
B. 5 ५
C. 6 ६
D. 7 ७
- xv.** .....city is known as the city of monuments in India.
भारतातील स्मारकांचे शहर म्हणून .....शहर ओळखले जाते.
- A. Delhi दिल्ली
B. Fatehpur Shikri फत्तेपूर शिक्री
C. Agra आग्रा
D. Mumbai मुंबई
- xvi.** The Taj Mahal was built during the rule of the mughal emperor.....
ताजमहल.....या मुघल सम्राटाच्या राजवटीत बांधला.
- A. Babar बाबर
B. Akbar अकबर
C. Shahjahan शाहजहान
D. Jahangir जहांगीर
- xvii.** The Taj Mahal is situated on the bank of the..... river.
ताजमहल..... नदीच्या काठावर आहे.
- A. Ganga गंगा
B. Sindhu सिंधु
C. Yamuna यमुना
D. Godavari गोदावरी
- xviii.** .....stone has been used for Taj Mahal.
ताजमहालसाठी .....दगडाचा वापर केला आहे.
- A. Marble संगमरवर
B. Black काळा

- C. Basalt बेसाल्ट
D. Red लाल

- xix.** *Buland Darwaza* was built by Akbar to commemorate the victory of .....
बुलंद दरवाजाची निर्मिती अकबराने ..... विजयाच्या स्मरणार्थ केली.
A. Gujarat गुजरात
B. Karnataka कर्नाटक
C. Maharashtra महाराष्ट्र
D. Bihar बिहार
- xx.** The city of Fatehpur Sikri was established by .....
फतेहपूर सिक्री शहराची स्थापना .....यांनी केली.
A. Babar बाबर
B. Akbar अकबर
C. Shahjahan शाहजहान
D. Jahangir जहांगीर
- xxi.** Akbar's tomb is at.....
अकबराचा मकबरा .....येथे आहे .
A. Delhi दिल्ली
B. Sikandra सिकंदरा
C. Mumbai मुंबई
D. Agra आग्रा
- xxii.** Din-e-Elahi sect was founded by .....
दन- ए -इलाही पंथाची स्थापना .....यांनी केली
A. Babar बाबर
B. Humayun हुमायून
C. Akbar अकबर
D. Aurangzeb औरंगजेब
- xxiii.** In.....UNESCO has given the status of World Heritage Site to Fatehpur Sikri..
युनोस्कोने.....या वर्षी फतेहपूर सिक्रीला जागतिक वारसा स्थळाचा दर्जा दिला.
A. 1985 १९८५
B. 1986 १९८६
C. 1987 १९८७
D. 1990 १९९०
- xxiv.** *Ibadakhana* was built by Akbar for ..... at Fatehpur Sikri.
अकबराने फतेहपूर सिक्री येथे ..... इबादतखाना बांधला.
A. For religious discussions धार्मिक चर्चेसाठी
B. For political discussion राजकीय चर्चेसाठी
C. For economic discussion आर्थिक चर्चेसाठी
D. For social discussion सामाजिक चर्चेसाठी
- xxv.** Jodhabai Mahal is at .....

जोधाबाई महाल हि वास्तू.....येथे आहे .

- A. Fatehpur Sikri फतेहपुर सिक्री
- B. Agra आग्रा
- C. Delhi दिल्ली
- D. Mumbai मुंबई

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -

This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.

सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

- 1] (3140) B.A. (C.B.C.S) (NEP-2020) (96173) SEC-4 Historical Tourism in India Part 2 SEM 4

Seat No. **OCT_NOV_2024 WINTER EXAMINATION**

11669 Bachelor of Arts NEP 2.0 II sem IV

Sub. Name: English-V DSC-C29

Sub. Code: 49351/55059/62351/73437/78837

Day and Date: JANUARY ,03-01-2025

Total Marks: 50

Time: 10:30 AM To 12:00 PM

- Instructions: 1. All questions are compulsory
2. Figures to the right indicate full marks

Q1) Complete the following sentences by choosing the correct alternatives

[5]

- i. ....has played the role of Farhan in the movie 3 Idiots.
A. R.Madhvan
B. Amir Khan
C. Boman Irani
D. Sharman Joshi
- ii. Rancho's real name was.....
A. Ranchoddas
B. Phumsukh
C. Chote
D. Samaldas
- iii. The subtitle of the novel 'Five Point Someone' is.....
A. What To Do At IIT
B. What Not To Do At IIT
C. What To Do IIT
D. What Do IIT
- iv. Priya, the daughter of Viru Sashrabuddhe is a student of .....
A. Medicine
B. Law
C. Language
D. Fashion Designing
- v. The novel 'Five Point Someone' is .....
A. Romantic novel
B. detective novel
C. mystery novel
D. campus novel

Q2) Answer the following questions In one word/ phrase/ sentence.

[5]

- Who asked the question regarding astronaut's using Pencil?
- What is the real name of Virus?
- What is the full form of C2D?
- Who was Alok's father?
- Who was Millimeter in the movie 3Idots?

Q3) Answer the following questions in about 250 to 300 words. [10]

- Write a note on the concept of Transformation and Transposition.
OR
- Growth and Development of Bollywood conventions.

Q4) Answer the following questions in about 250 to 300 words. [10]

- Describe the character of Rayan Oberoi.
OR
- Critically evaluate the character of Rancho.

Q5) Write short notes on any FOUR of the following in about 100-150 words each. [20]

- The character of Millimeter
- Chatur's speech
- The ending of the novel "Five Point Someone"
- Alok's Parents
- Adaptation and transformation
- Hollywood

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -

This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.

सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

- 1] (388) B. A.(Semester) (62351) ENGLISH PAPER V Part 2 SEM 4
- 2] (388) B. A.(Semester) (55059) ENGLISH PAPER V Part 2 SEM 4
- 3] (388) B. A.(Semester) (49351) ENGLISH PAPER V Part 2 SEM 4
- 4] (388) B. A.(Semester) (78837) English-V DSC-C29 Part 2 SEM 4
- 5] (3129) B.A. (C.B.C.S) (73437) English-V DSC-C29 Part 2 SEM 4

217829

Seat No. _____

BA-II Sem. IV

QP-6054

Total No. of Pages : 2

MAR-APR 2025 SUMMER EXAMINATION

11669 Bachelor of Arts NEP 2.0

Sub. Name: English-VI DSC-C30

Sub. Code: 78838/49352/73438/93479/55060 /62352

Day and Date: MAY ,23-05-2025

Total Marks: 40

Time: 10:30 AM To 12:00 PM

**Instructions: 1. All questions are compulsory
2. Figures to the right indicate full marks**

Q1) Select the correct alternative from the following.

[4]

- i. The story 'A Leaf in the Storm' is translated into English by .....
- A. Gauri Deshpande
B. Satish Alekar
C. Narayan Chandran
D. Gurudial Singh
- ii. Mallika's widowed sister-in-law is .....
- A. Asha
B. Haseena
C. Rani
D. Lata
- iii. .... is the real name of Toba Tek Singh.
- A. Bishen Singh
B. Krishan Singh
C. Vishwambar Singh
D. Yogendra Singh
- iv. 'Defend Yourself Against Me' is written by .....
- A. Rama Mehta
B. Kushwant Singh
C. Rana Nayar
D. Bapsi Sidhwa

Q2) Answer the following questions in one word / phrase / sentence.

[4]

- i) What is the setting for 'Toba Tek Singh'?
- ii) Who promises to give Mallika a suitable job?
- iii) Where does Suzanne work as a computer programmer?
- iv) Who coaxed Jyoti to drink milk?

Q3) Answer the following question in about 250-300 words.

a) Write a detailed note on the impact of partition on women.

OR

b) Discuss the reflection of 'home' and exile' in partition literature.

Q4) Answer the following question in about 250-300 words.

a) Write a detailed note on the character of Bishen Singh.

OR

b) Explain the significance of the title 'A Leaf in the Storm'.

Q5) Write short notes on the following in about 100-150 words each: (4 out of 6)

- a) Psychological trauma of women in partition
- b) Exile
- c) Identity crisis of partition affected people
- d) The lunatics in the asylum
- e) Pramatha
- f) Ammijee

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -

This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.

सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

- 1] (388) B. A.(Semester) (49352) ENGLISH PAPER VI Part 2 SEM 4
- 2] (388) B. A.(Semester) (55060) ENGLISH PAPER VI Part 2 SEM 4
- 3] (3129) B.A. (C.B.C.S) (73438) English-VI DSC-C30 Part 2 SEM 4
- 4] (3140) B.A. (C.B.C.S) (NEP-2020) (93479) English-VI DSC-C30 Part 2 SEM 4
- 5] (388) B. A.(Semester) (62352) ENGLISH PAPER VI Part 2 SEM 4
- 6] (388) B. A.(Semester) (78838) English-VI DSC-C30 Part 2 SEM 4

Seat No. **OCT_NOV_2024 WINTER EXAMINATION****11669 Bachelor of Arts NEP 2.0** II sem IV**Sub. Name: English-VI DSC-C30****Sub. Code: 62352/73438/78838****Day and Date: JANUARY ,04-01-2025****Total Marks: 50****Time: 10:30 AM To 12:00 PM****Instructions: 1. All questions are compulsory
2. Figures to the right indicate full marks****Q1) Choose the correct alternative and rewrite the sentences.****[10]**

- a. i) The story, 'Toba Tek Singh' revolves around the character..... **[5]**
 a. Bishen Singh   b. Toba Tek Singh
 c. Hindu lawyer   d. Government officer
- ii) The name of Mallika's widowed sister- in- law is.....
 a. Geeta   b. Asha   c. Laxmi   d. Radha
- iii) Suzanne works as ..... in an Oil Corporation.
 a. a peon   b. a computer programmer
 c. an officer   d. an oil distributor
- iv) In the story , 'A Leaf in the Storm' Jyoti ultimately..... her newborn child.
 a. leaves under a tree   b. kills   c. accepts   d. rejects
- v) The lunatic asylum was situated in the Pakistani city called.....
 a. Karachi   b. Islamabad   c. Lahore   d. Rawalpindi
- b. **Answer the following questions in a word / phrase/ sentence each.** **[5]**
 i) Why did Hindu lawyer in asylum go mad?
 ii) Who is the writer of the story, 'The Final Solution'?
 iii) Who is the agent of exploitation in 'The Final Solution'?
 iv) What was the childhood name of the narrator of 'Defend Yourself Against Me'?
 v) Who is the protagonist in the story, 'A Leaf in the Storm'?

Q2) Answer the following questions in about 250-300 words.**[10]**

A) Write a broad note on the impact of partition on women.

OR

B) Write a detailed note on feeling of homelessness during partition.

Q3) Answer the following questions in about 250-300 words.

[10]

A) What is the theme of the story, 'Toba Tek Singh'?

OR

B) Discuss 'The Final Solution' as a story about Mallika and her sufferings

Q4) Write short notes in about 100-150 words (4 out of 6)

[20]

- i. Social consequences of partition
- ii. The theme of Home and Exile in the prescribed short stories.
- iii. Psychological consequences of partition
- iv. Jyotirmoyi Devpal
- v. Sikandar Khan
- vi. Mrs. Jacobs

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -

This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.

सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

- 1] (3129) B.A. (C.B.C.S) (73438) English-VI DSC-C30 Part 2 SEM 4
- 2] (388) B. A.(Semester) (62352) ENGLISH PAPER VI Part 2 SEM 4
- 3] (388) B. A.(Semester) (78838) English-VI DSC-C30 Part 2 SEM 4

- iii. Sikander Khan
- iv. Partition of India
- v. Psychological Consequences of Partition
- vi. Bishen Singh

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -

This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.

सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

1] (3140) B.A. (C.B.C.S) (NEP-2020) (93479) English-VI DSC-C30 Part 2 SEM 4

Seat No.	
----------	--

SO-133

Total No. of Pages : 3

B. A. (Part - II) (Semester -IV) (CBCS) (NEP)

Examination, May -2025

MARATHI

DSC C - 25 चांदण्यात भिजायचे राहून जावू नये म्हणून (Paper - V)

Sub. Code : 93474

Day and Date : Tuesday, 06/05/2025

Total Marks : 40

Time : 10:30 a.m. to 12:00 p.m.

- Instructions :**
- 1) सर्व प्रश्न सोडवणे आवश्यक आहे.
  - 2) उजवीकडील बाजूचे अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

Q1) योग्य पर्याय निवडा.

[8]

- 1) वयाच्या कोणत्या वर्षी कन्याकुमारीला जायला हवे होते, असे लेखकाला वाटते?
अ) एकोणीस
ब) चाळीस
क) तीस
ड) पन्नास
- 2) वर्धमान महाविरांच्या आईला कोणते स्वप्न पडले होते?
अ) अग्नी
ब) निर्धूम अग्नी
क) वादळ
ड) स्वर्ग
- 3) पाणिनिचा कोणता ग्रंथ जगविख्यात आहे?
अ) अर्थशास्त्र
ब) अष्टाध्यायी
क) लिलावती
ड) गाथा सप्तशती
- 4) 'विचार कसा करावा हे आपल्या मुलाला शिकवा' या पुस्तकाने लेखक कोण आहेत?
अ) व्हॉल्टेअर
ब) जॉन ड्युई
क) एडवर्ड-डी बोनो
ड) देकार्त

SO-133

- 5) मानवी मनाची कोणती बाब थक करणारी आहे?
अ) निर्मितीक्षमता
ब) विकारवशता
क) संचारक्षमता
ड) लालसा
- 6) डॉ. आ. ह. साळुंखे यांना जपानी तरुण कोठे भेटला?
अ) शांतीनिकेतन
ब) चेन्नई
क) टोकीयो
ड) अंजिठा
- 7) प्राचीन काळातील ग्रीक तत्ववेत्ता कोण?
अ) साँक्रेटीस
ब) कार्ल मार्क्स
क) रसेल
ड) हेगेल
- 8) 'मेघदूत' या काव्यात यक्षाने आपल्या पत्नीचा उल्लेख कोणत्या शब्दाने केला आहे?
अ) सखी
ब) जयंती
क) कामिनी
ड) बन्धु

Q2) अंतर्गत विकल्पासह दीर्घोत्तरी प्रश्न. (दोनपैकी एक) [8]

डॉ. आ. ह. साळुंखे यांच्या 'मृत्युच्या एकेका घावा बरोबर' या लेखामधून जीवनविषची कोणते विचार व्यक्त झाले आहेत?

किंवा

डॉ. आ. ह. साळुंखे यांच्या मते 'एखाद्या विषयावर मत' बनविताना कोणती काळजी घ्यावी?

Q3) अंतर्गत विकल्पासह दीर्घोत्तरी प्रश्न. (दोनपैकी एक) [8]

'मानवी मनाची निर्मितीक्षमता थक करणारी आहे', असे डॉ. आ. ह. साळुंखे का म्हणतात हे पाठाच्या आधारे स्पष्ट करा.

किंवा

मानवी जीवनातील परिवर्तना संदर्भात कोणती भूमिका डॉ. आ. ह. साळुंखे यांनी मांडली आहे?

SO-133

Q4) थोडक्यात उत्तरे लिहा. (तीन पैकी दोन)

[8]

- 1) डॉ. आ. ह. साळुंखे 'चढापेक्षा उताराचा प्रवास क्लेशदायक' असे का म्हणतात?
- 2) मैं किसी का शाह नहीं, मेरा भी कोई शह नहीं। या लेखातून डॉ. आ. ह. साळुंखे समाजविषयी चिंतन कसे व्यक्त करतात?
- 3) 'मानवी जीवनात कठोरतेबरोबर कोमलता महत्त्वाची आहे' असे डॉ. आ. ह. साळुंखे का म्हणतात?

Q5) लघुत्तरी प्रश्न लिहा. (चार पैकी दोन)

[8]

- 1) ललित गद्याचे प्रकार सांगा.
  - 2) ललित गद्य संकल्पना स्पष्ट करा.
  - 3) ललित गद्याची लवचिकता स्पष्ट करा.
  - 4) प्रवासवर्णनपर ललित गद्याचे स्वरूप स्पष्ट करा.
-

Seat No. _____

OCT_NOV_2024 WINTER EXAMINATION

11669 Bachelor of Arts NEP 2.0 BA-II Sem-IV

Sub. Name: Marathi-V DSC-C25

Sub. Code: 55051/62341/73433/78833

Day and Date: DECEMBER ,24-12-2024

Total Marks: 50

Time: 10:30 AM To 12:00 PM

Instructions: 1. All questions are compulsory

Q1) योग्य पर्याय निवडा

[10]

- i. लेखकाच्या घरी पिढीज्यात कोणते काम चालत होते ?
- A. शिंपीकाम
B. रंगकाम
C. कुंभार काम
D. माळी काम
- ii. लेखकाचा हात बघून कोण भविष्य सांगते ?
- A. तेल्याचा आज्जा
B. परटाचा आज्जा
C. सुताराचा आज्जा
D. कुंभाराचा आज्जा
- iii. अगदी लहानपणापासून आपल्या मनात कोण दडून आहे असे ज्ञानेश्वर मुळे म्हणतात ?
- A. बहुरूपी
B. लमान
C. पिंगळा
D. जिप्सी
- iv. ज्ञानेश्वर मुळे जपानला गेल्यावर कोणत्या विमानतळावर त्यांचे विमान उतरले ?
- A. तोक्यो
B. कोजिकी
C. जपानी
D. नरीता
- v. ज्ञानेश्वर मुळे यांनी आय.ए.एस च्या परीक्षेसाठी कोणते ऐच्छिक विषय निवडले ?
- A. इंग्रजी व मराठी
B. समाजशास्त्र व मराठी
C. इंग्रजी व समाजशास्त्र
D. सामान्य ज्ञान व मराठी
- vi. ज्ञानेश्वर मुळे यांचे मूळ गाव कोणते ?
- A. अल्हाट
B. अब्दुल लाट

QP-2761

- C. शिरोळ
D. कोल्हापूर

vii. जपानचा ऐतिहासिक व पारंपारिक धर्म कोणता ?

- A. बौद्ध
B. ख्रिश्चन
C. शिंतो
D. बुतसुदान

viii. प्रत्येक जपानी माणसाच्या घरात कोणती गोष्ट असते ?

- A. शिंतो कमिदाना
B. देवघर
C. भूकंपरोधक
D. कुवशी

ix. ज्ञानेश्वर मुळे आपल्या आईला कोणत्या नावाने हाक मारीत असत ?

- A. मावशी
B. काकू
C. आत्या
D. आई

x. जपानी मारुती म्हणून पुढे कोण ओळखला जातो ?

- A. मारुती कोळी
B. मारुती कांबळे
C. मारुती साठे
D. मारुती सुतार

Q2) अंतर्गत विकल्पासह दीर्घोत्तरी प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (दोन पैकी एक)

a. 'माती पंख आणि आकाश' मधील ज्ञानेश्वर मुळे यांचा जीवन प्रवास स्पष्ट करा.
किंवा

'माती पंख आणि आकाश' मधील लेखकाची जडणघडण स्पष्ट करा.

[10]

Q3) दीर्घोत्तरी प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (दोन पैकी एक)

a. 'माती पंख आणि आकाश' या पुस्तकाच्या आधारे ज्ञानेश्वर मुळे यांच्या लाट गावच्या जपानी मारुतीचा [10]
कायापालट कसा झाला ते तुमच्या शब्दात स्पष्ट करा.

किंवा

माती पंख आणि आकाश मधील जपानचे वैविध्यपूर्ण समाज जीवन ज्ञानेश्वर मुळे यांनी कसे विशद केले आहे, हे स्पष्ट करा.

Q4) थोडक्यात उत्तरे द्या. (तीन पैकी दोन)

[10]

- a. 1. माती, पंख आणि आकाश' मधील सावंत सर यांचे व्यक्तिचित्रण रेखाटा.
2. माती' पंख आणि आकाश' श्री कोजी ह्याशी यांचे व्यक्तिचित्र रेखाटा.
3. माती पंख आणि आकाश मधील जपानी माणसाचे स्वभाव विशेष स्पष्ट करा.

Q5) लघुत्तरी प्रश्न लिहा. (तीन पैकी दोन)

- a.
1. आत्मचरित्र म्हणजे काय ते स्पष्ट करा.
  2. रोजनिशी लेखनाचा हेतू स्पष्ट करा.
  3. प्रवासवर्णन या लेखन प्रकाराचे स्वरूप स्पष्ट करा.

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -

This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.

सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

- 1] (388) B. A.(Semester) (78833) Marathi-V DSC-C25 Part 2 SEM 4
- 2] (388) B. A.(Semester) (55051) MARATHI PAPER V Part 2 SEM 4
- 3] (3129) B.A. (C.B.C.S) (73433) Marathi-V DSC-C25 Part 2 SEM 4
- 4] (388) B. A.(Semester) (62341) MARATHI PAPER V Part 2 SEM 4

SO - 138

Total No. of Pages : 02

Seat
No.

B.A. (Part II) (Semester-IV)

Examination, May 2025

MARATHI - DSC - C 26 (Paper - VI)

Sub. Code : 93475/55044/49342/73434/62342/78834

Day and Date : Wednesday, 7.5.2025

Total Marks : 40

Time : 10.30 am to 12.00 pm.

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक.
2) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

प्र. 1) योग्य पर्याय निवडा.

(8)

- 1) बनगरवाडी किती घरांची वस्ती आहे?
अ) 20-25   ब) 30-35
क) 15-20   ड) 70-80
- 2) बनगरवाडीचा नायक मास्तरचे नाव काय?
अ) राजाराम पाटील   ब) विठ्ठल खरात
क) पांडुरंग कुलकर्णी   ड) राजाराम सौंदणीकर
- 3) लांडग्याचा वास कोणत्या धनगराला येत असे?
अ) कारभारी   ब) मास्तर
क) काकुबा   ड) रामा
- 4) मास्तरचा द्वेष कोण करत असते?
अ) दादू बालट्या   ब) आयबू
क) आनंदा रामोशी   ड) रामा बनगर
- 5) तालीम बांधण्यासाठी कुणाच्या पडक्या घराची निवड केली जाते?
अ) सदा वाणी   ब) आनंदा रामोशी
क) आयबू   ड) दादू बालट्या

6) वांगी गावातील विधवा बाईस फूस लावून कोण पळवून आणतो?

- अ) आनंदा रामोशी   ब) दादू बालट्या
क) जगन्या रामोशी   ड) रामा बनगर

7) बनगरवाडी हे गाव कोणत्या संस्थानमध्ये येते ?

- अ) सातारा   ब) फलटण
क) पुणे   ड) औंध

8) सता कोणत्या प्राण्याची शिकार करतो ?

- अ) डुकर   ब) लांडगा
क) कोल्हा   ड) हरण

प्र. 2) कादंबरी वाङ्मयाच्या अनुषंगाने बनगरवाडी कादंबरीचे मूल्यमापन करा. (8)

किंवा

बनगरवाडीतील सामाजिक जीवनाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

प्र. 3) मास्तर आणि कारभारी यांचे नातेसंबंध स्पष्ट करा. (8)

किंवा

ग्रामीण जीवनातील नमुनेदार व्यक्तिरेखांचा समूह म्हणजे बनगरवाडी कादंबरी होय. कसे ते स्पष्ट करा.

प्र. 4) टीपा लिहा (कोणत्याही दोन) (8)

अ) बनगरवाडीतील प्रथम पुरुषी निवेदनाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

ब) बनगरवाडीतील घटना व प्रसंगाचे स्वरूप लिहा.

क) बनगरवाडीतील संवादाचे विशेष स्पष्ट करा.

प्र. 5) थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणत्याही दोन) (8)

अ) रिपोर्टाज लेखनांची संकल्पना स्पष्ट करा.

ब) शिक्षणविषयक रिपोर्टाज लेखनाचे स्वरूप लिहा.

क) रिपोर्टाज लेखन करताना घ्यावयाची दक्षता सांगा.

ड) तुम्ही पाहिलेल्या साहित्य संमेलनाचे रिपोर्टाज लेखन करा.

Seat No. **OCT_NOV_2024 WINTER EXAMINATION**

11669 Bachelor of Arts NEP 2.0

BA-II sem IV

Sub. Name: Marathi-VI DSC-C26

Sub. Code: 62342/73434/78834

Day and Date: DECEMBER ,26-12-2024

Total Marks: 50

Time: 10:30 AM To 12:00 PM

Instructions: 1. Figures to the right indicate full marks

[10]

Q1) योग्य पर्याय निवडा

- i. शशाच्या नोकरीची सुरुवात कोल्हापुरातील कोणत्या कंपनीतून झाली होती ?
  - A. कल्पना टूल्स
  - B. सीताराम इंजिनिअरींग
  - C. राधामाई
  - D. इंडिया फोर्ज
- ii. पुण्यात शशी वास्तव्यास असलेल्या लॉजच्या मालकाचे नाव काय ?
  - A. गोप्या
  - B. संत्या
  - C. पुष्या
  - D. शितोळे
- iii. चेअरमन साहेबांची कोणते पाहुणे साईट बघायला आले होते ?
  - A. कोल्हापूर
  - B. सांगली
  - C. रत्नागिरी
  - D. सातारा
- iv. पुण्याच्या वास्तव्यात पुष्या आणि शश्या कोणत्या मेस मध्ये जेवत होते ?
  - A. शिंदे मेस
  - B. आवटे मेस
  - C. भोपे मेस
  - D. कदम मेस
- v. शशी आणि पुष्या पुण्यात वास्तव्याला असलेल्या लॉजचे नाव काय ?
  - A. अप्सरा
  - B. जन्नत
  - C. श्री
  - D. पाहुणचार
- vi. राधामाईच्या सिव्हील इंजिनिअरचे नाव काय होते ?
  - A. सीमा
  - B. भूमीनंदन

QP-2795

- C. डिसुजा
- D. विड्डल

- vii. शशीच्या म्हैशीचे नाव काय होते ?
- A. राणी
  - B. सोनू
  - C. चिमी
  - D. चिंगी
- viii. शशी सीमासोबत कोणत्या मठास भेट द्यायला जातो ?
- A. मौनी महाराज मठ
  - B. कैकाडी महाराज मठ
  - C. रामलिंग मठ
  - D. बालअवधूत मठ
- ix. जुगाड या शब्दाचा अर्थ शशाला कुणी सांगितला ?
- A. शितोळे
  - B. माळवी
  - C. जय
  - D. प्रभा
- x. माळवी झार्डस रुममधल्या डिसुझाला कोणती गोष्ट भेट म्हणून देत होता ?
- A. पुस्तके
  - B. आईस्क्रीम
  - C. भाजीपाला
  - D. मद्य

Q2) खालील दीर्घांतरी प्रश्न सोडवा. (कोणताही एक)

[10]

- a. जुगाड कादंबरीची आशयसूत्रे स्पष्ट करा.
- b. 'जुगाड कादंबरी तरुणांचा नोकरीसाठीचा संघर्ष उभा करते' हे विधान स्पष्ट करा.

Q3) खालील दीर्घांतरी प्रश्न सोडवा. (कोणताही एक)

[10]

- a. सीमा आणि शशीच्या मैत्रीतील घटना प्रसंग थोडक्यात लिहा.
- b. जुगाड कादंबरीतील व्यक्तिरेखांचा थोडक्यात परिचय करून द्या.

Q4) थोडक्यात उत्तरे द्या. (चार पैकी दोन)

[10]

- a. जुगाड कादंबरीतील उपरोध थोडक्यात लिहा.
- b. जुगाड कादंबरीतील बोलीचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- c. जुगाड कादंबरीची भाषाशैलीचे स्वरूप स्पष्ट करा.

- d. जुगाड कादंबरीच्या कथन व्यवस्थेचे वेगळेपण तुमच्या शब्दात लिहा.

Q5) लघुत्तरी प्रश्न (चार पैकी दोन)

[10]

- a. वृत्तांत लेखन करताना कोणते घटक विचारात घ्यावे लागतात ते लिहा.
- b. वृत्तांत लेखनाचे विशेष लिहा.
- c. वृत्तांत लेखनाच्या भाषाशैली विशेष सांगा.
- d. आपल्या महाविद्यालयाच्या शैक्षणिक सहलीचा वृत्तांत लिहा.

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -

This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.

सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

- 1] (388) B. A.(Semester) (62342) MARATHI PAPER VI Part 2 SEM 4
- 2] (388) B. A.(Semester) (78834) Marathi-VI DSC-C26 Part 2 SEM 4
- 3] (3129) B.A. (C.B.C.S) (73434) Marathi-VI DSC-C26 Part 2 SEM 4

Seat No.

BA-II Sem-IV

QP-5988

Total No. of Pages : 3

MAR-APR 2025 SUMMER EXAMINATION

11669 Bachelor of Arts NEP 2.0

Sub. Name: Hindi-V DSC-C27

Sub. Code: 55056/49347/73435/93476/62347 /78835

Day and Date: MAY ,20-05-2025

Total Marks: 40

Time: 10:30 AM To 12:00 PM

Instructions: 1. All questions are compulsory
2. Figures to the right indicate full marks

Q1) निम्नलिखित विकल्पों में से सही विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए।

[10]

- i. सर्वेश्वरदयाल सक्सेना का जन्म..... नामक गाँव में हुआ था।
A. अजमेर
B. बीकानेर
C. पिकौरा
D. सिकौरा
- ii. सर्वेश्वरदयाल सक्सेना जी के नाटक समय की..... का दस्तावेज है।
A. यथार्थता
B. काल्पनिकता
C. मनोवैज्ञानिकता
D. आदर्शवादिता
- iii. 'लड़ाई' नाटक में पात्रों की संख्या ..... है।
A. 44
B. 45
C. 46
D. 47
- iv. 'लड़ाई' नाटक में..... एकतारा पर गाता है।
A. गायक
B. वादक
C. निंदक
D. दर्शक
- v. सत्यव्रत की उम्र लगभग..... वर्ष है।
A. 30 - 40
B. 30 - 32
C. 32 - 33

QP-5988

D. 30 - 35

- vi. 'अब गरीबी हटाओ' नाटक के नाटककार ..... है।
- A. सर्वेश्वरदयाल सक्सेना
B. लक्ष्मी नारायण लाल
C. जयशंकर प्रसाद
D. मोहन राकेश
- vii. 'अब गरीबी हटाओ' नाटक में..... गाँव का वर्णन आया है।
- A. रामपुर
B. लखनऊ
C. गरीबन का पुरवा
D. अमीरन का पुरवा
- viii. 'अब गरीबी हटाओ' नाटक में ग्रामीण और प्रहरी वर्ग के प्रतिनिधि..... है।
- A. बुद्धिजीवी
B. गरीब
C. अमीर
D. समाजसेवी
- ix. 'अब गरीबी हटाओ' नाटक में मुख्यमंत्री और सरपंच के नाम ..... है।
- A. त्रिपाठी और शर्मा
B. दुबे और चौबे
C. सिंह और वर्मा
D. द्विवेदी और सिंह
- x. 'अब गरीबी हटाओ' इस नाटक में भारत में व्याप्त ..... की समस्या को केंद्र में रखा गया है।
- A. बेरोजगारी
B. दहेज प्रथा
C. गरीबी
D. दहशवाद

Q2) निम्नलिखित में से किन्ही दो अवतरणों का ससंदर्भ स्पष्टीकरण कीजिए।

[10]

- a. "मैं अभी दस आदमियों को दिखाता हूँ। उन्हें लेकर बेकरीवाले के पास जाता हूँ।"
- b. "हाँ, तो स्वतंत्रता के बाद के भारतीय समाज की प्रगति पर एक अच्छा - सा लेख लिख दो।"
- c. "मुझी को क्यों कहेंगे ? कौन नेता आज विदूषक नहीं लगता ! सभी विदूषक हैं,

डंडे के घोड़े पर चले जा रहे हैं। घोड़े जल्दी चलो, जल्दी चलो, जल्दी चलो भाई।'

Q3) निम्नलिखित में से किन्हीं दो प्रश्नों के उत्तर लिखिए।

[10]

- a. सर्वेश्वरदयाल सक्सेना के जीवन परिचय पर प्रकाश डालिए।
- b. 'लड़ाई' नाटक के शीर्षक की सार्थकता स्पष्ट कीजिए।
- c. 'अब गरीबी हटाओ' नाटक के उद्देश्य को स्पष्ट कीजिए।

Q4) सर्वेश्वरदयाल सक्सेना लिखित 'लड़ाई' नाटक के प्रमुख पात्रों का परिचय दीजिए।
अथवा

[10]

सर्वेश्वरदयाल सक्सेना द्वारा लिखित 'अब गरीबी हटाओ' नाटक की कथावस्तु लिखिए।

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -

This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.

सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

- 1] (3140) B.A. (C.B.C.S) (NEP-2020) (93476) Hindi-V DSC-C27 Part 2 SEM 4
- 2] (388) B. A.(Semester) (62347) HINDI PAPER V Part 2 SEM 4
- 3] (3129) B.A. (C.B.C.S) (73435) Hindi-V DSC-C27 Part 2 SEM 4
- 4] (388) B. A.(Semester) (49347) HINDI PAPER V Part 2 SEM 4
- 5] (388) B. A.(Semester) (78835) Hindi-V DSC-C27 Part 2 SEM 4
- 6] (388) B. A.(Semester) (55056) HINDI PAPER V Part 2 SEM 4

Seat No. _____

QP-2871

Total No. of Pages : 2

OCT_NOV_2024 WINTER EXAMINATION

3129 B.A. (C.B.C.S) II Sem. IV

Sub. Name: Hindi-V DSC-C27

Sub. Code: 62347/73435/78835

Day and Date: JANUARY ,01-01-2025

Time: 10:30 AM To 12:00 PM

Instructions: 1. All questions are compulsory
2. Figures to the right indicate full marks

Total Marks: 50

Q1) निम्नलिखित गणितीय अंकों को देवनागरी लिपि में लिखिए।

a. अ) 6 ब) 53 क) 66 ड) 48 इ) 100 [5]

b. निम्नलिखित अंग्रेजी पारिभाषिक शब्दों का हिंदी में अनुवाद कीजिए। [5]
1) Ability 2) Comical song 3) Puppet 4) Hero 5) Bonus

Q2) निम्नलिखित मराठी परिच्छेद का हिंदी में अनुवाद कीजिए।

a. [5]

एक पुढारी भाषण करीत होते. त्यांच्या भाषणाला वैतागून एक-एक करून सर्व श्रोते निघून गेले. फक्त एक माणूस राहिला. आपलं भाषण संपविताना पुढारी म्हणाले. त्या जाणाऱ्या हजार मूर्खापेक्षा मी तुझ्यासारख्या गुणवान श्रोत्याला अधिक पसंत करतो. हे ऐकताच तो माणूस म्हणाला, मी सतरंजीवाल्याचा माणूस आहे आणि भाषण पूर्ण होताच ती घेऊन जाणार आहे. निसर्गाने माणसाला दोन कान दिले आहेत, पण जीभ मात्र एकच दिली आहे. म्हणूनच दुसऱ्याच्या दोन गोष्टी ऐकल्यानंतर स्वतःची एक गोष्ट बोलावी.

b. निम्नलिखित में से किन्ही पाँच मुहावरों का हिंदी में अर्थ लिखिए। [5]

- 1) अक्ल के घोड़े दौड़ाना
- 2) गड़े मुर्दे उखाड़ना
- 3) किताब का कीड़ा होना
- 4) गागर में सागर भरना-
- 5) कोल्हू का बैल बनना-
- 6) अंगूठा दिखाना:-
- 7) चार चाँद लगाना

Q3) निम्नलिखित में से किन्ही तीन पर टिप्पणियाँ लिखिए। [15]

- a. अनुसंधान अधिकारी।
- b. गीतकार।
- c. कीड़ा समालोचक
- d. हिंदी अनुवादक।

QP-2871

e. निवेदक ।

Q4) निम्नलिखित में से किन्ही दो पत्रों का प्रारूप लिखिए ।

[15]

- a. श्री विजय लक्ष्मण कांबले, लक्ष्मीपुरी, कोल्हापुर; मा.पोस्ट मास्टर, लक्ष्मीपुरी, डाकघर, कोल्हापुर के नाम पत्र लिखकर अपनी डाक नए पते पर स्थानांतरित करने की प्रार्थना करते हैं। पत्र का प्रारूप तैयार कीजिए ।
- b. दैनिक 'नवभारत टाइम्स' के दिनांक 15 अक्टूबर 2024 के विज्ञापन के अनुसार सुजय /सुजाता भोसले, 1151, ई वार्ड, इस्लामपुर जिला सांगली, प्रबंधक, बैंक ऑफ इंडिया, विभागीय कार्यालय, नरीमन प्वाइंट, मुंबई 400032 के नाम लिपिक पद के लिए आवेदन पत्र लिखता/ लिखती है पत्र का प्रारूप तैयार कीजिए ।
- c. अनुजा /अविनाश नेरकर 450, शेतकरी चौक, वडूज, स्वास्थ्य व आरोग्य अधिकारी, वडूज नगर परिषद के नाम गंदगी के कारण फैली बीमारियों के निवारण हेतु कार्यवाही करन का पत्र लिखते हैं, पत्र का प्रारूप तैयार कीजिए ।

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -

This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.

सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

- 1] (388) B. A.(Semester) (62347) HINDI PAPER V Part 2 SEM 4
- 2] (3129) B.A. (C.B.C.S) (73435) Hindi-V DSC-C27 Part 2 SEM 4
- 3] (388) B. A.(Semester) (78835) Hindi-V DSC-C27 Part 2 SEM 4

SG - 267

Total No. of Pages : 3

Seat No.	
-------------	--

B. A. (Part - II) (Semester-IV) (NEP)

Examination, January 2025

Hindi (Optional) DSC-C27

आधुनिक हिंदी गद्य साहित्य - II (Paper V)

Sub. Code : 93476

Day and Date : Wednesday, 01-01-2025

Total Marks : 40

Time : 10.30 a.m. to 12.00 p.m.

- सूचनाएँ :
- 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं ।
  - 2) सभी प्रश्नों के अंक दाई ओर दिए गए हैं ।

Q1) निम्नलिखित वाक्यों में दिए गए विकल्पों में से सही विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए। [10]

- i) सर्वेश्वर दयाल सक्सेना की पत्नी का नाम ----- था ।
अ) कमला   ब) विमला
क) शिवलीला   ड) निर्मला
- ii) सर्वेश्वर दयाल सक्सेना जी ने बचपन से ही ----- बनना सीख लिया था ।
अ) निर्भर   ब) आत्मनिर्भर
क) अमीर   ड) साधारण
- iii) 'लडाई' नाटक का नायक ----- है ।
अ) सत्यवान   ब) सत्यजीत
क) सत्यव्रत   ड) सत्यप्रकाश
- iv) सर्वेश्वर दयाल सक्सेना द्वारा लिखित 'लडाई' नाटक में कुल ----- दृश्य हैं ।
अ) 12   ब) 14
क) 16   ड) 20

SG - 267

- v) बुद्धिजीवी ----- दंगों पर विचार करने आते हैं ।
अ) राजनीतिक
ब) सांस्कृतिक
क) सांप्रदायिक
ड) शैक्षणिक
- vi) 'लडाई' नाटक में ----- एकतारा पर गाता है ।
अ) गायक
ब) वादक
क) निंदक
ड) दर्शक
- vii) 'अब गरीबी हटाव' यह नाटक सन ----- में प्रकाशित हुआ है ।
अ) 1980
ब) 1981
क) 1985
ड) 1990
- viii) राजा गरीबन को दासी बनाकर उसका नाम ----- रखता है ।
अ) सायरा बानो
ब) गौरी बानो
क) दिलशाद बानो
ड) अनारकली
- ix) आजादी के बाद गरीबी हटाने के लिए ----- को ही कमर कसनी पडती है ।
अ) गरीब
ब) अमीर
क) नेता
ड) अभिनेता
- x) 'अब गरीब हटाव' नाटक में ग्रामीण और प्रहरी वर्ग के प्रतिनिधी ----- हैं ।
अ) बुद्धिजीवी
ब) गरीब
क) अमीर
ड) समाजसेवी

Q2) निम्नलिखित अवतरणों का ससंदर्भ स्पष्टीकरण कीजिए।

[10]

अ) "यहाँ बिका कौन नहीं है ? आप भी बिके हैं, हम भी बिके हैं, सारा देश भी बिका है, बिकना ही टिकना है ।"

ब) "ओहो, तुम ही हो । अच्छा हुआ इस वक्त मिल गए । तुम कल बासी रोटी दे आए मेरे घर यह कहकर की ताजी है । बेईमानी की भी हद होती है ।"

- क) “बंद करो, बंद करो बकवास । यह तुम लोग क्या कर रहे हो ?
यह ‘गरीबी हटाव’ नाटक है।”

Q3) निम्नलिखित प्रश्नों में से किन्हीं दो प्रश्नों के संक्षिप्त उत्तर लिखिए ।

- अ) नाटककार सर्वेश्वर दयाल सक्सेना का परिचय दीजिए ।
ब) ‘लडाई’ नाटक के शीर्षक की सार्थकता पर प्रकाश डालिए ।
क) ‘अब गरीबी हटाव’ नाटक में चित्रित समस्याओं को संक्षेप में स्पष्ट कीजिए ।

Q4) सर्वेश्वर दयाल सक्सेना लिखित ‘लडाई’ नाटक के प्रमुख पात्रों का परिचय दीजिए ।

[10]

अथवा

सर्वेश्वर दयाल सक्सेना द्वारा लिखित ‘अब गरीबी हटाव’ नाटक की कथावस्तु लिखिए ।

Seat No.

BA-II sem-IV

QP-5992

Total No. of Pages : 3

MAR-APR 2025 SUMMER EXAMINATION

11669 Bachelor of Arts NEP 2.0

Sub. Name: Hindi-VI DSC-C28

Sub. Code: 78836/49348/73436/93477/55057 /62348

Day and Date: MAY ,21-05-2025

Total Marks: 40

Time: 10:30 AM To 12:00 PM

Instructions:

- Special Inst.:** 1. सभी प्रश्न अनिवार्य है।
2. दाईं ओर लिखे अंक प्रश्नों के गुण दर्शाते है।

Q1) निम्नलिखित बहुविकल्पी प्रश्नों का सही विकल्प चुनकर वाक्य फिरसे लिखिए |

[10]

- i. 'संशय की एक रात' खंडकाव्य की कथावस्तु ..... सर्गों में विभाजित है |
A. एक
B. दो
C. तीन
D. चार
- ii. 'संशय की एक रात' खंडकाव्य की कथा ..... पर आधारित है।
A. महाभारत
B. दशरथ जातक
C. रामकथा
D. सूरसागर
- iii. राम के अनुसार रघुकुल के दुखों के लिए ..... जिम्मेदार है।
A. रावण
B. कौसल्या
C. खुद राम
D. भरत
- iv. दक्षिण प्रदेश सामंतों को अधिकृत करके युद्ध का बीज ..... ने बोया है।
A. रावण
B. राम
C. दशरथ
D. हनुमान
- v. 'संशय की एक रात' में ..... रस की प्रधानता है।
A. रौद्र
B. हास्य
C. शांत
D. शृंगार
- vi. 'संशय की एक रात' खंडकाव्य का उद्देश्य ..... का विरोध करते हुए शांति स्थापित करना है।

- A. भ्रष्टाचार
B. युद्ध
C. क्लेश
D. आंदोलन

vii. नरेश मेहता ने राम को ..... मानव के रूप में चित्रित किया है।

- A. प्राचीन
B. आधुनिक
C. सामाजिक
D. मध्यकालीन

viii. 'संशय की एक रात' इस रचना के कवि ..... है।

- A. श्री.नरेश मेहता
B. महादेवी वर्मा
C. धूमिल
D. भूषण

ix. मध्य रात में राम ..... की छाया से बात करते हैं।

- A. रावण
B. सीता
C. दशरथ
D. जनक

x. राम के मन में उठे संशय को ..... मिटाने का प्रयास करते हैं।

- A. जनक
B. लक्ष्मण
C. भरत
D. शत्रुघ्न

Q2) निम्नलिखित अवतरणों में से किन्हीं दो की ससंदर्भ व्याख्या कीजिए।

[10]

a. "हाय आज तक मैं निमित्त ही रहा
कुल के विनाश का
लेकिन अब नहीं बनूँगा कारण
जन के विनाश का।"

[5]

b. "राम तुम चाहते हो सत्य
ओ अधिकार युद्ध साधन के बिना।
प्रति बार रावण द्वार से
तुम्हारे दूत लौटे
फिर भी युद्ध अस्वीकार तुमको।"

[5]

c. "मुझे ऐसी जय नहीं चाहिए
बाण बिद्ध पाखी सा विवश
साम्राज्य नहीं चाहिए,
मानव रफ़्त पग धरती आती

[5]

QP-5992

सीता भी नहीं।"

- Q3)** निम्नलिखित लघुत्तरी प्रश्नों में से किन्हीं दो के उत्तर लिखिए। [10]
- a. नरेश मेहता का कृतित्व स्पष्ट कीजिए। [5]
- b. 'संशय की एक रात' खंडकाव्य के विभीषण का चरित्र-चित्रण कीजिए। [5]
- c. 'संशय की एक रात' खंडकाव्य के हनुमान का चरित्र-चित्रण कीजिए। [5]
- Q4)** निम्नलिखित में से किसी एक दिर्घोत्तरी प्रश्न का उत्तर लिखिए। [10]
- a. 'संशय की एक रात' खंडकाव्य में चित्रित समस्याएँ स्पष्ट कीजिए। [10]
अथवा
'संशय की एक रात' खंडकाव्य की कथावस्तु लिखिए।

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -

This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.

सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

- 1] (388) B. A.(Semester) (62348) HINDI PAPER VI Part 2 SEM 4
- 2] (3140) B.A. (C.B.C.S) (NEP-2020) (93477) Hindi-VI DSC-C28 Part 2 SEM 4
- 3] (388) B. A.(Semester) (49348) HINDI PAPER VI Part 2 SEM 4
- 4] (3129) B.A. (C.B.C.S) (73436) Hindi-VI DSC-C28 Part 2 SEM 4
- 5] (388) B. A.(Semester) (55057) HINDI PAPER VI Part 2 SEM 4
- 6] (388) B. A.(Semester) (78836) Hindi-VI DSC-C28 Part 2 SEM 4

Seat No. **OCT_NOV_2024 WINTER EXAMINATION**

11669 Bachelor of Arts NEP 2.0

BA -II sem IV

Sub. Name: Hindi-VI DSC-C28

Sub. Code: 62348/73436/78836

Day and Date: JANUARY ,02-01-2025

Total Marks: 50

Time: 10:30 AM To 12:00 PM

Instructions:

- Special Inst.: 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं ।
2) दाईं ओर लिखे अंक प्रश्न के गुण दर्शाते हैं ।

Q1) निम्नलिखित विकल्पों में से सही विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए ।

- i. ममता कालिया का जन्म उत्तर प्रदेश के ----- में हुआ ।
A. वृंदावन
B. मथुरा
C. काशी
D. आगरा
- ii. 'कितने प्रश्न करूँ' ? ----- है ।
A. खंडकाव्य
B. महाकाव्य
C. नाटक
D. उपन्यास
- iii. रावण सीता को ----- वाटिका में रखता है ।
A. अशोक
B. पंचवटी
C. लंकावाटिका
D. आयोध्या
- iv. राजा राम ----- यज्ञ का आयोजन करते हैं ।
A. महायज्ञ
B. पुत्रप्राप्ती यज्ञ
C. अश्वमेध
D. सुर्ययज्ञ
- v. 'कितने प्रश्न करूँ' ? खंडकाव्य ----- पर आधारित है ।
A. रामकथा
B. महाभारत
C. स्वतंत्रता संग्राम
D. आधुनिक
- vi. शिवधनुष्य तोड़ने पर ----- क्रोधित हुए थे ।

- A. श्रीराम
- B. परशुराम
- C. बलराम
- D. विश्वामित्र

vii. सुग्रीव ----- के सम्राट थे ।

- A. किष्किंधा
- B. पंचवटी
- C. दंडकारण्य
- D. उत्कल

viii. सीता का अंत ----- से होता है ।

- A. भूमी प्रवेश
- B. अग्निप्रवेश
- C. जलप्रवेश
- D. गुफा प्रवेश

ix. सरमा ----- की पत्नी थी ।

- A. रावण
- B. इंद्रजीत
- C. विभीषण
- D. कुंभकर्ण

x. 'कितने प्रश्न करूँ ? की रचयिता ----- है ।

- A. महादेवी वर्मा
- B. किर्ति वर्मा
- C. ममता कालिया
- D. ममता शर्मा

Q2) निम्नलिखित में से किन्हीं दो संदर्भों का असंदर्भ स्पष्टीकरण कीजिए ।

[10]

- a. जब भरी सभा में उठकर
अकस्मात ही तुमने
दो टूक धरा शायी
कर दिया धनुष्य शिव ।
- b. फिर पतिव्रता नारी का
पति के अतिरिक्त किसी के
संग जाना उचित नहीं था
विपरित काल हो चाहे ।
- c. मैं जन्मी थी पृथ्वी से
पृथ्वी में जाती हूँ अब
लो हो गई कालगति पूरी
लव कुश का भार गहो अब ।

Q3) निम्नलिखित में से किन्हीं तीन प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिए।

- ममता कालिया का जीवन परिचय दीजिए।
- वाल्मीकि का चरित्र - चित्रण कीजिए।
- 'कितने प्रश्न करें' ? शीर्षक की सार्थकता।
- 'कितने प्रश्न करें' ? खंडकाव्य का उद्देश्य।
- कवयित्री ममता कालिया।

Q4) दीर्घात्तरी प्रश्न

[15]

- ममता कालिया की 'कितने प्रश्न करें' ? खंडकाव्य की कथावस्तु स्पष्ट कीजिए।
अथवा
सीता का चरित्र - चित्रण कीजिए।

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -

This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.

सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

- 1] (388) B. A.(Semester) (62348) HINDI PAPER VI Part 2 SEM 4
- 2] (3129) B.A. (C.B.C.S) (73436) Hindi-VI DSC-C28 Part 2 SEM 4
- 3] (388) B. A.(Semester) (78836) Hindi-VI DSC-C28 Part 2 SEM 4

SG - 268

Total No. of Pages : 3

Seat No.	
----------	--

B. A. (Part - II) (Semester-IV) (NEP)

Examination, January 2025

Hindi (Optional)

आधुनिक हिंदी काव्य (Paper VI)

Sub. Code : 93477

Day and Date : Thursday, 02-01-2025

Total Marks : 40

Time : 10.30 a.m. to 12.00 p.m.

- सूचनाएँ :
- 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं ।
  - 2) दाईं ओर लिखे अंक प्रश्न के गुण दर्शाते हैं ।

Q1) निम्नलिखित वाक्यों में दिए गए विकल्पों में से सही विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए । [10]

i) नरेश मेहता का जन्म ----- में हुआ ।

- अ) दि.25 मार्च सन 1920   ब) दि.15 फरवरी सन 1922
क) दि.13 मार्च सन 1924   ड) दि.25 नवंबर सन 1924

ii) नरेश मेहता के बेटी का नाम ----- है ।

- अ) वान्या   ब) पायल
क) सुमित्रा   ड) सागरिका

iii) 'संशय की एक रात' खंडकाव्य की कथा वस्तु ----- सर्गों में विभाजित है ।

- अ) एक   ब) दो
क) तीन   ड) चार

iv) 'संशय की एक रात' खंडकाव्य की कथा ----- पर आधारित है ।

- अ) महाभारत   ब) दशरथ जातक
क) रामकथा   ड) सूरसागर

ब) “युद्ध मंत्रणा नहीं, एक दर्शन है राम । अंतिम मार्ग है
स्वत्व और अधिकार अर्जन का ।”

क) “अब मैं निर्णय हूँ
सबका
अपना नहीं ।”

Q3) लघुत्तरी प्रश्न । (तीन में से दो)

[10]

- अ) नरेश मेहता का जीवन परिचय दीजिए ।
ब) ‘संशय की एक रात’ खंड काव्य में व्यक्त रस को स्पष्ट कीजिए ।
क) ‘संशय की एक रात’ खंडकाव्य का उद्देश्य स्पष्ट कीजिए ।

Q4) दीर्घोत्तरी प्रश्न ।

[10]

‘संशय की एक रात’ खंडकाव्य के राम चरित्र-चित्रण कीजिए ।

अथवा

‘संशय की एक रात’ खंडकाव्य में चित्रित समस्याएँ स्पष्ट कीजिए ।

Seat No. _____

BA II sem - IV

MAR - APR 2025 SUMMER EXAMINATION

11669 Bachelor of Arts NEP 2.0

Sub. Name: Home Science-V DSC-D49

Sub. Code: 55092/49403/78877/62403/73477 /93518

Day and Date: MAY ,08-05-2025

Total Marks: 40

Time: 02.30 PM To 04:00 PM

- Instructions:**
1. All questions are compulsory
  2. Draw neat labelled diagrams wherever necessary
  3. Figures to the right indicate full marks

Q1) Fill in the blanks by choosing the correct option/योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा

[5]

- i. Ply thread means _____ threads./प्लाय धागा म्हणजे _____ धागे होय.
- A. Cable /केबल
  - B. Double/दुहेरी
  - C. Multiple/मल्टिपल
  - D. All above /वरीलसर्व
- ii. _____ weave is used in manufacturing of velvet./वेलवेट च्या बनावटीत _____ विण वापरली जाते.
- A. Jacord/जॅकॉर्ड
  - B. Pile/पाईल
  - C. Simple/साधी
  - D. Satin/सॅटीन
- iii. _____ is cellulose fibre./_____ हा वनस्पती तंतू आहे.
- A. Silk/रेशीम
  - B. cotton/सुती
  - C. wool/उनी
  - D. reyon/रेऑन
- iv. Man-made clothes are comfortable in _____ season/मानवनिर्मित कपडे हे _____ ऋतूत्व आरामदायी असतात
- A. Summers/उन्हाळा
  - B. Winter/हिवाळा
  - C. Monsoon/पावसाळा
  - D. All/सर्व
- v. Length of cutting table is _____ .mtr/कटिंग टेबल ची लांबी _____ मीटर असते

- A. 1.00 to 1.25/१.०० ते १.२५
 B. 1.25 to 1.50/१.२५ ते १.५०
 C. 1.50 to 1.75/१.५० ते १.७५
 D. 1.75 to 2.00/१.७५ ते २.००

Q2) Solve the following questions. (Any 2)/खालील प्रश्न सोडवा .(कोणतेही दोन) [20]

- a. Explain the parts of looms in detail./मागाचे भाग सविस्तर स्पष्ट करा [10]
- b. Write the classification and definition of fibers in detail./तंतूंची व्याख्या सांगून तंतूंचे वर्गीकरण सविस्तर लिहा [10]
- c. Write the tools used for drafting and cutting /बेतकाम व कर्तन कामात उपयोगात येणाऱ्या साधनांवर लिहा [10]

Q3) Write tips on the following (any 3)/टिपा लिहा .(कोणत्याही ३) [15]

- a. Physical Properties of wool fibers/ऊनीतंतूचे भौतिक गुणधर्म [5]
- b. Stich margin and notch /शिलाई माया व नॉच [5]
- c. Basket weave /टोपली विण [5]
- d. Yarn count /धाग्याचा क्रमांक [5]
- e. Mercerizing/मर्सराइजिंग [5]

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -

This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.

सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

1] (388) B. A.(Semester) (78877) Home Science-V DSC-D49 Part 2 SEM 4

2] (3140) B.A. (C.B.C.S) (NEP-2020) (93518) Home Science-V DSC-D49 Part 2 SEM 4

- 3] (388) B. A.(Semester) (62403) HOME SCIENCE PAPER V Part 2 SEM 4
- 4] (388) B. A.(Semester) (49403) HOME SCIENCE PAPER V Part 2 SEM 4
- 5] (388) B. A.(Semester) (55092) HOME SCIENCE PAPER V Part 2 SEM 4
- 6] (3129) B.A. (C.B.C.S) (73477) Home Science-V DSC-D49 Part 2 SEM 4

339568

Seat No. _____

BA-II sem IV

QP-5983

Total No. of Pages : 3

MAR-APR 2025 SUMMER EXAMINATION

11669 Bachelor of Arts NEP 2.0

Sub. Name: Home Science-VI DSC-D50

Sub. Code: 55093/62404/78878/49404/73478 /93519

Day and Date: MAY, 19-05-2025

Total Marks: 40

Time: 02.30 PM To 04:00 PM

- Instructions:**
1. All questions are compulsory
  2. Draw neat labelled diagrams wherever necessary
  3. Figures to the right indicate full marks

Q1) Fill in the blanks by choosing correct option./ योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा.

[5]

- i. 1) The order of development is always _____/विकासाचा क्रम नेहमी _____ असतो.
- A. From specific to general ./ अविशिष्ट कडून सामान्य कडे
  - B. From general to specific / सामान्य कडून विशिष्ट कडे
  - C. From fast to slow / जलद कडून हळू कडे
  - D. From slow to fast / हळू कडून जलद कडे.
- ii. Process of hardeningbone is calledas _____/हाडे कठीण होण्याचे प्रक्रियेला _____ म्हणतात
- A. Synapses/ सिनेप्सस
  - B. ossification/ ओसिफिकेशन
  - C. cartilage / कार्टिलेज
  - D. none of the above/ या पैकी नाही
- iii. Each reproductive cell contains _____pairs of chromosomes /प्रत्येक प्रजनन पेशीमध्ये रंगसूत्राच्या _____ जोड्या असतात.
- A. 22/22
  - B. 23/23
  - C. 26/26
  - D. 46/46
- iv. The temperature in theothers womb is _____degree Fahrenheit / मातेच्या उदरातील तापमान _____ अंश फॅरेनहाईट असते.

QP-5983

- A. 38/38
B. 80/80
C. 100/100
D. 128/128

v. 5) _____ is a subtle causal skill / _____ हे सूक्ष्म कारक कौशल्य आहे.

- A. jumping / उड्या मारणे
B. drawing/ चित्र काढणे
C. Crawling / रांगणे
D. Walking / चालणे

Q2) Solve any two of the following questions /खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्न सोडवा. [20]

- a. Define growth and Development and Explain the principal of development / वाढ [10]
व विकासाची व्याख्या लिहून विकासाची तत्वे स्पष्ट करा.
- b. Discuss on the characteristics and care of the new born / नवजाताचे वैशिष्ट्य व [10]
काळजी यावर सविस्तर चर्चा
- c. Write a definition of motorola development and explain micro and macro [10]
motors is with example / कारक विकासाची व्याख्या लिहा सूक्ष्म व स्थूल कारक कौशल्या
उदाहरण सहित स्पष्ट करा .

Q3) Write short note/टिपा लिहा (कोणत्याही 3) [15]

- a. Stages of development/विकासाची अवस्था [5]
- b. Heredity / अनुवंशिकता [5]
- c. Thinking and reasoning/ विचार व तर्क [5]
- d. change in height and weight during early childhood stage/ पूर्व बाल्यावस्थेतील वजन [5]
व उंची मधील बदल

QP-5983

e. menstrual cycle/मासिक पाळी

[5]

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -

This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.

सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

- 1] (388) B. A.(Semester) (49404) HOME SCIENCE PAPER VI Part 2 SEM 4
- 2] (388) B. A.(Semester) (55093) HOME SCIENCE PAPER VI Part 2 SEM 4
- 3] (388) B. A.(Semester) (78878) Home Science-VI DSC-D50 Part 2 SEM 4
- 4] (388) B. A.(Semester) (62404) HOME SCIENCE PAPER VI Part 2 SEM 4
- 5] (3140) B.A. (C.B.C.S) (NEP-2020) (93519) Home Science-VI DSC-D50 Part 2 SEM 4
- 6] (3129) B.A. (C.B.C.S) (73478) Home Science-VI DSC-D50 Part 2 SEM 4

Seat No.

BA II sem-IV

MAR-APR 2025 SUMMER EXAMINATION

11669 Bachelor of Arts NEP 2.0

Sub. Name: History-V DSC-C29

Sub. Code: 78857/73457/93498/62369

Day and Date: MAY ,08-05-2025

Total Marks: 40

Time: 10:30 AM To 12:00 PM

- Instructions: 1. All questions are compulsory
2. Figures to the right indicate full marks

Q1) Complete the following sentences by choosing correct alternatives. योग्य पर्याय निवडून [5]
पुढील विधाने पूर्ण करा.

- i. The initial responsibility of creation of the Marathi Vishwakosh was given to ...
मराठी विश्वकोश निर्मितीची प्रारंभिक जबाबदारी ..... यांचेवर सोपविण्यात आली.
- A. Jadhav
जाधव
- B. Atre
अत्रे
- C. Narayan Surve
नारायण सुर्वे
- D. Laxmanshastri Joshi
लक्ष्मणशास्त्री जोशी
- ii. Vasant Rao Naik announced Jawar Monopoly Scheme on .....
वसंतराव नाईक यांनी ज्वारी एकाधिकार योजना ..... रोजी जाहीर केली.
- A. 9th October 1965
९ ऑक्टोबर १९६५
- B. 10th October 1966
१० ऑक्टोबर १९६६
- C. 9th October 1964
९ ऑक्टोबर १९६४
- D. 20th October 1964
२० ऑक्टोबर १९६४
- iii. .... led the Women's March of Seven Talaq Victims in 1966.
..... यांनी सात तलाक पीडित महिलांचा मोर्चा सन १९६६ मध्ये काढला.
- A. Asagar Ali Engineer
असगर अली इंजीनियर
- B. Rajiya Patel
रजिया पटेल
- C. Hamid Dalwai
हमीद दलवाई
- D. Hussain Dalwai

- iv. Deccan Education Society first started ..... college.
डेक्कन एड्युकेशन सोसायटीने प्रथम ..... हे महाविद्यालय सुरू केले.
A. Elphinstone
एल्फिन्स्टन
B. Fergusson
फर्ग्युसन
C. Siddharth
सिद्धार्थ
D. None of this
यापैकी नाही
- v. Yashwantrao Chavan Foundation was established in .....
यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठानची स्थापना सन ..... मध्ये करण्यात आली.
A. 1985
१९८५
B. 1986
१९८६
C. 1987
१९८७
D. 1988
१९८८

Q2) Write short notes (any THREE out of FIVE) टीपा लिहा. (पाच पैकी कोणत्याही तीन)

[15]

- a. Educational work of Nagnathanna Nayakavadi
नागनाथअण्णा नायकवडी यांचे शैक्षणिक कार्य
- b. Establishment and Purpose of Aare Milk Dairy
आरे दूध डेअरी स्थापना व उद्देश
- c. Satyashodhak Communist Party
सत्यशोधक कम्युनिस्ट पक्ष
- d. Vidrohi cultural movement
विद्रोही सांस्कृतिक चळवळ
- e. Prevailing Educational structure in Maharashtra
महाराष्ट्रातील प्रचलित अभ्यासक्रम आराखडा

Q3) Write detail answers on any TWO (out of four) of the following
पुढील चार पैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा.

[20]

- a. Explain the achievement of Vasantdada Patil in the co-operative movement.
वसंतदादा पाटील यांची सहकार चळवळीतील कामगिरी विशद करा.

- b. Describe the Latur Earthquake in detail.
लातूर भूकंपाचे सविस्तर वर्णन करा.
- c. Explain the contribution of Muslim Satya Shodhak Mandal.
मुस्लिम सत्यशोधक मंडळाचे योगदान स्पष्ट करा.
- d. Write information about higher and technical education in Maharashtra.
महाराष्ट्रातील उच्च व तांत्रिक शिक्षण या विषयी माहिती लिहा.

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -

This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.
सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

- 1] (3140) B.A. (C.B.C.S) (NEP-2020) (93498) History-V DSC-C29 Part 2 SEM 4
- 2] (3129) B.A. (C.B.C.S) (73457) History-V DSC-C29 Part 2 SEM 4
- 3] (388) B. A.(Semester) (78857) History-V DSC-C29 Part 2 SEM 4
- 4] (388) B. A.(Semester) (62369) HISTORY PAPER V Part 2 SEM 4

5) In 1964 _____ Commission was set up to take a comprehensive look at Indian Education.

- A) Mudaliar
B) Dr. Radhakrishnan
C) Kothari
D) Chitra Naik

Q2) Write Short Notes. (Any Three)

[15]

- 1) Cooperative Movement
- 2) Purniya Satyagraha
- 3) Types of Natural Disaster
- 4) Thoughts by Hamid Dalwai
- 5) Educational Schemes for Girls

Q3) Answer in detail the following questions. (Any Two)

[20]

- 1) Mention the educational work of Yashwantrao Chavan.
- 2) Describe the Koyana earthquake.
- 3) State the establishment, objectives and achievements of the Rebel Cultural Movement.
- 4) Get an overview of Higher and Technical Education in Maharashtra.

मराठी रूपांतर

सूचना :

- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
- 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.

Q1) खाली दिलेल्या पर्यायांमधून योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा.

[5]

- 1) यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठानची स्थापना ----- साली झाली.
अ) 1985
ब) 1986
क) 1987
ड) 1988

- 2) वसंतदादा यांचे ----- हे मुळगाव होय.
 अ) देवराष्ट्र ब) पन्नाळे
 क) कोल्हापूर ड) सांगली
- 3) कोयनेचा भूकंप ----- रिश्टर स्केलचा होता.
 अ) 8.5 ब) 7.5
 क) 6.5 ड) 5.8
- 4) अन्यायाविरुद्ध लढणाऱ्याला ----- असे म्हणतात.
 अ) विद्रोही ब) दहशतवादी
 क) जहालवादी ड) क्रांतिकारी
- 5) भारतीय शिक्षणाचा सर्वकष विचार करण्यासाठी 1964 मध्ये ----- आयोगाची स्थापना झाली.
 अ) मुदलियार ब) डॉ. राधाकृष्णन
 क) कोठारी ड) चित्रा नाईक

Q2) टिपा लिहा. (कोणत्याही तीन)

[15]

- 1) सहकार चळवळ
- 2) पूर्णिया सत्याग्रह
- 3) नैसर्गिक आपत्तीचे प्रकार
- 4) हमीद दलवाई यांचे विचार
- 5) मुलींसाठी शैक्षणिक योजना

Q3) खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

[20]

- 1) यशवंतराव चव्हाण यांचे शैक्षणिक कार्य सांगा.
- 2) कोयना भूकंपाचे वर्णन करा.
- 3) विद्रोही सांस्कृतिक चळवळीची स्थापना, उद्दिष्टे व कामगिरी सांगा.
- 4) महाराष्ट्रातील उच्च व तांत्रिक शिक्षणाचा आढावा घ्या.

QP-5981

Total No. of Pages : 3

Seat No.

BA - II sem. IV

MAR - APR 2025 SUMMER EXAMINATION

11669 Bachelor of Arts NEP 2.0

Sub. Name: History-VI DSC-C30

Sub. Code: 78858/73458/93499/62370

Day and Date: MAY ,19-05-2025

Total Marks: 40

Time: 10:30 AM To 12:00 PM

Instructions: 1. All questions are compulsory
2. Figures to the right indicate full marks

Q1) Fill in the blanks by choosing the appropriate alternative given below. खालील [5]
पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडा.

i. The congress session of 1905 was held at.....under Gopal Krushna Ghokhle's president.

गोपाळ कृष्ण गोखले यांच्या अध्यक्षतेखाली १९०५ चे काँग्रेस अधिवेशन ..... येथे भरले होते.

- A. Calcutta
कलकत्ता
- B. Banaras
बनारस
- C. Pune
पुणे
- D. Delhi
दिल्ली

ii. The.....movement was called off by Mahatma Gandhiji after the incident of Chauri Chaura.

चौरीचौराच्या घटनेनंतर महात्मा गांधीजींनी .....चळवळ मागे घेतली.

- A. Civil Disobedience
सविनय कायदेभंग
- B. Quit India
चलेजाव
- C. Swadeshi
स्वदेशी
- D. non-cooperation
असहकार

iii. Mahatma Gandhiji described the .....mission as 'a post dated cheque drawn on a crashing(bankrupt) bank'.

'दिवाळे निघालेल्या बँकेचा पुढील तारखेचा चेक' असे महात्मा गांधीजींनी..... योजनेचे वर्णन केले होते.

- A. Cripps
क्रिप्स
- B. Wavell

QP-5981

- वेव्हेल
C. August
ऑगस्ट
D. Simon
सायमन

iv. All India Trade Union Congress(AITUC) was founded in 1920 at.....
ऑल इंडिया ट्रेड युनियन काँग्रेस (आयटक) या संघटनेची स्थापना ..... येथे १९२० साली झाली.

- A. Calcutta
कलकत्ता
B. Delhi
दिल्ली
C. Lahore
लाहोर
D. Mumbai
मुंबई

v. Muslim League was founded in.....
..... मध्ये मुस्लीम लीगची स्थापना झाली.

- A. 1906
१९०६
B. 1806
१८०६
C. 1905
१९०५
D. १९१०
१९१०

Q2) Write short notes(Any Three) टिपा लिहा. (कोणत्याही तीन) [15]

- a. Objectives of National Congress [5]
राष्ट्रीयसभेची ध्येय धोरणे
- b. Dharasana Satyagrah [5]
धारासना सत्याग्रह
- c. V. D. Savarkar [5]
वि. दा. सावरकर
- d. Chitgaon Conspiracy [5]
चितगाव कट
- e. Vasudev Balvant Phadke [5]
वासुदेव बळवंत फडके

QP-5981

Q3) Answer the following question in detail(Any Two)
दिर्घोत्तरी प्रश्न (कोणतेही दोन)

[20]

- a. **Explain the reasons for the rise of Indian nationalism.** [10]
भारतीय राष्ट्रवादाच्या उदयाची कारणे स्पष्ट करा.
- b. **Explain the causes and importance of Civil Disobedience Movement.** [10]
सविनय कायदेभंग चळवळीची कारणे व महत्त्व स्पष्ट करा.
- c. **Explain the achievements of Azad Hind Sena (INA)** [10]
आझाद हिंद सेनेची कामगिरी स्पष्ट करा.
- d. **Explain the consequences of partition of India-Pakistan** [10]
भारत-पाकिस्तान फाळणीचे परिणाम स्पष्ट करा.

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -

This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.

सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

- 1] (3129) B.A. (C.B.C.S) (73458) History-VI DSC-C30 Part 2 SEM 4
- 2] (388) B. A.(Semester) (62370) HISTORY PAPER VI Part 2 SEM 4
- 3] (3140) B.A. (C.B.C.S) (NEP-2020) (93499) History-VI DSC-C30 Part 2 SEM 4
- 4] (388) B. A.(Semester) (78858) History-VI DSC-C30 Part 2 SEM 4

Seat No.

OCT_NOV_2024 WINTER EXAMINATION

11669 Bachelor of Arts NEP 2.0 II sem IV

Sub. Name: History-VI DSC-C30

Sub. Code: 49370/55066/62370/73458/78858

Day and Date: DECEMBER ,31-12-2024

Total Marks: 50

Time: 10:30 AM To 12:00 PM

- Instructions: 1. All questions are compulsory
2. Figures to the right indicate full marks

Q1) Q 1) Fill in the blanks choosing the appropriate alternatives given below. योग्य पर्याय [10]
निवडून विधाने पूर्ण करा.

i. Jallianwala Bagh massacre was committed by .....

जालियनवाला बाग हत्याकांड ..... यांनी केले.

- A. McDonald
मॅकडोनाल्ड
B. Lord Curzon
लॉर्ड कर्झन
C. General Dyer
जनरल डायर
D. Lord Smith
लॉर्ड स्मिथ

ii. The period 1920 to 1947 is called ..... yuga.

१९२०-१९४७ या कालखंडाला ..... युग म्हणतात.

- A. Moderates
मवाळ
B. Tilak
टिळक
C. Gandhi
गांधी
D. Revolution
क्रांती

iii. Theory of financial drain was propounded by .....

आर्थिक निस्सारणाचा सिद्धांत ..... यांनी मांडला.

- A. Namdar Gokhale
नामदार गोखले
B. Dadabhai Nauroji
दादाभाई नौरोजी
C. Tilak
लो. टिळक
D. Mahatma Gandhi

QP-2844

म. गांधी

- iv. Public Ganesh utsav was started by ..... .
सार्वजनिक गणेशोत्सव ..... यांनी सुरु केला.
A. Mahatma Gandhi
म. गांधी
B. Tilak
लो. टिळक
C. Aagarkar
आगरकर
D. V. D. Savarkar
वि. दा. सावरकर
- v. The first railway in India started in ..... .
भारतात पहिली रेल्वे ..... मध्ये सुरु झाली.
A. 1850
१८५०
B. 1851
१८५१
C. 1853
१८५३
D. 1854
१८५४
- vi. The book 'Das Capital' is written by ..... .
दास कॅपिटल' हा ग्रंथ ..... यांनी लिहिला.
A. Karl Marks
कार्लमाक्स
B. Ruso
रुसो
C. Mazini
मॅझिनी
D. Adam Smith
ॲडम स्मिथ
- vii. .... was mentioned Pakistan in the book 'Now or Never.'
'Now or Never' या पुस्तकात पाकिस्तानचा प्रथम उल्लेख ..... यांनी केला.
A. Barrister Jina
बॅ. जिना
B. Mohammad Iqbal
महमद इक़बाल
C. Rahmat Ali
रहमत अली
D. Principal Bake
प्राचार्य बेक

- viii. .... movement was started by Annie Besant.
 अँनल बेइँअंत यॉनी..... चळवळीची स्थापना केली.
 A. Swarajya
 स्वराज
 B. Freedom
 स्वातंत्र्य
 C. Home rule
 होमरूल
 D. buycott
 बहिष्कार
- ix. .... was the leader of the Chitgaon group.
 चितगाव गटाचे नेते ..... हे होते.
 A. a) P. Mitra
 अ) पी. मित्रा
 B. b) Surya Sen
 ब)सूर्यसेन
 C. Khudiram Bos
 खुदिराम बोस
 D. Ambika Chakravarthy
 अंबिका चक्रवर्ती
- x. Dr. Hedgewar established .....
 डॉ. हेडगेवार यॉनी ..... ची स्थापना केली.
 A. R.S.S.
 राष्ट्रीय स्वयंसेवक संघ
 B. Congress
 काँग्रेस
 C. Peasants and Workers Party
 शे. का.प.
 D. Socialist party
 समाजवादी पक्ष

- Q2) Q 2 Short notes (any four) टिपा लिहा (कोणत्याही चार) [20]
- a. Jallianwala Bagh massacre [5]
 जालियानवाला बाग हत्याकांड
- b. Pune Pact [5]
 पुणे करार
- c. Azad Hind Sena [5]
 आझाद हिंद सेना
- d. 14 points of Barrister Jeena [5]
 बॅरिस्टर जीनांचे चौदा मुद्दे

QP-2844

- e. Vasudev Balwant Fadke [5]
वासुदेव बळवंत फडके
- f. Reasons behind failure of non co-operation movement [5]
असहकार चळवळीच्या अपयशाची कारणे

Q3) Q 3) Answer the following questions in details. [10]
प्र. 3) खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा.

- a. Explain the reasons for the rise of Hindi Nationalism. [10]
हिंदी राष्ट्रवादाच्या उदयाची कारणे स्पष्ट करा.
OR
Explain Civil Disobedience Movement
सविनय कायदेभंग चळवळीची माहिती सांगा.

Q4) Q 4) Answer the following questions in details. [10]
खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा.

- a. Write in detail information about the revolutionaries of Maharashtra. [10]
महाराष्ट्रातील क्रांतिकारकांची थोडक्यात माहिती द्या.
OR
Review the reasons of partition of India.
भारताच्या फाळणीचे परिणाम स्पष्ट करा.

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -
This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.
सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

- 1] (3129) B.A. (C.B.C.S) (73458) History-VI DSC-C30 Part 2 SEM 4
- 2] (388) B. A.(Semester) (62370) HISTORY PAPER VI Part 2 SEM 4
- 3] (388) B. A.(Semester) (55066) HISTORY PAPER VI Part 2 SEM 4
- 4] (388) B. A.(Semester) (49370) HISTORY PAPER VI Part 2 SEM 4
- 5] (388) B. A.(Semester) (78858) History-VI DSC-C30 Part 2 SEM 4

Seat No.	
----------	--

SG-270
Total No. of Pages : 4

B.A. (Part - II) (Semester - IV) (NEP)
Examination, December-2024
HISTORY (Paper - VI)
History of Freedom : Struggle of India (1858 -1947)
Sub. Code : 93499

Day and Date : Tuesday, 31/12/2024

Total Marks : 40

Time : 10:30 a.m. to 12:00 p.m.

- Instructions : 1) All questions are compulsory.
2) The numbers to the right indicate the marks for the questions.

Q1) Fill in the blanks by choosing the correct option from the options given below. [5]

- 1) _____ presented the 'Drain Theory of Economics'.
A) Bipin Chandra Pal   B) Mahatma Gandhi
C) Dadabhai Naoroji   D) Lord Curzon
- 2) _____ started 'Bengal Chemical Swadeshi Goods Store'.
A) Rabindranath Tagore   B) Lala Lajpat Rai
C) Acharya Prafull Chandra Re   D) Justice Ranade
- 3) _____ was the editor of the English Newspaper 'Don'.
A) Lord Ripon   B) Satishchandra Mukherjee
C) Arvind Babu   D) Ganesh Vasudev Joshi

- 4) It was decided to collect 'Swadeshi Fund' in memory of _____.
- A) Lokmanya Tilak   B) Justice Ranade
C) Dadabhai Naoroji   D) Mahatma Gandhi
- 5) _____ was founded Swarajya Party.
- A) Pandit Nehru   B) Motilal Nehru
C) C. R. Das   D) Mahatma Gandhi

Q2) Write short notes. (Any three)

[15]

- 1) Swadeshi movement
- 2) An examination of the work of the Home Rule Movement
- 3) Bhagat Singh
- 4) Satyagraha of salt
- 5) Hindu Mahasabha

Q3) Answer the following questions in detail.

- 1) Explain the reasons for the rise of the Indian National Congress. **[10]**

OR

Explain the reasons for the non-cooperation movement.

- 2) Explain the reasons of revolutionary movement in India. **[10]**

OR

What is casteism? Explain the reasons for the rise and development of casteism in India.

मराठी रूपांतर

सूचना :

- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
- 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.

Q1) खालील दिलेल्या पर्यायांमधून योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा.

[5]

- 1) ----- यांनी 'आर्थिक निस्सारणाचा सिद्धांत' मांडला.

अ) बिपिनचंद्र पाल	ब) महात्मा गांधी
क) दादाभाई नौरोजी	ड) लॉर्ड कर्झन
- 2) ----- यांनी 'बंगाल रासायनिक स्वदेशी वस्तू भांडार' सुरु केले.

अ) रवींद्रनाथ टागोर	ब) लाला लजपत राय
क) आचार्य प्रफुल्लचंद्र रे	ड) न्या. रानडे
- 3) 'डॉन' या इंग्रजी वृत्तपत्राचे संपादक ----- हे होते.

अ) लॉर्ड रिपन	ब) सतीशचंद्र मुखर्जी
क) अरविंद बाबू	ड) गणेश वासुदेव जोशी
- 4) ----- यांच्या स्मरणार्थ 'स्वदेशी फंड' गोळा करण्याचे ठरले.

अ) लोकमान्य टिळक	ब) न्या. रानडे
क) दादाभाई नौरोजी	ड) महात्मा गांधी
- 5) स्वराज्य पक्षाची स्थापना ----- यांनी केली.

अ) पं. नेहरू	ब) मोतीलाल नेहरू
क) सी. आर. दास	ड) महात्मा गांधी

SG-270

Q2) टिपा लिहा. (कोणत्याही तीन)

[15]

- 1) स्वदेशी चळवळ
- 2) होमरूल चळवळीच्या कायचि परीक्षण
- 3) भगतसिंग
- 4) मिठाचा सत्याग्रह
- 5) हिंदुमहासभा

Q3) दीर्घोत्तरी प्रश्न.

- 1) राष्ट्रसभेच्या उदयाची कारणे स्पष्ट करा.

[10]

किंवा

असहकार चळवळीची कारणमीमांसा स्पष्ट करा.

- 2) भारतातील क्रांतिकारी चळवळीच्या उदयाची कारणमीमांसा स्पष्ट करा.

[10]

किंवा

जातीयवाद म्हणजे काय ते सांगून भारतातील जातीयवादाचा उदय व विकासाची कारणे सांगा.

Seat No. _____

BA-II sem. IV

QP-6100

Total No. of Pages : 3

MAR-APR 2025 SUMMER EXAMINATION

11669 Bachelor of Arts NEP 2.0

Sub. Name: Psychology-V DSC-D39

Sub. Code: 55084/49393/62393/78867/73467 /93508

Day and Date: MAY ,26-05-2025

Time: 02.30 PM To 04:00 PM

**Instructions: 1. All questions are compulsory
2. Figures to the right indicate full marks**

**Special Inst.: सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.**

Total Marks: 40

**Q1) Complete the following sentences by choosing correct alternatives. योग्य पर्याय निवडून [5]
खालील वाक्ये पूर्ण करा.**

- i. _____ is the internal source of liking others.
_____ हा इतरांना आवडण्याचा /आकर्षणाचा अंतर्गत स्रोत आहे.
- A. Affiliation सहवास/संलग्नता
B. Physical beauty शारीरिक सौंदर्य
C. Proximity जवळीकता
D. Body language देहबोली
- ii. _____ influence is the ability to change others attitude or behavior
by using a variety of techniques.
विविध तंत्रांचा वापर करून इतरांचे वर्तन किंवा अभिवृत्ती बदलण्याची क्षमता म्हणजे _____
प्रभाव होय.
- A. Interpersonal आंतरवैयक्तिक
B. Emotional भावनिक
C. External बाह्य
D. Personality व्यक्तिमत्त्व
- iii. Muzafer Sherif investigated how _____ acceptance receive social
influence.
मुजफ्फर शेरीफ यांनी सामाजिक प्रभावाला _____ स्वीकृती कशी मिळते याविषयी संशोधन
केले.
- A. local स्थानिक
B. global जागतिक
C. private खाजगी
D. public सार्वजनिक
- iv. Prosocial behavior consists of _____.
समाजाभिमुख वर्तनामध्ये _____ चा समावेश असतो.
- A. sympathy सहानुभूती
B. experience अनुभव

QP-6100

- C. empathy तदनुभुती
D. tendency प्रवृत्ती

v. _____ is the process of hurting others.

इतरांना इजा करण्याची प्रक्रिया म्हणजे _____ होय.

- A. Aggression आक्रमण
B. Sympathy सहानुभूती
C. Conformity अनुसारीता
D. Emotion भावना

Q2) Write short notes. (Any three) टीपा लिहा. (कोणत्याही तीन)

[15]

- a. Personality and attraction
व्यक्तिमत्व आणि आकर्षण
- b. The basic principles of compliance
अनुपालनाची मूलभूत तत्त्वे
- c. Prosocial behavior and aggression behavior
समाजाभिमुख वर्तन आणि आक्रमक वर्तन
- d. The effects of media violence
माध्यमातील हिंसाचाराचे परीणाम
- e. Alcohol and aggression
मद्यपान आणि आक्रमण

Q3) A) Explain the power of proximity in liking.

[10]

आकर्षणातील जवळीकतेचे सामर्थ्य स्पष्ट करा.

OR किंवा

B) Define Conformity. Explain factors affecting Conformity.

अनुसारितेची व्याख्या लिहा. अनुसारितेवर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.

Q4) A) Explain the factors that increase prosocial behavior.

[10]

समाजाभिमुख वर्तनात वाढ करणारे घटक स्पष्ट करा.

OR किंवा

B) What is aggression? Describe modern theories of aggression.

आक्रमण म्हणजे काय ? आक्रमणाच्या आधुनिक सिद्धांतांचे वर्णन करा.

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -

This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.

सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

1] (388) B. A.(Semester) (55084) PSYCHOLOGY PAPER V Part 2 SEM 4

QP-6100

- 2] (388) B. A.(Semester) (62393) PSYCHOLOGY PAPER V Part 2 SEM 4
- 3] (3140) B.A. (C.B.C.S) (NEP-2020) (93508) Psychology-V DSC-D39 Part 2 SEM 4
- 4] (388) B. A.(Semester) (78867) Psychology-V DSC-D39 Part 2 SEM 4
- 5] (388) B. A.(Semester) (49393) PSYCHOLOGY PAPER V Part 2 SEM 4
- 6] (3129) B.A. (C.B.C.S) (73467) Psychology-V DSC-D39 Part 2 SEM 4

Seat No. _____

OCT_NOV_2024 WINTER EXAMINATION11669 Bachelor of Arts NEP 2.0 **BA II sem IV**

Sub. Name: Psychology-V DSC-D39

Sub. Code: 62393/73467/78867

Day and Date: JANUARY ,06-01-2025

Total Marks: 50

Time: 02.30 PM To 04:00 PM

Instructions: 1. All questions are compulsory
2. Figures to the right indicate full marks

Special Inst.: सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

Q1) Complete the following sentences by choosing correct alternatives. योग्य पर्याय निवडून [10]
खालील वाक्ये पूर्ण करा.

- i. _____ is the external source of attraction.
_____ हा आकर्षणाचा बाह्य स्रोत आहे.
- A. Affiliation सहवास
B. Physical beauty शारीरिक सौंदर्य
C. Emotion भावना
D. Motivation प्रेरणा
- ii. McCrae and Costa proposed the Big- five theories of _____ traits.
मॅकक्रे आणि कोस्टा यांनी _____ गुणांचा पंचघटक सिद्धांत मांडला.
- A. motivation प्रेरणा
B. aggression आक्रमण
C. attraction आकर्षण
D. personality व्यक्तिमत्त्व
- iii. _____ skills are combined aptitudes that help people interact effectively with others.
लोकांना इतरांशी प्रभावीपणे संवाद साधण्यास मदत करणाऱ्या अभिक्षमतांचे मिश्रण म्हणजे _____ कौशल्ये होत.
- A. Emotional भावनिक
B. Attraction आकर्षण
C. Internal आंतरिक
D. Social सामाजिक
- iv. Research on social pressure was conducted by _____.
सामाजिक प्रभावाविषयी _____ यांनी संशोधन केले.
- A. Muzafer Sherif मुजफ्फर शेरीफ
B. Solomon Asch सोलोमन अॅश
C. Azar अझर
D. Margaret Mead मार्गारेट मीड

- v. The basic principles of compliance are _____.
अनुपालनाची मूलभूत तत्वे _____ आहेत.
- A. four चार
B. five पाच
C. six सहा
D. seven सात
- vi. _____ are the rules about how a person should and should not behave in a particular situation.
_____ म्हणजे विशिष्ट परिस्थितीत व्यक्तीने कसे वागावे, कसे वागू नये याबद्दल असलेले नियम होय.
- A. Norms मानदंड
B. Status दर्जा
C. Role भूमिका
D. Location स्थान
- vii. A tendency to help others is known as _____ behavior.
इतरांना मदत करण्याची वृत्ती म्हणजे _____ वर्तन होय.
- A. prosocial समाजाभिमुख
B. clinical चिकित्सक
C. cognitive बोधनिक
D. none of the above यापैकी नाही
- viii. Feeling good by helping others is called as empathetic _____.
इतरांना मदत केल्याने चांगले वाटणे याला तदनुभूतीयुक्त _____ म्हणतात.
- A. accuracy अचूकता
B. joy आनंद
C. emotion भावना
D. sympathy सहानुभूती
- ix. _____ is basic source of aggression.
_____ हे आक्रमकतेचे मूलभूत स्रोत आहे.
- A. Anger राग
B. Anxiety चिंता
C. Fear भीती
D. Frustration वैफल्य
- x. _____ is a form of aggressive behaviour.
_____ हा आक्रमक वर्तनाचा एक प्रकार आहे.
- A. Marriage विवाह
B. Honor killing ऑनर किलिंग
C. Divorce घटस्फोट
D. Love Marriage प्रेम विवाह

Q2) Write short notes. (any four) टीपा लिहा. (कोणत्याही चार)

[20]

- a. Power of Proximity and attraction
जवळीकतेचे सामर्थ्य आणि आकर्षण
- b. The importance of affiliation motivation
सहवास प्रेरणेचे महत्त्व
- c. Social pressure
सामाजिक दबाव
- d. Empathy – Altruism
तदनुभूती – परहितवृत्ती
- e. The effects of media violence
माध्यमातील हिंसाचार परीणाम
- f. Alcohol and aggression
मद्यपान आणि आक्रमण

Q3) A) Explain internal sources of liking others. [10]

इतरांना आवडण्याचे अंतर्गत स्रोत स्पष्ट करा.

OR किंवा

B) Define conformity. Explain how social norms emerge.

अनुसारीतेची व्याख्या लिहा. सामाजिक मानदंड कसे उदयास येतात हे स्पष्ट करा.

Q4) A) Define prosocial behaviour. Why people help? [10]

समाजाभिमुख वर्तन व्याख्या द्या. लोक मदत का करतात ?

OR किंवा

B) What is aggression? Describe modern theories of aggression.

आक्रमण म्हणजे काय ? आक्रमणाच्या आधुनिक सिद्धांतांचे वर्णन करा.

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -

This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.

सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

1] (388) B. A.(Semester) (62393) PSYCHOLOGY PAPER V Part 2 SEM 4

2] (388) B. A.(Semester) (78867) Psychology-V DSC-D39 Part 2 SEM 4

3] (3129) B.A. (C.B.C.S) (73467) Psychology-V DSC-D39 Part 2 SEM 4

Seat No. _____

BA-II Sem-IV

QP-6105

Total No. of Pages : 3

MAR-APR 2025 SUMMER EXAMINATION

11669 Bachelor of Arts NEP 2.0

Sub. Name: Psychology-VI DSC-D40

Sub. Code: 55085/49384/78868/62394/73468 /93509

Day and Date: MAY ,27-05-2025

Total Marks: 40

Time: 02.30 PM To 04:00 PM

**Instructions: 1. All questions are compulsory
2. Figures to the right indicate full marks**

Q1) complete the following sentences by choosing correct alternatives. योग्य पर्याय निवडून [5]
वाक्य पूर्ण करा.

- i. Personal control means ..... taking responsibility for outcomes.
व्यक्तिगत नियंत्रण म्हणजे..... परिणामांची जबाबदारी स्वतःकडे घेणे होय.
A. Improbable असंभाव्य
B. Present day वर्तमानकालीन
C. Possible शक्य
D. Potential संभाव्य
- ii. .... Individuals always change themselves according to the situation.
..... व्यक्ती नेहमीच स्वतःमध्ये परिस्थितीनुरूप बदल घडवून आणतात.
A. Intelligent बुद्धिमान
B. Successful यशस्वी
C. Selfish स्वार्थी
D. Passive निष्क्रिय
- iii. The initial stage of friendship is .....
मैत्रीची सुरुवातीची अवस्था म्हणजे ..... होय.
A. Sociability समाजशीलता
B. Superficial relationships वरवरचे संबंध
C. One-sided recognition एकतर्फी ओळख
D. Extreme intimacy आत्यंतिक जवळीक
- iv. In the process of strengthening friendship, ... stages are observed.
मैत्री दृढ होण्याच्या प्रक्रियेत ..... टप्पे दिसून येतात.
A. Two दोन
B. Three तीन
C. Four चार
D. Five पाच
- v. Eight types of love told by .....

प्रेमाचे आठ प्रकार ..... यांनी सांगितले

- A. Troter ट्रॉटर
- B. Marphy मर्फी
- C. Child चाइल्ड
- D. James जेम्स

Q2) Write short notes (Any Three) टिपा लिहा (कोणत्याही तीन)

[15]

- a. Learned helplessness संपादित असहाय्यता
- b. Gender discrimination and work स्त्री - पुरुष लिंगभेद व काम
- c. First impression पहिली छाप
- d. Love and friendship प्रेम आणि मैत्री
- e. Online Dating ऑनलाइन डेटिंग

Q3) Answer the following questions in detail.

[10]

खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा.

- a. a. Explain the key steps of the decision-making process.
निर्णय प्रक्रियेच्या प्रमुख पायऱ्या स्पष्ट करा.
OR
- b. Explain how to make good use of free time.
फावल्या वेळेचा सदुपयोग कसा करावा ते स्पष्ट करा.

Q4) Answer the following questions in detail.

[10]

खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा.

- a. a. What is loneliness? Explain the causes of loneliness and its remedies.
एकटेपणा म्हणजे काय ? एकटेपणाची कारणे व त्यावरील उपाय स्पष्ट करा.
OR
- b. Explain the psychology of marriage and explain the factors of a happy and successful marriage.
विवाहाचे मानसशास्त्र सांगून सुखी व यशस्वी विवाहाचे घटक सांगा.

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -

This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.

सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

- 1] (3140) B.A. (C.B.C.S) (NEP-2020) (93509) Psychology-VI DSC-D40 Part 2 SEM 4
- 2] (388) B. A.(Semester) (49384) PHILOSOPHY PAPER VI Part 2 SEM 4
- 3] (3129) B.A. (C.B.C.S) (73468) Psychology-VI DSC-D40 Part 2 SEM 4
- 4] (388) B. A.(Semester) (62394) PSYCHOLOGY PAPER VI Part 2 SEM 4
- 5] (388) B. A.(Semester) (78868) Psychology-VI DSC-D40 Part 2 SEM 4
- 6] (388) B. A.(Semester) (55085) PSYCHOLOGY PAPER VI Part 2 SEM 4

856797

QP-2905

Total No. of Pages : 2

Seat No.

OCT_NOV_2024 WINTER EXAMINATION

11669 Bachelor of Arts NEP 2.0 BA-II sem IV

Sub. Name: Psychology-VI DSC-D40

Sub. Code: 93509

Day and Date: JANUARY ,07-01-2025

Total Marks: 40

Time: 02.30 PM To 04:00 PM

Instructions: 1. All questions are compulsory
2. Figures to the right indicate full marks

Special Inst.: 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

Q1) Complete the sentences by choosing the correct option from the given alternatives. [5]
खाली दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडून वाक्य पूर्ण करा.

- i. People with high perceived control are ----- anxious.
संवेदित नियंत्रण उच्च असणाऱ्या व्यक्ती ----- चिंताग्रस्त असतात.
A. less कमी
B. more जास्त
C. moderately मध्यम
D. extremely अति जास्त
- ii. ----- is associated with various positive outcomes.
----- हा विविध सकारात्मक परिणामांशी जोडलेला आहे.
A. Pessimism निराशावाद
B. Optimism आशावाद
C. Decision making निर्णयन
D. Resistance प्रतिरोध
- iii. Time spent on various hobbies, entertainment, etc. is called -----.
निरनिराळे छंद, करमणूक इत्यादींवर खर्च केलेला वेळ म्हणजे ----- होय.
A. earned time कमावलेला वेळ
B. obtained time मिळविलेला वेळ
C. leisure time फावला वेळ
D. wasted time गमावलेला वेळ
- iv. ----- lifestyle has a good impact on impression.
----- जीवनशैलीचा छापेवर चांगला परिणाम होतो.
A. Destructive विकारात्मक
B. Negative नकारात्मक
C. Formative आकारात्मक
D. Positive सकारात्मक
- v. Currently, there is ----- opportunity for online social dating.

QP-2905

सध्या ऑनलाइन सोशल डेटिंगची संधी ----- आहे.

- A. immense अफाट
- B. moderate मध्यम
- C. equal समान
- D. ordinary साधारण

Q2) Write short notes. (any three) टिपा लिहा. (कोणत्याही तीन)

[15]

- a. Learned Optimism
संपादित आशावाद
- b. Career Change
करिअर बदलणे.
- c. Career Issues Related to Culture and Gender
संस्कृती आणि लिंगभाव यासंबंधी करिअरचे प्रश्न
- d. Gender Differences in Friendship
मैत्रीमधील लिंगभिन्नता
- e. Online Dating
ऑनलाइन डेटिंग

Q3) a) Explain Decision making and Personal Growth.

[10]

अ) निर्णय घेणे आणि वैयक्तिक वाढ स्पष्ट करा.

OR किंवा

b) Write the positive uses of leisure time.

ब) फावल्या वेळेचे सकारात्मक उपयोग लिहा.

Q4) a) Explain the factors affecting on impression.

[10]

अ) छापेवर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.

OR किंवा

b) Explain the various ways to improve relationship.

ब) नाती उत्तम बनविण्याचे विविध मार्ग स्पष्ट करा.

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -

This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.

सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

1] (3140) B.A. (C.B.C.S) (NEP-2020) (93509) Psychology-VI DSC-D40 Part 2 SEM 4

Seat No. _____

BA-II sem. IV

QP-5425

Total No. of Pages : 3

MAR-APR 2025 SUMMER EXAMINATION

11669 Bachelor of Arts NEP 2.0

Sub. Name: Economics-V DSC-D33

Sub. Code: 55069/73461/93502/62377/78861

Day and Date: MAY ,06-05-2025

Total Marks: 40

Time: 02.30 PM To 04:00 PM

- Instructions: 1. All questions are compulsory
2. Draw neat labelled diagrams wherever necessary
3. Figures to the right indicate full marks

Q1) Complete the following sentences by choosing appropriate alternatives. योग्य पर्याय [5]
निवडून खालील विधाने पूर्ण करा.

- i. Finance Minister of India first introduces finance bill in the -----.
भारताचे अर्थमंत्री अर्थविधेयक प्रथम ----- मांडतात.
A. राज्यसभेत
Rajyasabha
B. लोकसभेत
Loksabha
C. विधानसभेत
Vidhansabha
D. विधानपरिषदेत
Vidhanparishad
- ii. According to Dr. Dalton, public finance is a subject on the border line between economics and -----.
डॉ. डाल्टन यांच्या मते सार्वजनिक आय-व्यय हा अर्थशास्त्र आणि -----यांच्या सीमारेषेवरील विषय आहे.
A. History / इतिहास
B. Sociology/ समाजशास्त्र
C. Political Science / राज्यशास्त्र
D. Moral Science/ नीतिशास्त्र
- iii. Indirect taxes are generally imposed on -----.
अप्रत्यक्ष कर हे प्रामुख्याने ----- आकरले जातात.
A. Goods and service
वस्तू व सेवावर
B. Income
उत्पन्नावर
C. Capital gains
भांडवली नफ्यावर
D. Expenditure
खर्चावर

iv. According to Prof. Hawtray, trade cycles is purely ----- phenomenon.

प्रा. हॉट्ट्रे यांच्या मते व्यापार चक्र ही पूर्णपणे ----- घटना आहे.

- A. Social
सामाजिक
- B. National
राष्ट्रीय
- C. Monetary
चलनजन्य
- D. Political
राजकीय

v. In the period of depression, government should follow ----- budget.

चलनघटीच्या/मंदीच्या काळात सरकारने ----- अंदाजपत्रक मांडावे.

- A. Deficit
तुटीचे
- B. Surplus
शिल्लकीचे
- C. Balanced
समतोल
- D. Zero based
शून्याधारित

Q2) Write short notes. (Any three) टिपा लिहा. (कोणतेही तीन)

[15]

- a. Nature of Public Finance
सार्वजनिक आय-व्ययाचे स्वरूप
- b. Features of trade cycles
व्यापारी चक्राची वैशिष्टे
- c. Principle of Maximum Social Advantage
महत्तम सामाजिक लाभ-तत्त्व
- d. Objectives of budgets
अंदाजपत्रकाची उद्दिष्टे
- e. Merits of Direct taxes
प्रत्यक्ष कराचे गुण

Q3) Write detail answers on any two of the following questions.

[20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा.

- a. Explain the Trade Cycle theory of Prof. Schumpeter

प्रा. शुम्पीटर यांचा व्यापारचक्राचा सिद्धांत सविस्तर स्पष्ट करा.

- b. Suggest various measures to control inflation.
भाववाद नियंत्रणाचे विविध उपाय सुचवा.
- c. State the internal sources of public debt of Union Government.
केद्र सरकारच्या सार्वजनिक कर्जाचे अंतर्गत मार्ग/साधने विषद करा.

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -

This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.

सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

- 1] (388) B. A.(Semester) (55069) ECONOMICS PAPER V Part 2 SEM 4
- 2] (388) B. A.(Semester) (62377) ECONOMICS PAPER V Part 2 SEM 4
- 3] (3140) B.A. (C.B.C.S) (NEP-2020) (93502) Economics-V DSC-D33 Part 2 SEM 4
- 4] (388) B. A.(Semester) (78861) Economics-V DSC-D33 Part 2 SEM 4
- 5] (3129) B.A. (C.B.C.S) (73461) Economics-V DSC-D33 Part 2 SEM 4

Seat No. **OCT_NOV_2024 WINTER EXAMINATION**

11669 Bachelor of Arts NEP 2.0

BA-II sem-IV

Sub. Name: Economics-V DSC-D33

Sub. Code: 49377/62377/73461/78861

Day and Date: DECEMBER ,24-12-2024

Total Marks: 50

Time: 02.30 PM To 04:00 PM

- Instructions: 1. All questions are compulsory
2. Draw neat labelled diagrams wherever necessary
3. Figures to the right indicate full marks

Q1) Complete the following sentences by choosing the correct alternatives. योग्य पर्याय [10]
निवडून खालील विधाने पूर्ण करा.

- i. ----- Inflation is conducive to Economic Development.
----- चलनवाढ आर्थिक विकासाला पोषक असते.
- A. Creeping
रंगती
- B. Walking
चालती
- C. Running
धावती
- D. Hyper
वेगवान
- ii. The Trade Cycle are -----,
व्यापार चक्रे ही -----असतात.
- A. Repetitive
पुनरुदभवी
- B. Similar
समान
- C. Heterogeneous
विषम
- D. Imbalance
असमतोल
- iii. According to Schumpeter ----- Due to these reasons, trade cycles are created.
शुम्पीटर यांच्या मते ----- या कारणांमुळे व्यापार चक्र निर्माण होतात.
- A. Credit
पतपैसा
- B. Interest rate
व्याजदर
- C. Innovation

QP-2762

नवप्रवर्तन
D. None of these
यापैकी नाही

iv. The principle of maximum social benefit is based on the principle of -----
-- utility.

महत्तम सामाजिक लाभाचे तत्त्व ----- उपयोगितेच्या तत्त्वावर आधारलेले आहे.

- A. Decreasing
घटत्या
- B. Equal marginal
सम सीमांत
- C. Marginal
सीमांत
- D. Average
सरासरी

v. The principle of maximum social advantage was formulated by -----.

महत्तम सामाजिक लाभ तत्त्वाची मांडणी ----- यांनी केली .

- A. Dalton
डाल्टन
- B. Ricardo
रिकार्डो
- C. Marshall
मार्शल
- D. Hayek
हायेक

vi. Tax evasion is considered legal-----.

कर बुडविणे हा कायदेशीर ----- समजला जातो .

- A. Penalty
दंड
- B. Contempt
अवमान
- C. Honor
सन्मान
- D. Crime
गुन्हा

vii. Impact of Tax and ----- in direct taxation are imposed on the same person.

प्रत्यक्ष करात कराघात व ----- हे एकाच व्यक्तीवर होतात.

- A. Tax weight
कर वजन
- B. Tax scheme
कर योजना
- C. Incidence of Tax

- करभार
D. Trust
विश्वास

viii. Trade between two states or regions of the same country is ----- trade.
एकाच देशाच्या दोन राज्यामध्ये अथवा विभागामध्ये होणारा व्यापार म्हणजे ----- व्यापार होय .

- A. Interregional
अंतरविभागीय
B. International
अंतरराष्ट्रीय
C. Commodity
वस्तू
D. None of the above
वरील पैकी नाही.

ix. The medium of exchange is the ----- function of money.
विनिमयाचे माध्यम हे पेशाचे ----- कार्य आहे.

- A. Secondary
दुय्यम
B. Primary
प्राथमिक
C. Tertiary
तृतीय
D. Ancillary
अनुषंगिक

x. The policy of the government regarding the deposit and expenditure in the
exchequer is ----- policy.

सरकारी तिजोरीतील जमा व खर्च याबाबतचे सरकारचे धोरण म्हणजे ----- धोरण होय.

- A. Currency
चलन
B. Investment
गुंतवणूक
C. Fiscal
राजकोषीय
D. Revenue
महसुली

Q2) Write short notes. (Any four) टीपा लिहा. (कोणत्याही चार)

[20]

- a. Fiscal Policy
राजकोषीय धोरण
- b. Control of the Trade cycle
व्यापार चक्राचे नियंत्रण

QP-2762

- c. Budget
अंदाजपत्रक
- d. Public debt
सार्वजनिक कर्ज
- e. Deficit financing
तुटीचा अर्थभरणा
- f. Indirect Taxes
अप्रत्यक्ष कर

Q3) Write detail answers to the following questions
खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा

- a. What is inflation? Explain the effect of inflation. [10]
भाववाढ म्हणजे काय ? भाववाढीचे परिणाम स्पष्ट करा.

Or

Explain Hotrey's theory of Trade cycle.
हॉट्रेचा व्यापार चक्राचा सिद्धांत स्पष्ट करा .

- b. Explain principle of maximum social benefit. [10]
महत्तम सामाजिक लाभ तत्वाचे स्पष्टीकरण करा.

Or

What is public expenditure? Explain the causes of increase in public expenditure.

सार्वजनिक खर्च म्हणजे काय ? सार्वजनिक खर्चाच्या वाढीची कारणे स्पष्ट करा.

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -

This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.

सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

- 1] (388) B. A.(Semester) (49377) ECONOMICS PAPER V Part 2 SEM 4
- 2] (388) B. A.(Semester) (62377) ECONOMICS PAPER V Part 2 SEM 4
- 3] (388) B. A.(Semester) (78861) Economics-V DSC-D33 Part 2 SEM 4
- 4] (3129) B.A. (C.B.C.S) (73461) Economics-V DSC-D33 Part 2 SEM 4

SG-273

Total No. of Pages : 3

Seat No.	
----------	--

**B.A. (Part - II) (Semester - IV) (CBCS)
Examination, December-2024
MACRO ECONOMICS - II
(DSC-D33) (Paper - V)
Sub. Code : 93502**

Day and Date : Tuesday, 24/12/2024

Total Marks : 40

Time : 02:30 p.m. to 04:00 p.m.

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
  - 2) Figures to the right indicate full marks.
  - 3) Draw neat diagram wherever necessary.

Q1) Complete the Following Sentences by - Choosing Correct Alternative. [5]

- 1) During the period of inflation _____ get benefit the most.
A) Laborers
B) Moneylenders
C) Entrepreneurs
D) Government servant
- 2) According to Hawtrey, Trade cycle is a purely _____ phenomenon.
A) Monetary
B) Fiscal
C) External
D) Internal
- 3) Fiscal policy is implemented by _____.
A) Co-operative Bank
B) Commercial Bank
C) Central Government
D) Central Bank
- 4) Tax is a _____ payment.
A) Regular
B) Optional
C) Cash
D) Compulsory

Seat No. _____

BA-II Sem IV

QP-5435
Total No. of Pages : 3

MAR-APR 2025 SUMMER EXAMINATION

11669 Bachelor of Arts NEP 2.0

Sub. Name: Economics-VI DSC-D34

Sub. Code: 78862/73462/93503/62378

Day and Date: MAY ,07-05-2025

Total Marks: 40

Time: 02.30 PM To 04:00 PM

- Instructions: 1. All questions are compulsory
2. Draw neat labelled diagrams wherever necessary
3. Figures to the right indicate full marks

Q1) Solve following MCQ खालीलपैकी योग्य पर्याय निवडून विधाने पूर्ण करा

[5]

i. Due to financial structure increases in -----

वित्तीय रचनेमुळे ----- मध्ये वाढ होते .

- A. Employment
रोजगार
B. Mobility of tool material
साधन सामग्रीच्या गतिशीलता
C. Trade
व्यापार
D. All of the above
वरील सर्व

ii. Non-banking institutions include-----

बिगर बँकिंग संस्थामध्ये -----चा समावेश होतो

- A. Commercial Banks
व्यापारी बँका
B. Co-operative Banks
सहकारी बँका
C. Indian Industrial Development Bank
भारतीय औद्योगिक विकास बँक
D. is not among them
यापैकी नाही

iii. Mutual funds are regulated by -----

म्युच्युअल फंडाचे नियमन -----करते

- A. SEBI
सेबी
B. RBI
आरबीआय
C. UTI
युटीआय
D. None of these

यापैकी नाही

- iv. Narasimham Committee-1 submitted its report in-----
नरसिंहम समिती -1 ने आपला अहवाल -----मध्ये सादर केला
- A. Oct. 1990
ऑक्टो 1990
- B. Nov. 1991
नोव्हें 1991
- C. March 1992
मार्च 1992
- D. None of these
यापैकी नाही
- v. E-Banking makes Bank administration -----
ई -बँकिंगमुळे बँकेचा कारभार -----बनतो
- A. Inefficient
अकार्यक्षम
- B. Undocumented
कागदपत्र विरहित
- C. traditional
परंपरागत
- D. None of these are
यापैकी नाही

Q2) Write short note (any three) टिपा लिहा (कोणतेही तीन)

[15]

- a. Money Market
नाणेबाजार
- b. Development banks
विकास बँका
- c. Payment Bank
पेमेंट बँक
- d. Role of SEBI
सेबीची भूमिका
- e. Credit Card and Debit Card
क्रेडिट कार्ड आणि डेबिट कार्ड

Q3) Solve the following long answer questions.(any two)

[20]

खालील दीर्घात्तरी प्रश्न सोडवा.(तीन पैकी दोन)

- a. Explain objectives and various functions of the EXIM Bank
एक्झिम बँकेची उद्दिष्टे व विविध कार्य स्पष्ट करा

- b. Discuss major recommendations of the Narasimham Committee in 1998
सन 1998 मधील नरसिंहम समितीच्या प्रमुख शिफारसीची चर्चा करा
- c. Elaborate precautions to be taken to prevent Cyber Crime in Banking
बँकिंग मधील सायबर गुन्हेगारी रोखण्यासाठी घ्यावयाची दक्षता सविस्तर सांगा

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -

This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.

सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

- 1] (388) B. A.(Semester) (62378) ECONOMICS PAPER VI Part 2 SEM 4
- 2] (3129) B.A. (C.B.C.S) (73462) Economics-VI DSC-D34 Part 2 SEM 4
- 3] (3140) B.A. (C.B.C.S) (NEP-2020) (93503) Economics-VI DSC-D34 Part 2 SEM 4
- 4] (388) B. A.(Semester) (78862) Economics-VI DSC-D34 Part 2 SEM 4

Seat No. **OCT_NOV_2024 WINTER EXAMINATION**

11669 Bachelor of Arts NEP 2.0 BA-II sem IV

Sub. Name: Economics-VI DSC-D34

Sub. Code: 49378/55070/62378/73462/78862

Day and Date: DECEMBER ,26-12-2024

Total Marks: 50

Time: 02.30 PM To 04:00 PM

- Instructions: 1. All questions are compulsory
2. Draw neat labelled diagrams wherever necessary
3. Figures to the right indicate full marks

Q1) Complete the statements by choosing the correct option from the options given [10]
below. खालील दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्यायाची निवड करून विधाने पूर्ण करा.

- i. Capital market is controlled by .....
भांडवल बाजारावर ..... चे नियंत्रण असते.
- A. Government
सरकार
- B. Central Bank
मध्यवर्ती बँक
- C. SEBI
सेबी
- D. NABARD
नाबार्ड
- ii. The money market involves.... loan transactions.
नाणे बाजारात ..... कर्ज व्यवहारांचा समावेश होतो.
- A. Short
अल्प
- B. Medium
मध्यम
- C. Long
दीर्घ
- D. above all
वरील सर्व
- iii. SEBI was given statutory recognition in .....
..... मध्ये सेबीला वैधानिक मान्यता देण्यात आली.
- A. 1956
1956
- B. 1988
1988
- C. 1991
1991

D. 1992
1992

iv. The full form of UTI is.....

UTI चे पूर्ण रूप ..... हे आहे.

- A. United team of investment
B. Unit trust of investment
C. Unit trust of India
D. above all
वरील सर्व

v. The Import Export Bank of India was established under the ... Act

भारतीय आयात निर्यात बँकेची स्थापना ..... च्या कायदानुसार करण्यात आली.

- A. 1956
1956
B. 1949
1949
C. 1981
1981
D. 1982
1982

vi. .... is called the father of Indian banking sector.

..... यांना भारतीय बँकिंग क्षेत्राचे पितामह असे संबोधले जाते.

- A. Dadabhai Nouroji
दादाभाई नौरोजी
B. M.Narshimham
एम. नरसिंहम्
C. Rangrajan
रंगराजन
D. None of these
यापैकी नाही

vii. Because of the core banking services, the ..... are interconnected.

कोअर बँकिंग सेवेमुळे ..... एकमेकांशी जोडल्या गेल्या आहेत.

- A. Banks
बँका
B. Industries
उद्योगधंदे
C. Insurance Company
विमा कंपनी
D. above all
वरील सर्व

viii. The first credit card service in the world was started in ...

जगात सर्वप्रथम पत पत्र सेवेला ..... मध्ये प्रारंभ झाला.

- A. 1866
1866
- B. 1966
1966
- C. 1901
1901
- D. 2001
2001

ix. .... is used for immediate transfer of funds.

निधीचे तात्काळ हस्तांतरण करण्यासाठी ..... चा वापर केला जातो.

- A. NEFT
एनईएफटी
- B. Cheque
धनादेश
- C. Money order
मनी ऑर्डर
- D. all of above
वरील सर्व

x. Cyber crime includes...

सायबर गुन्हेगारी मध्ये ..... चा समावेश होतो.

- A. Asking for a password
पासवर्ड विचारणे
- B. Knowing the ID number.
आयडी क्रमांक जाणून घेणे
- C. Extract information
माहिती काढणे
- D. all of above
वरील सर्व

Q2) Write short note (any four) टिपा लिहा (कोणतेही चार)

[20]

- a. Structure and importance of financial system.
वित्तीय प्रणालीची रचना आणि महत्त्व.
- b. Role of development banks.
विकास बँकांची भूमिका.
- c. Concept of payment banks.
पेमेंट बँकेची संकल्पना.
- d. Features of credit and debit card.
क्रेडिट आणि डेबिट कार्ड ची वैशिष्ट्ये.

- e. Types of mutual funds
मॅच्युअल फंडाचे प्रकार.
- f. NEFT and RTGS
एनईएफटी आणि आरटीजीएस

Q3) Descriptive Question
दिर्घोत्तरी प्रश्न

[10]

- a. Discuss the role and functions of SEBI.
सेबीची भूमिका आणि कार्याची चर्चा करा.
Or (किंवा)
Explain the functions of Exim Bank.
एक्झिम बँकेच्या कार्याची चर्चा करा.

Q4) Descriptive Question
दिर्घोत्तरी प्रश्न

[10]

- a. Explain the Recommendation of Narasimham committee (1991 and 1998)
नरसिंहम समितीच्या शिफारशी स्पष्ट करा. (१९९१ आणि १९९८)
Or (किंवा)
Explain the advantages and disadvantages of E-Banking.
ई बँकिंग चे फायदे आणि तोटे स्पष्ट करा.

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -

This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.

सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

- 1] (388) B. A.(Semester) (49378) ECONOMICS PAPER VI Part 2 SEM 4
- 2] (388) B. A.(Semester) (62378) ECONOMICS PAPER VI Part 2 SEM 4
- 3] (3129) B.A. (C.B.C.S) (73462) Economics-VI DSC-D34 Part 2 SEM 4
- 4] (388) B. A.(Semester) (78862) Economics-VI DSC-D34 Part 2 SEM 4
- 5] (388) B. A.(Semester) (55070) ECONOMICS PAPER VI Part 2 SEM 4

Seat No.	
----------	--

SG-274

Total No. of Pages : 4

**B.A. (Part - II) (Semester - IV)
Examination, December-2024
ECONOMICS (Paper - VI)
Banks and Financial Markets
Sub. Code : 93503**

Day and Date : Thursday, 26/12/2024

Total Marks : 40

Time : 02:30 p.m. to 04:00 p.m.

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
  - 2) Figures to the right indicate full marks.
  - 3) Draw neat diagram wherever necessary.

Q1) Complete the following sentences by choosing correct alternatives. [5]

- 1) _____ is the higher regulating institute for the Indian Capital Market.
A) Reserve Bank of India   B) Bank of India
C) SEBI   D) State Bank of India
- 2) _____ is the first development bank of India.
A) Industrial Financial Corporation of India
B) Life Insurance Corporation of India
C) Reserve Bank of India
D) National Bank for Agricultural and Rural Development
- 3) Payment banks cannot provide _____ to customers.
A) Debit card   B) Loan
C) ATM   D) None of these

- 4) In CTS there is not _____ transformation of cheque.
- A) physical and image   B) image
C) information   D) physical
- 5) Bank merger is two or more banks combine their _____ and operate as a single bank.
- A) Only asset   B) Only liabilities
C) Asset and liabilities   D) None of these

Q2) Write short notes. (any three)

[15]

- 1) Capital Market
- 2) Functions of EXIM Bank
- 3) New Bank Registration Policy, 2013
- 4) Need of Bank Mergers
- 5) Features of Debit Card

Q3) Write detail answers on any two of the following.

[20]

- 1) Explain the role of SEBI.
- 2) What is mean by Development Banks? Explain the role of Development Banks.
- 3) State the concept and types of Cyber Crime.

मराठी रूपांतर

सूचना :

- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक.
- 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
- 3) आवश्यक तेथे सुबक आकृती व आराखडे काढा.

Q1) योग्य पर्याय निवडून खालील विधाने पूर्ण करा.

[5]

- 1) ----- ही भांडवल बाजाराच्या कार्यावर नियंत्रण ठेवणारी सर्वोच्च संस्था आहे.

अ) रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडिया	ब) बँक ऑफ इंडिया
क) सेबी	ड) स्टेट बँक ऑफ इंडिया
- 2) ----- ही भारतातील पहिली विकास बँक आहे.

अ) भारतीय औद्योगिक विकास बँक	ब) भारतीय जीवन विमा निगम
क) रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडिया	ड) राष्ट्रीय कृषी आणि ग्रामीण विकास बँक
- 3) पेमेंट बँका ----- वितरण करू शकत नाहीत.

अ) डेबिट कार्ड	ब) कर्ज
क) एटीएम	ड) यापैकी एकही नाही
- 4) चेक ट्रॅन्झिशन सिस्टिममुळे धनादेशाचे ----- हस्तांतरण होत नाही.

अ) भौतिक आणि प्रतिमा	ब) प्रतिमा
क) माहिती	ड) भौतिक
- 5) दोन किंवा अधिक बँकांनी त्यांची ----- यांचे एकत्रीकरण करणे म्हणजे विलीनीकरण होय.

अ) फक्त मालमत्ता	ब) फक्त दायित्व
क) मालमत्ता व दायित्वे	ड) यापैकी एकही नाही

Q2) टिपा लिहा. (कोणत्याही तीन)

[15]

- 1) भांडवल बाजार
- 2) आयात निर्यात बँकेची कार्ये
- 3) नवीन बँक परवाना धोरण, 2013
- 4) बँक विलीनीकरणाची गरज
- 5) डेबिट कार्डाची वैशिष्ट्ये

Q3) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा.

[20]

- 1) सेबीची भूमिका स्पष्ट करा.
  - 2) विकास बँका म्हणजे काय ते सांगून विकास बँकांची भूमिका स्पष्ट करा.
  - 3) सायबर गुन्हेगारीची संकल्पना व प्रकार विशद करा.
-

Seat No. _____

BA-II sem.IV

QP-5579

Total No. of Pages : 3

MAR-APR 2025 SUMMER EXAMINATION

11669 Bachelor of Arts NEP 2.0

Sub. Name: Geography-V DSC-D47

Sub. Code: 55088/73475/93516/62397/78875

Day and Date: MAY ,08-05-2025

Total Marks: 40

Time: 02.30 PM To 04:00 PM

Instructions: 1. All questions are compulsory
2. Figures to the right indicate full marks
3. Use Sketches/Diagrams wherever necessary

Special Inst.: Use of map stencil is allowed.

Q1) Choose the correct alternative for the following questions: खालील प्रश्नासाठी योग्य पर्यायाची [5] निवड करा.

- i. Oceanography is a subbranch of which geography?
सागर शास्त्र ही कोणत्या भूगोलशास्त्राची उपशाखा आहे ?
A. Physical प्राकृतिक
B. Human मानवी
C. Economic आर्थिक
D. Social सामाजिक
- ii. Which of the following ocean current is known as warm ocean currents?
खालीलपैकी कोणता सागरी प्रवाह उष्ण सागरी प्रवाह म्हणून ओळखला जातो. ?
A. Gulf stream गल्फ स्ट्रीम
B. Labrador लॅब्राडोर
C. California कॅलिफोर्निया
D. Humboldt हुम्बोल्ट
- iii. Which is the color of mud deposited by volcanic source?
ज्वालामुखीय निक्षेपाद्वारे तयार झालेल्या चिखलाचा रंग कोणता असतो. ?
A. White पांढरा
B. Black काळा
C. Yellow पिवळा
D. Blue निळा
- iv. Which of the following measures useful to control oceanic water pollution ?
खालीलपैकी कोणत्या उपाययोजना सागर जलप्रदूषण कमी करण्यासाठी उपयुक्त आहेत ?
A. Ban on Atomic Test अणुचाचणीस बंदी
B. Control Oil leakages तेल गळती रोखणे
C. Social Awareness सामाजिक जनजागृती
D. All of the above वरील सर्व
- v. Which diagram is useful to represent annual wind frequency?

वाच्याची वार्षिक वारंवारिता दर्शविण्यासाठी कोणत्या आकृतीचा उपयोग करतात ?

- A. Wind Rose वातपुष्प
- B. Divided Circle विभाजित वर्तुळ
- C. Divided Rectangle विभाजित आयत
- D. Cube Diagram ठोकळा आकृती

Q2) Write short note (Any Three) टिपा लिहा (कोणत्याही तीन) [15]

- A. Significance of Oceanography [5]
सागरशास्त्राचे महत्त्व
- B. Factors affecting on Oceanic Salinity [5]
सागरजलाच्या क्षारतेवर परिमाण करणारे घटक
- C. Mineral Oceanic Resources [5]
सागरी धातू साधनसंपत्ती
- D. Overfishing and fishery management [5]
अतिमासेमारी आणि मासेमारी व्यवस्थापन
- E. Wind rose [5]
वातपुष्प

Q3) A) Write the definitions of Oceanography and explain the branches of Oceanography? [10]

अ) सागरी भूविज्ञानाच्या व्याख्या लिहा आणि सागरी भूविज्ञानाच्या शाखा स्पष्ट करा ?

Or किंवा

B) Describe the factors affecting on the ocean temperature ?

ब) सागर जलाच्या तापमानावर परिणाम करणारे घटकांचे वर्णन करा ?

Q4) A) Explain the sources of marine deposits and classified the ocean deposits? [10]

अ) सागरी निक्षेपाचे स्रोत स्पष्ट करा आणि सागरी निक्षेपाचे वर्गीकरण करा ?

Or किंवा

B) Describe the causes and effects of the ocean pollution?

ब) सागरजल प्रदुषणाची कारणे आणि परिणाम यांचे वर्णन करा ?

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -

This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.

सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

1] (388) B. A.(Semester) (55088) GEOGRAPHY PAPER V Part 2 SEM 4

2] (388) B. A.(Semester) (62397) GEOGRAPHY PAPER V Part 2 SEM 4

3] (3129) B.A. (C.B.C.S) (73475) Geography-V DSC-D47 Part 2 SEM 4

4] (3140) B.A. (C.B.C.S) (NEP-2020) (93516) Geography-V DSC-D47 Part 2 SEM 4

5] (388) B. A.(Semester) (78875) Geography-V DSC-D47 Part 2 SEM 4

467489

Seat No. **OCT_NOV_2024 WINTER EXAMINATION****11669 Bachelor of Arts NEP 2.0****Sub. Name: Geography-V DSC-D47 BA - II sem IV****Sub. Code: 49397/62397/73475/78875****Day and Date: DECEMBER ,27-12-2024****Total Marks: 50****Time: 02.30 PM To 04:00 PM**

- Instructions:**
1. All questions are compulsory
  2. Figures to the right indicate full marks
  3. Use Sketches/Diagrams wherever necessary

Q1) Solve following MCQ. (खालील बहुपर्यायी प्रश्नांची योग्य उत्तरे लिहा).**[10]**

- i. What percentage of the Earth's total surface is covered by water?
पृथ्वीच्या एकूण भागापैकी किती टक्के भाग हा जलव्याप्त आहे ?
A. 69.3%
B. 70.4%
C. 70.8%
D. 71.2%
- ii. Where is the ocean research center located in India?
भारतातील सागरसंशोधन केंद्र कोठे आहे ?
A. Mumbai (मुंबई)
B. Kochi (कोचीन)
C. Panaji (पणजी)
D. Kolkata (कोलकत्ता)
- iii. Which saline is most abundant in seawater?
सागरजलाच्या क्षारतेत सर्वाधिक कोणत्या क्षाराचे प्रमाण असते ?
A. Calcium Carbonate (कॅल्शियम कार्बोनेट)
B. Sodium Chloride (सोडियम क्लोराइड)
C. Magnesium Carbonate (मॅग्नेशियम कार्बोनेट)
D. Magnesium Chloride (मॅग्नेशियम क्लोराइड)
- iv. 4. What is called for the difference between the maximum and minimum temperatures of seawater?
सागरजलाच्या कमाल व किमान तापमानातील फरकास काय म्हणतात ?
A. Sea Water Temperature Variation (सागरजलाची तापमान भिन्नता)
B. Sea Water Temperature Contrast (सागरजलाची तापमान विपरीतता)
C. Sea Water Temperature Range (सागरजलाची तापमान कक्षा)
D. Sea Water Salinity (सागरजलाची क्षारता)
- v. What instrument is used to measure the salinity of seawater?
सागरजलाची क्षारता मोजण्यासाठी कोणते उपकरण वापरतात ?

- A. Salinometer (सॅलिनोमिटर)
- B. Thermometer (तापमापक)
- C. Hygrometer (आद्रतामापक)
- D. Kilometer (किलोमीटर)

vi. Which of the following ocean currents is cold current?

खालीलपैकी कोणता सागरी प्रवाह उष्ण प्रकारचा आहे ?

- A. Gulf Stream (गल्फस्ट्रीम)
- B. Labrador (लॅब्राडोर)
- C. Canary (कॅनरी)
- D. Humboldt (हुम्बोल्ट)

vii. What color is the mud formed by volcanic deposits?

ज्वालामुखीय निक्षेपाद्वारे तयार झालेल्या चिखलाचा रंग कोणता असतो ?

- A. White (पांढरा)
- B. Black (काळा)
- C. Yellow (पिवळा)
- D. Blue (निळा)

viii. Which graph is used to represent land elevation and ocean depth?

जमिनीवरील उंची व महासागरातील खोलीचे प्रदेश दर्शविण्यासाठी कोणता आलेख काढतात ?

- A. Multiregional Graph (बहुरेषालेख)
- B. Bar Graph (पट्टी आलेख)
- C. Hypsographic Graph (क्षेत्रोन्नती आलेख)
- D. Line Graph (रेषालेख)

ix. What does the center of a windrose represent?

वातपुष्पाच्या मध्यभागी काय दर्शवतात ?

- A. Stormy Days (वादळी दिवस)
- B. Cloudy Days (ढगाळ दिवस)
- C. Calm Days (शांत दिवस)
- D. None of these (यापैकी नाही)

x. What do isobaric lines represent?

समक्षार रेषा काय दर्शवतात ?

- A. Temperature (तपमान)
- B. Salinity of Seawater (सागरजल क्षारता)
- C. Air Pressure (वायुभार)
- D. Wind (वारे)

Q2) Write any four short notes (कोणत्याही चार टिपा लिहा)

[20]

a. Nature of oceanography
सागरशास्त्राचे स्वरूप

[5]

b. Salinity of ocean

[5]

महासागराची क्षारता

c.	Range of ocean temperature सागरजलाची तापमान कक्षा	[5]
d.	Marine pollution सागरी प्रदूषण	[5]
e.	Isohalines समक्षार रेषा	[5]
f.	Wind rose वातपुष्प	[5]

Q3) Write descriptive questions of following (any two) खालीलपैकी प्रश्नांची दीर्घ उत्तरे लिहा [20]
(कोणत्याही दोन)

a.	Write definitions of Oceanography and describe the branches of oceanography in detail. सागरशास्त्राच्या व्याख्या लिहा आणि त्याच्या शाखांचे तपशीलवार वर्णन करा.	[10]
b.	Describe the factors affecting ocean water temperature. सागरजलाच्या तापमानावर परिणाम करणाऱ्या घटकांचे वर्णन करा.	[10]
c.	What are the Marine Deposits? Write various sources and classification of sediments. सागरी निक्षेप म्हणजे काय ? सागरी निक्षेपाचे स्रोत आणि वर्गीकरण लिहा.	[10]
d.	Write information about biotic, minerals and energy resources of ocean. सागराच्या जैविक, खनिज आणि उर्जा संसाधने यांची माहिती लिहा	[10]

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -

This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.

सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

- 1] (388) B. A.(Semester) (62397) GEOGRAPHY PAPER V Part 2 SEM 4
- 2] (388) B. A.(Semester) (49397) GEOGRAPHY PAPER V Part 2 SEM 4
- 3] (3129) B.A. (C.B.C.S) (73475) Geography-V DSC-D47 Part 2 SEM 4
- 4] (388) B. A.(Semester) (78875) Geography-V DSC-D47 Part 2 SEM 4

QP-5982

Total No. of Pages : 3

Seat No.

BA-II sem IV

MAR_APR 2025 SUMMER EXAMINATION

11669 Bachelor of Arts NEP 2.0

Sub. Name: Geography-VI DSC-D48

Sub. Code: 78876/73476/93517/55089/62398

Day and Date: MAY ,19-05-2025

Total Marks: 40

Time: 02.30 PM To 04:00 PM

- Instructions:**
1. All questions are compulsory
  2. Draw neat labelled diagrams wherever necessary
  3. Figures to the right indicate full marks

Special Inst.: The Use of map Stencil is allowed.

Q1) Choose the Correct alternative for the following questions: खालील प्रश्नांसाठी दिलेल्या [5] पर्यायातून योग्य पर्याय निवडा.

i. Agricultural Geography is a sub-branch of which Geography?

कृषी भूगोल ही भूगोलशास्त्राच्या कोणत्या शाखेची उपशाखा आहे ?

- A. Human Geography मानवी भूगोल
- B. Climatology हवामानशास्त्र
- C. Geomorphology भूरूपशास्त्र
- D. Soil Geography मृदा भूगोल

ii. Which farming is called truck farming?

कोणत्या शेतीला ट्रक फार्मिंग म्हणतात ?

- A. Horticulture फळ शेती
- B. Plantation बागायती
- C. Intensive सखोल
- D. Grain धान्य

iii. Which Scholar proposed the method of Crop Combination?

पीक एकत्रीकरण पध्दत कोणत्या अभ्यासकाने मांडली?

- A. Von Thunen व्हॉन थुनेन
- B. Karl Ritar कार्ल रिटर
- C. Vivar विवर
- D. Vidal-di-la-Blache व्हीडाल -डी-ला-ब्लाश

iv. Which disease is caused by iron deficiency?

लोहाच्या कमतरतेमुळे कोणता आजार होतो ?

- A. Diarrhea जुलाब
- B. Anemia रक्तक्षय
- C. Chicken pox कांजिण्या
- D. Malaria मलेरिया

v. Which graph / diagram is used to show land use?

- भूमिउपयोजन दाखविण्यास कोणत्या आलेख/ आकृत्याचा उपयोग होतो ?
- Compound Bar Graph संयुक्त स्तंभालेख
  - Poly Graph बहुरेषालेख
  - Proportional Squares प्रमाणबद्ध चौरस
  - Divided Circle विभाजीत वर्तुळ

Q2) Write any three notes from the following: खालीलपैकी कोणत्याही तीन टिपा लिहा. [15]

- Nature of Agricultural Geography कृषी भूगोलाचे स्वरूप
- Shifting Agricultural स्थलांतरित शेती
- Advantages of Crop Combination पीक एकत्रीकरणाचे फायदे
- Eradication of Hunger भूक निर्मूलन
- Proportional Squares प्रमाणबद्ध चौरस

Q3) Write detailed answer **Any One** of the following questions. [10]

खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा.

- Define the agricultural geography and its scope?
कृषी भूगोलाच्या व्याख्या देऊन व्याप्ती स्पष्ट करा ?
- Explain the merits and demerits of Von Thunen's theory of agricultural land use?
व्हॉन थुनेन यांच्या कृषी भूमीउपयोजन सिध्दांतातील गुण व दोष स्पष्ट करा ?

Q4) Write detailed answer **Any One** of the following questions: [10]

खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा

- Describe the socio-economic problems of Agriculture?
शेतीच्या सामाजिक-आर्थिक समस्यांची माहिती द्या ?
- Describe the diseases and health problems that can occur due to hunger?
भुकेमुळे उदभवू शकणारे आजार आणि आरोग्य विषयक समस्यांबद्दल माहिती द्या ?

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -

This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.

सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

- (388) B. A.(Semester) (55089) GEOGRAPHY PAPER VI Part 2 SEM 4
- (3129) B.A. (C.B.C.S) (73176) Geography-VI DSC-D48 Part 2 SEM 4
- (388) B. A.(Semester) (78876) Geography-VI DSC-D48 Part 2 SEM 4

- 4] (388) B. A.(Semester) (62398) GEOGRAPHY PAPER VI Part 2 SEM 4
5] (3140) B.A. (C.B.C.S) (NEP-2020) (93517) Geography-VI DSC-D48 Part 2 SEM 4

Seat No. **OCT_NOV_2024 WINTER EXAMINATION**11669 Bachelor of Arts NEP 2.0 *II sem IV*

Sub. Name: Geography-VI DSC-D48

Sub. Code: 49398/62398/73476/78876

Day and Date: DECEMBER ,31-12-2024

Total Marks: 50

Time: 02.30 PM To 04:00 PM

- Instructions: 1. All questions are compulsory
2. Draw neat labelled diagrams wherever necessary
3. Figures to the right indicate full marks

Special Inst.: Use of map stencils is allowed.

Q1) Choose the correct alternative for the following questions. खालील प्रश्नासाठी दिलेल्या [10] पर्यायातून योग्य पर्याय निवडा. .

- i. In which year 'Land use theory' explained by Von Thunen?
व्हॉन थ्युनेन यांनी आपला भूमिउपयोजन सिद्धांत कधी मांडला ?
A. 1826 (१८२६)
B. 1925 (१९२५)
C. 1928 (१९२८)
D. 1992 (१९९२)
- ii. Agriculture Geography is a sub-branch of which Geography?
कृषी भूगोल ही भूगोलाच्या कोणत्या शाखेची उपशाखा आहे ?
A. Physical Geography (प्राकृतिक भूगोल)
B. Human Geography (मानवी भूगोल)
C. Political Geography (राजकीय भूगोल)
D. Soil Geography (मृदा भूगोल)
- iii. Which agriculture is practiced in high rainfall area?
जास्त पावसाच्या प्रदेशात कोणती शेती केली जाते ?
A. Rice Farming (भाताची शेती)
B. Commercial Farming (व्यापारी शेती)
C. Plantation Farming (मळ्याची शेती)
D. Dry Farming (कोरडवाहू शेती)
- iv. Which of the following is called shifting cultivation in the Himalayas?
खालीलपैकी स्थलांतरीत शेतीला हिमालयात काय म्हणतात ?
A. Milfha (मिल्फा)
B. Kumri (कुमरी)
C. ladang (लडॉंग)
D. khil (खिल)
- v. Which of the following method was proposed by J.C. Weaver's?

जे.सी.व्हीवर यांनी खालीलपैकी कोणती पद्धत मांडली ?

- A. Crop Combination पीक संगती (सहचर्य)
- B. Crop Concentration (पीक केंद्रीकरण)
- C. Agricultural Productivity (कृषी उत्पादकता)
- D. Cropping Pattern (पीक प्रारूप)

vi. Which agriculture has production of tea, cocoa and rubber?

चहा, कोको व रबराचे उत्पादन कोणत्या शेती प्रकारात घेतले जाते ?

- A. Intensive Agriculture (सखोल शेती)
- B. Plantation Agriculture (मळ्याची शेती)
- C. Subsistence Farming (उदरनिर्वाहाची शेती)
- D. Horticulture Farming (फळबाग शेती)

vii. Which of the following is a natural problem of agriculture?

खालीलपैकी कोणती कृषीची नैसर्गिक समस्या आहे ?

- A. Irrigation Facility (जलसिंचन सोई)
- B. Transportation (वाहतूक)
- C. Soil Erosion (मृदेची धूप)
- D. Land Ownership (जमिनीची मालकी)

viii. Which soil is known as cotton producing soil?

कोणती मृदा कापूस उत्पादक मृदा म्हणून ओळखली जाते ?

- A. laterite Soil (लॅटेराईट मृदा)
- B. Regur Soil (रेगूर मृदा)
- C. Deserted Soil (वाळवंटी मृदा)
- D. Red Soil (तांबडी मृदा)

ix. Which one of the following economic problem of agriculture?

खालीलपैकी शेतीची आर्थिक समस्या कोणती ?

- A. Natural Problem (नैसर्गिक अडचणी)
- B. Size of land (जमिनीचा आकार)
- C. Lack of Transport facilities (वाहतूक सुविधांचा अभाव)
- D. Drought (दुष्काळ)

x. Which of the following is correct cartographic technique to represent of land utilization?

खालीलपैकी कोणत्या कार्टोग्राफिक तंत्राने भूमी उपयोजन योग्यरीत्या दाखवता येते ?

- A. Proportional Circle (प्रमाणबद्ध वर्तुळ)
- B. Population Pyramid (लोकसंख्या मनोरे)
- C. Line Graph (रेषाआलेख)
- D. Divided Circle (विभाजित वर्तुळ)

Q2) Write short notes on any four of the following.

[20]

खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपा लिहा.

a. Commercial Farming (व्यापारी शेती)

- b. Crop Combination (पिक संगती)
- c. Shifting Cultivation (स्थलांतरित शेती)
- d. Sustainable Agriculture (शाश्वत शेती)
- e. Line Graph (रेषालेख)
- f. Divided Circle (विभाजित वर्तुळ)

Q3) Write in detail answer any one of the following questions. [10]
खालीलपैकी एका प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा.

- a. Explain the nature of Agriculture Geography?
कृषी भूगोलाचे स्वरूप स्पष्ट करा ?
- b. Explain the Von Thunen's theory of land utilization?
व्हॉन थ्युनेन यांचा कृषी भूमी उपयोजनाचा सिद्धांत स्पष्ट करा ?

Q4) Write in detail answer any one of the following questions. [10]
खालील पैकी एका प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा.

- a. Describe the physical factors influencing on agriculture?
कृषीवर परिणाम करणाऱ्या प्राकृतिक घटकांचे वर्णन करा ?
- b. Explain the natural problems of agriculture?
कृषीच्या नैसर्गिक समस्या स्पष्ट करा ?

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -

This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.

सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

- 1] (3129) B.A. (C.B.C.S) (73476) Geography-VI DSC-D48 Part 2 SEM 4
- 2] (388) B. A.(Semester) (49398) GEOGRAPHY PAPER VI Part 2 SEM 4
- 3] (388) B. A.(Semester) (78876) Geography-VI DSC-D48 Part 2 SEM 4
- 4] (388) B. A.(Semester) (62398) GEOGRAPHY PAPER VI Part 2 SEM 4

Seat No.	
----------	--

SG-278

Total No. of Pages : 4

**B.A. (Part - II) (Semester - IV) (NEP)
Examination, December-2024
GEOGRAPHY -VI DSC-D48
Agriculture Geography
Sub. Code : 93517**

Day and Date : Tuesday, 31/12/2024

Total Marks : 40

Time : 02:30 p.m. to 04:00 p.m.

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
  - 2) Figures to the right indicate full marks.
  - 3) Nest sketches and diagrams should be drawn wherever necessary.
  - 4) Use of map stencils is allowed.

Q1) Choose the correct alternative for the following questions.

[5]

- 1) Agriculture Geography is a sub-branch of which Geography?
A) Economic Geography   B) Physical Geography
C) Human Geography   D) Soil Geographic
- 2) In which region the world highest agricultural land is found?
A) Plain Region   B) Plateau Region
C) Mountain Region   D) Coastal Region
- 3) Which of the following is a natural problem of agriculture?
A) Drought   B) Lack of transport facilities
C) Economic Problem   D) Size of land

मराठी रूपांतर

सूचना :

- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक.
- 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
- 3) आवश्यक तेथे सुबक आकृती व आराखडे काढा.
- 4) नकाशा स्टेन्सिल वापरण्यास परवानगी आहे.

Q1) खालील प्रश्नांसाठी दिलेल्या पर्यायातून योग्य पर्याय निवडा.

[5]

- 1) कृषी भूगोल ही भूगोलाच्या कोणत्या शाखेची उपशाखा आहे ?

अ) आर्थिक भूगोल	ब) प्राकृतिक भूगोल
क) मानवी भूगोल	ड) मृदा भूगोल
- 2) जगातील सर्वात जास्त कृषी क्षेत्र कोणत्या प्रदेशात आहे ?

अ) मैदानी प्रदेश	ब) पठारे प्रदेश
क) पर्वतीय प्रदेश	ड) किनारी प्रदेश
- 3) खालीलपैकी शेतीची नैसर्गिक समस्या कोणती ?

अ) दुष्काळ	ब) वाहतूक सुविधांचा अभाव
क) आर्थिक अडचणी	ड) जमिनीचा आकार
- 4) खालीलपैकी कोणते सेंद्रिय खत आहे ?

अ) युरिया	ब) फॉस्फेट
क) कंपोस्ट	ड) सल्फर
- 5) भूमी उपयोजन दर्शवण्यासाठी खालीलपैकी कोणते तंत्र वापरतात ?

अ) रेषा आलेख	ब) विभाजित वर्तुळ
क) प्रमाणबद्ध वर्तुळ	ड) लोकसंख्या मनोरे

Q2) खालीलपैकी कोणत्याही तीन प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

[15]

- 1) कृषी भूगोलाचे महत्त्व सांगा.
- 2) कृषीच्या आर्थिक समस्या स्पष्ट करा.
- 3) भुकेची कारणे स्पष्ट करा.
- 4) स्तंभालेख विषयी माहिती लिहा.
- 5) विभाजित वर्तुळ विषयी माहिती लिहा.

Q3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा.

[10]

कृषी भूगोल म्हणजे काय? कृषी भूगोलाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

कृषीवर परिणाम करणाऱ्या प्राकृतिक घटकांचे वर्णन करा.

Q4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा.

[10]

व्हॉन थ्युनेन यांचा कृषी भूमी उपयोजनाचा सिद्धांत स्पष्ट करा.

किंवा

सेंद्रिय खत तंत्रज्ञानाची माहिती लिहा.

Seat	
No.	

B. A. (Part - II) (Semester - IV) (NEP)

Examination, May - 2025

LOGIC (I.D.S.)

Traditional Logic (Paper - II)

(Induction logic)

Sub. Code : 93464 / 73423

Day and Date : Saturday, 10/05/2025

Total Marks : 40

Time : 10.30 a.m. to 12.00 p.m.

- Instructions :**
1. All questions are compulsory.
  2. Figures to the right indicate full marks.

Q. 1. Complete the following questions by choosing correct alternative. (5)

1. Analogy is a kind of .....
  - a) deduction
  - b) induction
  - c) hypothesis
  - d) law
2. .... can be repeated as many times as we desire.
  - a) experiment
  - b) observation
  - c) law
  - d) conclusion
3. Hypothesis must be based on .....
  - a) idea
  - b) fact
  - c) blind belief
  - d) belief
4. .... is the first stage of scientific induction.
  - a) Formation of problem
  - b) Explanation
  - c) Verification
  - d) fact

5) ..... symbol is used for intersection set.

a) $\supset$

b) $\equiv$

c) $\cdot$

d) $\cap$

Q. 2. Write short notes. (any three)

(15)

1. Simple enumeration
2. Merites of Experiment
3. Merites of observation
4. Conditions of valid hypothesis
5. Intersection set

Q. 3. Answer the following questions fully (any two).

(20)

1. Explain the stages of scientific induction.
2. Explain the characteristics of observation.
3. Explain the verification and proof of hypothesis.

मराठी रूपांतर

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात.

प्र.1. योग्य पर्याय निवडून खालील विधाने पूर्ण करा.

(05)

1. साम्यानुमान हा ..... प्रकार आहे.

अ) निगामीचा

ब) विगामीचा

क) सिध्दांत कल्पनेचा

ड) नियमाचा

2) ..... आपल्या इच्छेनुसार पुनरावृत्ती करता येते.

अ) प्रयोगाची

ब) निरीक्षणाची

क) नियमाची

ड) निष्कर्षाची

SG-356

Seat
No.

Total No. of Pages : 4

Oct.-Nov. 2024 Examination
B.A.(Part-II) (Sem-IV)
LOGIC (I.D.S) (T) (Paper - II)
Traditional Logic (Inductive logic)
Sub Code: 93464

Day and Date : Monday, 30-12-2024
Time : 10:30 am to 12:00 pm

Total Marks : 40

Instruction :

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q. 1 Complete the following questions by choosing correct alternative. 5

1. In ..... the fact studied under control condition.
  - a) observation
  - b) interview
  - c) experiment
  - d) none of these.
2. .... should be self consistent.
  - a) Hypothesis
  - b) Law
  - c) Theory
  - d) Explanation
3. primary or tentative answer given to the problem under investigation called as.....
  - a) law
  - b) hypothesis
  - c) explanation
  - d) theory

मराठी रुपांतर

सूचना

1. सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र. 1) योग्य पर्याय निवडून खालील विधाने पूर्ण करा.

(5)

1. .... मधे नियंत्रित परिस्थितीत धरणाचा अभ्यास केला जातो.

अ) निरीक्षण	ब) मुलाखत
क) प्रयोग	ड) यापैकी नाही
2. .... ही स्वतःशी सुसंगत असावे.

अ) सिद्धांत कल्पना	ब) नियम
क) सिद्धांत	ड) उपपादन
3. संशोधनाधिन असलेल्या प्रश्नास दिलेले प्राथमिक अथवा तात्पुरते उत्तर म्हणजे ..... होय.

अ) नियम	ब) सिद्धांत कल्पना
क) उपपादन	ड) सिद्धांत
4. .... हे निवडक असते.

अ) निरीक्षण	ब) शास्त्रीय निरीक्षण
क) प्रयोग	ड) सामान्य ज्ञान

SG-356

5. साम्यानूमानातील निष्कर्ष ..... असतो.

अ) निश्चित सत्य

ब) संभाव्य सत्य

क) असत्य

ड) यापैकी नाही.

प्र.२ टिपा लिहा. (कोणत्याही तीन)

15

1. शास्त्रीय विगमनाच्या पायऱ्या
2. निरीक्षणाची वैशिष्ट्ये
3. सिद्धांत कल्पनेची प्रचिती आणि सिध्दता
4. युती संच
5. सिद्धांत कल्पनेचे स्वरूप

प्र.३ खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

20

1. प्रयोगाचे फायदे स्पष्ट करा.
2. सिद्धांत कल्पनेच्या युक्त अटी स्पष्ट करा.
3. संच म्हणजे काय ? संचाचे प्रकार स्पष्ट करा.

◆◆◆

Seat No.	
----------	--

SG - 351

Total No. of Pages : 5

B.A. (Part-II) (Semester-IV) (Paper II)
Exmation-2024 LOGIC (I.D.S.) (T)
Traditional Logic
(Inductive Logic)
Subject Code: 73423

Day and Date : Monday, 30-12-2024
Time : 10.30 a.m. to 12.00 noon

Total Marks : 50

Instructions :

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Complete the following questions by Choosing correct alternative. (10)

1. The condusion in inference by analogy is.....
  - a) certainly true
  - b) probably true
  - c) false
  - d) none of these
2. Causal relation must have a .....
  - a) Sequence
  - b) regularity
  - c) invariable - sequence
  - d) none of these.
3. Event in experiment can be .....
  - a) induction
  - b) proof
  - c) repeatation
  - d) none of these
4. There are .....fallacies of observation.
  - a) two
  - b) thre
  - c) four
  - d) Five

SG - 351

Q.3) a) Explain the stage of scientific investigation

(10)

OR

b) Explain the principle of uniformity of nature

Q.4) a) Explain the valid condition of hypothesis.

(10)

OR

b) Explain the kinds of scientific explanation

□□□

SG - 351

मराठी भाषांतर

सूचना :

- १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
- २) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ योग्य पर्याय निवडून खालील विधाने पूर्ण करा.

(१०)

१. साम्यानूमानातील निष्कर्ष ..... असतो.

अ) निश्चित सत्य	ब) संभाव्य सत्य
क) असत्य	ड) यापैकी नाही

२. कारण-कार्य संबंधात ..... असावा लागतो.

अ) क्रम	ब) अनुक्रम
क) नियतक्रम	ड) यापैकी नाही

३. प्रयोगाची ..... करता येते.

अ) विगमन	ब) सिद्धता
क) पुनरावृत्ती	ड) यापैकी नाही

४. निरीक्षणाचे ..... दोष आहेत.

अ) दोन	ब) तीन
क) चार	ड) पाच

५. .... म्हणजे अभ्युपगम सत्य आहे की असत्य यांची खात्री करणे होय.

अ) प्रचिती	ब) सिद्धता
क) विश्लेषण	ड) स्पष्टीकरण

६. वैज्ञानिक संशोधनाच्या एकूण ..... अवस्था आहेत.

अ) सहा	ब) सात
क) आठ	ड) नऊ

७. तद्भव नियम हा ..... नियमाचा प्रकार आहे.
 अ) प्राथमिक ब) दुय्यम
 क) राज्याचे ड) राष्ट्राचे
८. प्रत्यक्ष प्रचिती ..... आणि ..... याद्वारे घेतली जावू शकते.
 अ) निरीक्षण व प्रयोग ब) स्पष्टीकरण व सिद्धता
 क) नियम व सिद्धता ड) यापैकी नाही
९. राज्याचे नियम ..... असतात.
 अ) सक्तीचे ब) ऐच्छिक
 क) आदर्शवादी ड) नैसर्गिक
१०. 'मांचरे असतील तर क्लोव्हर नसतील' हे ..... स्पष्टीकरणाचे उदाहरण आहे.
 अ) विश्लेषण ब) सहबंधन
 क) समावेशन ड) यापैकी नाही

प्र.२) टिपा लिहा (कोणत्याही चार)

(२०)

१. केवळ गणनात्मक अनुमान
२. प्रयोगाचे फायदे
३. निरीक्षणाचे दोष
४. सिद्धांत कल्पेनेचे महत्त्व
५. राज्याचे नियम
६. नियमाचे प्रकार

प्र.३) अ) सामाजिक संशोधनाच्या अवस्था स्पष्ट करा.

(१०)

किंवा

ब) निसर्ग समरूपतेचे तत्त्व स्पष्ट करा.

प्र.४) अ) युक्त अभ्युपगमाच्या अटी स्पष्ट करा.

(१०)

किंवा

ब) शास्त्रीय स्पष्टीकरणाचे प्रकार स्पष्ट करा.

□□□

Seat No. _____

BA-II sem IV

MAR-APR 2025 SUMMER EXAMINATION

11669 Bachelor of Arts NEP 2.0

Sub. Name: A.I.H.C. II

Sub. Code: 78811/62311/49311/73411/93452 /55039

Day and Date: MAY ,10-05-2025

Total Marks: 40

Time: 10:30 AM To 12:00 PM

Instructions: 1. All questions are compulsory
2. Figures to the right indicate full marks

Q1) Complete the following sentences by choosing correct alternatives .खालील दिलेल्या [5]
पर्यायामधून योग्य पर्याय निवडून विधाने पूर्ण करा.

- i. The book 'Indica' was written by -----.
इंडिका' ग्रंथ ----- यांनी लिहिला आहे.
A. Chanakya चाणक्य
B. Megasthenes मेगास्थेनिस
C. Damascus दमिसक्स
D. Arian एरियन
- ii. Emperor Ashoka held the third Buddhist council at -----.
सम्राट अशोकाने तिसरी बौद्ध धर्म परिषद ----- येथे भरवली होती.
A. Pataliputra पाटलीपुत्र
B. Vaishali वैशाली
C. Rajgrha राजगृह
D. Ujjaini उज्जयिनी
- iii. 'GathaSaptashati' is a book in ----- language.
'गाथासप्तशती' हा ----- भाषेतील ग्रंथ आहे.
A. Sanskrit संस्कृत
B. Pali पाली
C. Prakrit प्राकृत
D. Tamil तमिळ
- iv. An interfaith conference was held in -----
----- येथे सर्वधर्म परिषद आयोजित करण्यात आली होती.
A. Kanauj कनोज
B. Pataliputra पाटलीपुत्र
C. Nalanda नालंदा
D. Kashi काशी
- v. 'Ramayan' was written by -----.
----- यांनी रामायण हा ग्रंथ लिहिला.
A. Aryabhatta आर्यभट्ट

QP-5772

- B. Vagbhatta वाग्भट्ट
C. Mahrshi Vyas महर्षी व्यास
D. Walmiki वाल्मिकी

Q2) Write short notes (Any Three) टीपा लिहा. (कोणतेही तीन)

[15]

- Battle of Kalinga कलिंगचे युद्ध
- Maurya Administration मौर्य प्रशासन
- Kanishka कनिष्क
- Samudragupta समुद्रगुप्त
- Mahabharata महाभारत

Q3) Answer in detail the following questions (Any Two)

[20]

खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

- Explain the contribution of Chandragupta Maurya as the first great emperor of India.
भारताचा पहिला महान सम्राट म्हणून चंद्रगुप्त मौर्याचे योगदान स्पष्ट करा.
- Review the progress in the field of literature and art during the Satavahana period.
सातवाहन कालीन साहित्य आणि कला क्षेत्रातील प्रगतीचा आढावा घ्या.
- Explain the contribution of Gupta period in the field of literature and art.
गुप्त कालखंडातील साहित्य व कला क्षेत्रातील योगदान स्पष्ट करा.
- Brief overview of heritage sites Ajintha and Verul in ancient India.
प्राचीन भारतातील वारसा स्थळे म्हणून अजिंठा आणि वेरुळ यांचा थोडक्यात आढावा घ्या.

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -

This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.

सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

- 1] (3129) B.A. (C.B.C.S) (73411) A.I.H.C. II Part 2 SEM 4
- 2] (388) B. A.(Semester) (62311) ANCIENT INDIAN HISTORY AND CULTURE PAPER-II Part 2 SEM 4
- 3] (388) B. A.(Semester) (78811) A.I.H.C. II Part 2 SEM 4
- 4] (388) B. A.(Semester) (55039) ANCIENT INDIAN HISTORY AND CULTURE PAPER-II Part 2 SEM 4
- 5] (388) B. A.(Semester) (49311) ANCIENT INDIAN HISTORY AND CULTURE PAPER-II Part 2 SEM 4
- 6] (3140) B.A. (C.B.C.S) (NEP-2020) (93452) A.I.H.C. II Part 2 SEM 4

Seat No. **OCT_NOV_2024 WINTER EXAMINATION**

11669 Bachelor of Arts NEP 2.0 II Sem-IV

Sub. Name: A.I.H.C. II

Sub. Code: 62311/73411/78811

Day and Date: DECEMBER ,30-12-2024

Time: 10:30 AM To 12:00 PM

Instructions: 1. All questions are compulsory
2. Figures to the right indicate full marks

Total Marks: 50

Q1) Complete the statements by choosing the correct option from the options given [10]
below. खालील दिलेल्या पर्यायामधून योग्य पर्याय निवडून विधाने पूर्ण करा.

i. Total ..... Tirthankaras are considered in Jainism.

जैन धर्मात एकूण ..... तीर्थंकर मानले जातात.

- A. 20 २०
- B. 22 २२
- C. 24 २४
- D. 25 २५

ii. During the Mauryan period, the ..... script was prevalent in northwest India.

मौर्य काळात वायव्य भारतात ..... लिपी प्रचलित होती.

- A. Bhamhi ब्राम्ही
- B. Dravid द्रविड
- C. Kharoshti खारोष्टी
- D. Devnagari देवनागरी

iii. The Third Buddhist Conference was held at -----.

तिसरी बौद्ध धर्म परिषद ----- येथे आयोजित करण्यात आले होते.

- A. Rajgraha राजगृह
- B. Vaishali वैशाली
- C. Pataliputra पाटलीपुत्र
- D. Kanoj कनोज

iv. ----- he is called by Indian Napoleon

----- यास भारतीय नेपोलियन असे म्हटले जाते.

- A. Chanragupt II चंद्रगुप्त दुसरा
- B. Samudrgupt समुद्रगुप्त
- C. Kumargupt कुमारगुप्त
- D. Shrigupt श्रीगुप्त

v. Kautilya wrote ----- this ancient book.

कौटिल्याने ----- हा प्राचीन ग्रंथ लिहिला.

- A. Indica इंडिका
- B. Arthshastra अर्थशास्त्र
- C. Kamsutra कामसूत्र
- D. kalpsutra कल्पसूत्र

vi. The capital of Satavahana dynasty was at -----.

सातवाहन घराण्यांची राजधानी ----- येथे होती.

- A. Paithan पैठण
- B. Amravati अमरावती
- C. Nashik नाशिक
- D. Ujjyini उज्जयिनी

vii. A pillar with Ashoka chakra and four lions capital is ----- here.

अशोकचक्र व चार सिंहांची मुद्रा असलेला स्तंभ ----- येथील आहे.

- A. Varanasi वाराणशी
- B. Kashi काशी
- C. Somnath सोमनाथ
- D. Saranatha सारनाथ

viii. Gathasaptashti is in the .....language.

गाथासप्तशती हा ग्रंथ ..... भाषेत आहे.

- A. Pali पाली
- B. Sanskrut संस्कृत
- C. Tamil तमिळ
- D. Prakrut प्राकृत

ix. ----- He is the founder of Gupta dynasty.

----- हा गुप्त घराण्यांचा संस्थापक होय.

- A. Chantraguta चंद्रगुप्त
- B. akandgupta स्कंदगुप्त
- C. Shreegupta श्रीगुप्त
- D. Ramgupta रामगुप्त

x. Fa-hi-yan, a Chinese traveler, came to India during the ..... dynasty

फाहियान हा चीनी प्रवासी ..... घराण्यांच्या काळात भारतात आला.

- A. Mourya मौर्य
- B. Gupta गुप्त
- C. Shung शुंग
- D. Kanva कण्व

Q2) Write a Short Notes (Any Four) टिपा लिहा. (कोणतेही चार)

[20]

- a. Battle of Kalinga कलिंगचे युद्ध
- b. Ellora Caves वेरूळची लेणी

- c. Chandragupta Mourya चंद्रगुप्त मौर्य
- d. Kautilya कौटिल्य
- e. Nalanda University नालंदा विद्यापीठ
- f. Religious Policy of Harshavardhana हर्षवर्धनाचे धार्मिक धोरण

Q3) Write a detailed answer to any one of the following questions
खालील पैकी कोणत्याही एक प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा.

[10]

- a. Write the information about Morya period Central administration.
मौर्य कालीन केंद्रीय प्रशासनाची माहिती लिहा.
- b. Explain the political and social thought of Satavahana period.
सातवाहनकालीन राजकीय व सामाजिक विचार स्पष्ट करा.

Q4) Write a detailed answer to any one of the following questions
खालील पैकी कोणत्याही एक प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा.

[10]

- a. Review the cultural progress of the Gupta period.
गुप्त कालखंडातील सांस्कृतिक प्रगतीचा आढावा घ्या.
- b. Brief overview of the historical heritage site of ancient India
प्राचीन भारतातील ऐतिहासिक वारसा स्थळाचा थोडक्यात आढावा घ्या.

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -

This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.

सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

- 1] (3129) B.A. (C.B.C.S) (73411) A.I.H.C. II Part 2 SEM 4
- 2] (388) B. A.(Semester) (62311) ANCIENT INDIAN HISTORY AND CULTURE PAPER-II Part 2 SEM 4
- 3] (388) B. A.(Semester) (78811) A.I.H.C. II Part 2 SEM 4

QP-2817

Total No. of Pages : 2

Seat No.

OCT_NOV_2024 WINTER EXAMINATION

11669 Bachelor of Arts NEP 2.0 II sem. IV

Sub. Name: A.I.H.C. II

Sub. Code: 93452

Day and Date: DECEMBER ,30-12-2024

Time: 10:30 AM To 12:00 PM

**Instructions: 1. All questions are compulsory
2. Figures to the right indicate full marks**

Total Marks: 40

**Q1) Fill in the blanks by choosing appropriate alternatives given below: खालील दिलेल्या [5]
पर्यायामधून योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा.**

- i. Kautilya wrote ----- this ancient book.
कौटिल्याने ----- हा प्राचीन ग्रंथ लिहिला.
A. Indica इंडिका
B. Arthshastra अर्थशास्त्र
C. Kamsutra कामसूत्र
D. kalpsutra कल्पसूत्र
- ii. The Third Buddhist Conference was held at -----.
तिसरी बौद्ध धर्म परिषद ----- येथे आयोजित करण्यात आले होते.
A. Rajgraha राजगृह
B. Vaishali वैशाली
C. Pataliputra पाटलीपुत्र
D. Kanoj कनोज
- iii. ----- he is called by Indian Napoleon
----- यास भारतीय नेपोलियन असे म्हटले जाते.
A. Chanragupt II चंद्रगुप्त दुसरा
B. Samudrgupt समुद्रगुप्त
C. Kumargupt कुमारगुप्त
D. Shrigupt श्रीगुप्त
- iv. The capital of Satavahana dynasty was at -----.
सातवाहन घराण्यांची राजधानी ----- येथे होती.
A. Paithan पैठण
B. Amravati अमरावती
C. Nashik नाशिक
D. Ujjyini उज्जयिनी
- v. A pillar with Ashoka chakra and four lions capital is ----- here.
अशोकचक्र व चार सिंहांची मुद्रा असलेला स्तंभ ----- येथील आहे.
A. Varanasi वाराणशी

QP-2817

- B. Kashi काशी
- C. Somnath सोमनाथ
- D. Saranatha सारनाथ

Q2) Write short notes (Any Three) टीपा लिहा. (कोणतेही तीन)

[15]

- a. Gathasaptashti गाथासप्तशती
- b. Ellora Caves वेरूळची लेणी
- c. Chandragupta Mourya चंद्रगुप्त मौर्य
- d. Sanchi Stupa सांचीचा स्तूप
- e. Fa-Hi-yan फाहीयान

Q3) Answer in detail the following questions (Any Two)

[20]

खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

- a. Write the information about Morya period administration.
मौर्य कालीन प्रशासनाची माहिती लिहा.
- b. Review the cultural progress during the Satavahana period.
सातवाहन कालीन सांस्कृतिक प्रगतीचा आढावा घ्या.
- c. Explain the contribution of Gupta period in the field of literature and art.
गुप्त कालखंडातील साहित्य व कला क्षेत्रातील योगदान स्पष्ट करा.
- d. Explain the contribution of Emperor Harshvardhan
सम्राट हर्षवर्धन यांचे योगदान स्पष्ट करा.

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -

This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.

सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

1] (3140) B.A. (C.B.C.S) (NEP-2020) (93452) A.I.H.C. II Part 2 SEM 4

Seat No. _____

BA-II sem IV

QP-5997

Total No. of Pages : 2

MAR-APR 2025 SUMMER EXAMINATION

11669 Bachelor of Arts NEP 2.0

Sub. Name: English-V DSC-C29

Sub. Code: 55059/62351/78837/73437/93478

Day and Date: MAY ,22-05-2025

Total Marks: 40

Time: 10:30 AM To 12:00 PM

**Instructions: 1. All questions are compulsory
2. Figures to the right indicate full marks**

Q1) A. Complete the following sentences by choosing the correct alternative. [4]

i. ----- was a studious student living in Kumaon hostel.

- A. Anurag
- B. Baku
- C. Venkat
- D. Chatur

ii. ----- came to see Alok with the box of Kaju-Barfi.

- A. Alok's parents
- B. Prof. Cherian
- C. Neha
- D. Prof. Veera

iii. ----- was a fiancé of Piya in the movie '3 Idiots'.

- A. Suhas Tandon
- B. Rancho
- C. Hari
- D. Farhan

iv. The role of Viru Sahastrabuddhe is performed by -----.

- A. Amir Khan
- B. Anupam Kher
- C. Boman Irani
- D. Amitabh Bachchan

B. Answer the following questions in one word/ phrase/ sentence each. [4]

1. Who wins the astronaut pen at the end of the movie '3 Idiots'?

2. How many rings did Raju wear in his fingers?

3. In which subject Hari was required to get A grade for Neha?

4. Who attempts to commit suicide in the novel 'Five Point Someone'?

QP-5997

Q2) Answer the following question in about 250-300 words. [8]

A) Write a comparative note on the adaptation in Hollywood and Bollywood films.

OR

B) Discuss the concept of transposition with adequate examples.

Q3) Answer the following question in about 250-300 words. [8]

A) Write a detailed character sketch of Prof. Viru Sahastrabudhe.

OR

B) What was Operation Pendulum? What did happen during this operation?

Q4) Write short notes in about 100 to 150 words each. (Any **four**) [16]

1) Adaptation in Bollywood films

2) Adaptation as a transposition

3) The process of Transformation

4) Love relations between Hari and Neha

5) Discipline Committee (DISCO)

6) Character sketch of Rancho

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -

This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.

सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

1] (388) B. A.(Semester) (62351) ENGLISH PAPER V Part 2 SEM 4

2] (388) B. A.(Semester) (55059) ENGLISH PAPER V Part 2 SEM 4

3] (3140) B.A. (C.B.C.S) (NEP-2020) (93478) English-V DSC-C29 Part 2 SEM 4

4] (388) B. A.(Semester) (78837) English-V DSC-C29 Part 2 SEM 4

5] (3129) B.A. (C.B.C.S) (73437) English-V DSC-C29 Part 2 SEM 4